

INRESSÄ
LINNODITUKSET

JOENSUUN SEUDUN
MAANKÄYTTÖRYHMÄ
2006

JOENSUUN
SEUTU

SELVITYS JOENSUUN SEUDUN SOTAHISTORIALLISTA KOHTEISTA

**JOENSUUN SEUDUN MAANKÄYTTÖRYHMÄ
JORMA KANKAINEN & MARIA KUNNARI
JOENSUU 2006**

Kannen kuva:

Salpalinjaa Joensuun Marjalassa
Harri Honkanen 2005

**SELVITYS JOENSUUN SEUDUN
SOTAHISTORIALLISTA KOHTEISTA:**

**I MAAILMANSODAN AIKAISET LINNOITTEET
JA OSA SALPALINNOITTEISTA
KOHDEKUVAUKSINEEN SEKÄ
SUOJELULUOKITUKSINEEN**

LUETTELO SOTAMUISTOMERKEISTÄ

**MARIA KUNNARI
JORMA KANKAINEN**

JOENSUU 2006

SISÄLLYSLUETTELO

I HISTORIALLISEN AJAN PUOLUSTUSVARUSTUKSIA POHJOIS-KARJALASSA LIITE	1 -16
II KOHDEKUVAUKSET: I MAAILMANSODAN AJAN LINNOITTEET SALPALINNOITTEET	17-82
III SUOJELULUOKITUKSET: I MAAILMANSODAN AJAN LINNOITTEET ENO, JOENSUU, KONTIOLAHTI, LIPERI, POLVIJÄRVI SALPALINNOITTEET ENO, JOENSUU, KONTIOLAHTI, LIPERI, POLVIJÄRVI, KIIHTELYSVAARA, TUUPOVAARA	83-96
IV LUETTELO SOTAMUISTOMERKEISTÄ	97-98

**I HISTORIALLISEN AJAN PUOLUSTUSVARUSTUKSIA
POHJOIS-KARJALASSA**

HIRSIVARUSTUKSISTA KIVILINNOIHIN

Muinaislinnat väestön suojana

Suomalaisessa maisemassa kiinteät muinaisjäännökset eivät yhtä suuressa määrin kiinnitä kulkijan huomiota kuin muissa Pohjoismaissa. Osaksi tämä johtuu esihistoriallisten asuma-alueiden vähäisyydestä, osaksi niiden erämaaluonteesta, mutta ennen kaikkea siitä, että vain pieni osa Suomen muinaisjäännöksistä on maanpäällisiä.

Muinaislinnat tai mäet – molempia nimityksiä käytetään – ovat jyrkkäseinäisiä ja vaikeapääsyisiä kallioita tai mäkiä, joskus saariakin, jotka on varustettu turva- tai puolustuspaikoiksi. Loiville rinteille ja helppo pääsyisiin kohtiin on säännöllisesti rakennettu kivivalleja, jotka yhä vielä ovat selvästi näkyvissä. Säilyneiden kivivallien päällä on ollut myös puuvarustuksia. Muinaislinnoja on kahdenlaisia. Pakolinnoihin vetäydyttiin ainoastaan vaaratilanteissa, eivätkä ne luultavasti olleet miehitettyjä. Asutetut linnat ovat olleet varhaisimmassa käyttövaiheessa vain linnoitettu asumapaikka tai varustettu linnoitus, jonka asutus myöhemmässä vaiheessa vakiintui pysyväksi.

Ruotsalaisten ja savolaisten hyökkäysuhan takia alettiin Ilomantsissa varustaa uudelleen Havukkakalliota, jonne oli tehty linnoitus jo keskiajalla. Löytyneiden esineiden mukaan linnoitus on rakennettu luultavasti 1400-luvulla.

Pohjois-Karjalan ainoa linna on sijainnut tärkeällä vedenjakaja-alueella. Idän ja etelänpuoleinen loiva rinne oli suojattu kahdella ja kaakosta päin kolmella vallilla, joista sisin oli korkein. Myös jyrkällä pohjois- ja koillissivuilla oli valli. Länsirinne on lähes luoksepääsemätön. Vallien sisälle jäi suuri (n. 2000 m²:n) linnanpiha, jolla on ollut ainakin kolme rakennusta. Linnan rakentajia on täytynyt olla melkoinen joukko, samoin sen puolustajia.

Ensimmäinen kirjallinen maininta linnoituksesta on 1570-luvulta, jolloin sitä alettiin varustaa ruotsalaisten varalta. Ei tiedetä, hyökättiinkö linnoitusta vastaan koskaan.

Karjalan vartiopaikkoja

Rajan kirot ovat koetelleet koko Karjalaa vuosisatojen ajan. Karjala oli kauan Ruotsin ja Venäjän välinen riidan aihe. Karjalan vaakuna, joka esittää kahta miekkailevaa käsivartta kruunun alla, ilmaisee jo sinänsä, että tästä rajamaakunnasta on käyty kohtalokkaita taisteluita. Kansantaru kertoo mm., että suuren venäläissodan jälkeen ei Karjalassa ollut jäljellä ”koiraa, kukkoa tai lehmää”.

Nykyiselle matkaajalle on rajojemme ulkopuolella sijaitsevista linnoistamme merkittävin ja parhaiten säilynyt Karjalan vanha päävarustus, Viipurin linna. Paikan, missä Viipurin kaupunki sijaitsee, on täytynyt olla hyvin tunnettu muinaisessa Karjalassa. Kaupungin asukkaat saivat pian kokea kaikki sodan aiheuttamat vaivat ja vaikeudet. Kaupungin asema Karjalan keskustana teki sen strategisesti tärkeäksi paikaksi ja sen vuoksi se oli linnoitettava ja varustettava muureilla.

Viipurin linna on ollut turvana jo vainovuosina, mutta se on myös vetänyt rajan takaa tulleita hyökkääjiä puoleensa. Linnan puolustajat ovat aina tarvinneet tietoa vihollisen aikomuksista, ja

niinpä Viipurin linnalla onkin ollut pitkin rajanseutua pieniä etuvartiota, joista vihollisen tekemisiä on seurattu ja hälyttävät tiedot on toimitettu linnaan.

Vapaussodassa 1918 oli linnoitetun Viipurin merkitys suuri. Tapahtuivathan sodan ensimmäiset kahakat Viipurissa, suojeluskuntalaisten ja punakaartilaisien välillä. Lähihistorian sodissa ei Viipurilla enää ollut sellaista "Suomen Lukon" tai "Idän Lukon" merkitystä, jollaiseksi Torkkel Knuutinpoika sen vuonna 1293 perusti.

Käkisalmen läänin entisellä hallintoalueella, joka käsitti Laatokkaa ympäröivän osan myöhemmää Viipurin lääninä ja Pohjois-Karjalan lääninä - nykyistä Pohjois-Karjalan maakuntaa, sijaitsee toinen rajan takainen linnoitus, Käkisalmi. Käkisalmen kaupungin historia alkaa jo 1200 - luvulta, jolloin paikalla oli suurempi karjalainen kylä. Tämän kauppakylän kohdalle rakennettiin sittemmin linnoitus, ja sen ympärille kohosi vähitellen kaupunki. Pienen kaupungin kohtalo on ollutkin pitkälti linnoitukseen sidottua. Kun vallasta ei hevillä luovuttu, se oli ratkaistava mitteliin.

Muualla Laatokan, Äänisen ja Vienan alueella oli linnoja tai vaatimattomampia linnoituksia ainakin Aunuksessa, Sermassa, Suojussa, Ostassa ja Sumassa.

Vuosituhanasia kestäneissä Karjalan alueen taisteluissa, jossa isännät olivat vaihtuneet alianomaan, karjalainen rahvas oli sitkeästi pysytellyt alueellaan. Joka tapauksessa lienee niin, että linnarakennukset, erityyppiset linnoitukset ja asutusta ympäröivät muurit kuuluvat mihin ensimmäisiin etuihin joita ihmiset yhteen kerääntyessään pyrkivät antamaan yhteisönsä jäsenille.

Isovihasta Suomen sotaan

Suomen itäisen rajan hahmo alkoi muodostua taisteluissa, joita Ruotsi-Suomi ja Novgorod kävivät Karjalasta. Pähkinäsaaren rauhassa vuonna 1323 Ruotsi ja Novgorod jakoivat Karjalan keskenään. Novgorodilaiset valtasivat itäisen Karjalan, mutta sen sijaan läntisessä omistuksessa säilyivät Ruotsi-Suomen "lukko", Viipuri ja läntinen osa Karjalaa.

Suureen Pohjansotaan (1700 - 1721) Suomessa liittyvä isoviha toi sodan taas Suomen maakamaralle. Ratkaisutaistelujen jälkeen 1714 venäläiset miehittivät koko Suomen. Vaikka Pohjois-Karjalan alue oli vihollismaata Venäjää vasten, maakunnan puolustusta ei ollut järjestetty. Pieni ja syrjäinen Lieksan linnake ja vähäinen vartiokomppania ei voinut suojata koko maakuntaa.

Isoviha löi pahat jäljet Pohjois-Karjalankin oloihin monessa suhteessa. Se oli verraten kovakouraisesti koulunut pohjoiskarjalaisia esivalta-asiassa. Miehityskausi paljasti vuorostaan, ettei ainakaan näin poikkeusaikana saatu leivän levennystä itäiseltä herralta. Rauha solmittiin vihdoinkin Uudessakaupungissa vuonna 1721, ja venäläiset poistuivat maasta.

Ruotsin pyrkimys saada yllätyksellisesti menetetyt alueet takaisin aloitti 1741 Hattujen sodan, joka Suomen historiassa tunnetaan ensisijaisesti pikkuvihan nimellä. Venäläiset hyökkäsivät suurin joukoin Pohjois-Karjalan eteläosiin. Satoja pohjoiskarjalaisia tapettiin ja heidän kotinsa poltettiin. Osa väestöstä joutui vangiksi Venäjälle.

Pohjois-Karjalan talonpojat nousivat omatoimiseen taisteluun venäläisiä vastaan. Kiteen 200 talonpoikaa käsittänyt joukko pystyi torjumaan Kiteen kirkolle hyökänneen kasakkajoukon,

mutta Ilomantsin parinsadan miehen osasto jäi venäläisten yllätettäväksi ja lyötäväksi. Näin Suomen ensimmäiset vapaaehtoiset maanpuolustusjoukot kävivät taisteluun isiltä perittyjen tapojen mukaan. He liikkuivat suksilla, ampuivat vihollisia metsän suojasta, kävivät päälle, jos tilanne niin salli. Paksussa hangessa kahlaava ratsu- ja jalkamies oli heihin verrattuna avuton.

Kaikkialla Karjalassa suomalaiset sissiosastot kävivät taisteluja venäläisiä joukkoja vastaan. Venäläistä johtavaa kenraalia varoitettiin suomalaisista, jotka "lentävät suksillaan ja ampuvat puiden takaa". Huomattavia talonpoikaisjoukkojen voittoja miesluvultaan ylivoimaisista venäläisistä olivat Kiihtelysvaaran Oskolassa ja Ilomantsin Öllölässä, tärkeässä Sortavalan ja Ilomantsin tien risteyksessä.

Savonlinnan antautuminen elokuussa 1742 merkitsi käytännössä myös Pohjois-Karjalassa sotatoimien päättymistä. Turun rauha 1743 lopetti maan miehityksen. Pohjois-Karjalan keski- ja pohjoisosat eivät joutuneet sodan pahimpien iskujen kohteeksi.

Iso- ja pikkuvihan aikana itärajan puolustus oli Pohjois-Karjalan tasalla jokseenkin hoitamatta. Maakunnasta puuttui kokonaan puolustuslaitos ja sen myötä rakenteelliset varustukset Lieksan pientä linnoitetta lukuun ottamatta.

Vajaat puoli vuosisataa myöhemmin (1788 - 1790) Ruotsi aloitti jälleen sodan itäistä naapuriaan vastaan. Ruotsin kuningas Kustaa III, jonka mukaan sotaa on kutsuttu Kustaan sodaksi tai Kustavin-sodaksi, päätti lyödä kaksi kärpystä yhdellä iskulla: vallata Turun rauhassa menetetyt alueet takaisin ja ratkaista samalla sisäpoliittiset ongelmansa voitokkaalla hyökkäyssodalla.

Seuraavat pari vuotta sodittiin Suomessa puolin ja toisin ilman suurempaa menestystä. Venäläisten sotatoimet kohdistuivat kevään tullen Savoona. Karjalassa käytiin vähäisempiä otteluita. Sota päättyi vuonna 1790 Värälässä solmittuun rauhaan ilman rajan muutoksia. Kolme vuotta kestäneessä sodassa kylmä, nälkä ja taudit surmasivat enemmän ihmisiä kuin aseet.

Rajamaakunnassa koettiin verraten herkästi ulkopoliittisen ilmapuntarin vaihtelut, joita kyllä riitti vuosina 1790 -1808. Näinä suurvaltojen ristiriidat johtivat Ruotsi-Suomen vuonna 1808 jälleen sotaan, joka tunnetaan Suomen sotana 1808 -1809. Venäläiset päättivät ratkaista asian ylivoimalla ja marssivat ilman sodanjulistusta helmikuussa Suomeen. Sodan seurauksena Suomen ja Ruotsin vuosisatainen yhteys katkesi ja Suomi liitettiin Venäjään. Suomesta tuli autonominen suuruhtinaskunta.

Suomen sodan taisteluihin osallistui eri puolilla Suomea myös talonpoikaisjoukkoja ja niistä koottuja sissiosastoja. Pohjois-Karjalassa taistelivat rajakapteeni Olli Tiaisen johtamat talonpoikaisjoukot. Näinä joukot miehittivät Mönninginvaaran, jonne hyökkäsi heinäkuun viimeisenä päivänä venäläisistä rakuunoista koostunut osasto. Venäläiset menettivät taistelussa puolenkymmentä miestä. Tiainen joukkoineen vetäytyi parempiin aseisiin Ahvenisen salmelle, jonne pääjoukot varusti asemansa. Etujoukon jäädessä puolustukselle edulliseen Kaltimon solaan.

Syyskuun alkuun tultaessa oli Pohjois-Karjalan eteläosa venäläisten hallussa Joensuuta ja Liperiä myöten. Tiaisen joukot olivat asettuneet puolustusasemiin Pielisen itäpuolelle,

Vornan sillan luokse, pitäjän rajamaille. Illalla myöhään alkanut venäläisten hyökkäys torjuttiin ja yön hetkinä suomalaiset vetäytyivät uusin aseisiin Jauhiaisen salmelle.

Uusista asemista joukot hyökkäsivät useita kertoja eri suunnilta venäläisiä vastaan. Tämän johdosta puolustusasemien eteen ryhmittyneet venäläiset eivät ryhtyneetkään hyökkäykseen, vaan Tiaisen ylivoimaa peläten perääntyivät taistelualueelta. Talonpojat suojelivat tällä toiminnallaan tehokkaasti Savon joukkojen selustaa.

Tohmajärvellä sijaitseva Sortavala-Ilomantsi tienristeys oli tärkeä kulkuyhteys Ruskealan suunnasta eteneville venäläisjoukoille. Elokuun alussa Tohmajärven Lahdensillan luo saapui suomalaisosasto, johon liittyi pieni talonpoikaisjoukko. Venäläisten saapuessa syntyi Lahdensillan kohdalla venäläisten ja paikalla olleiden talonpoikien kesken taistelu, jossa kaatui 10 talonpoikaa. Venäläiset valloittivat Kemien, jota ryhtyivät linnoittamaan. Nämä ns. Dolgorukin vallit ovat vielä tänäkin päivänä nähtävissä Tohmajärven Lahdensillan alueella, jonne on myös pystytetty taistelun muistomerkki.

Sota päättyi virallisesti syyskuun 17. päivänä 1809, jolloin solmittiin rauha Haminassa. Suomi siirtyi suurruhtinaskuntana Venäjän alaisuuteen. Useita satoja vuosia kestänyt Suomen side Ruotsiin oli katkennut. Alkoi uusi aika.

Lähteet:

Karimo A.

Kumpujen yöstä, osa I-III. Porvoo 1954.

Pettersson I.

Oma Maa 3, linnat ja linnoitukset. Helsinki-Porvoo 1958.

Könönen A., Kirkinen H.

Pohjois-Karjalan historia I. Joensuu 1975-76.

VENÄLÄISTEN LINNOITUSTÖITÄ POHJOIS-KARJALASSA I MAAILMANSODAN AIKANA

Suomen joutuminen Suomen sodan seurauksena Venäjän valtaan muutti maamme sotilaspoliittisen tilanteen täydellisesti. Tämä koski myös alueellemme rakennettujen linnoitusjärjestelmien merkitystä. Venäläisten ennen sotaa Vanhaan Suomeen aikaansaama varsin tiheä linnoitusverkko oli syntynyt sitä silmällä pitäen, että vastustaja oli niin idässä kuin Kymijoella. Nyt se oli työnnetty Pohjanlahden ja Tornionjoen toiselle puolelle, joten suurella vaivalla rakennettujen linnoitusten arvo muuttui hetkessä kyseenalaiseksi. Saksalaisten maihinnousun varalta Pohjanlahden rannikkoa pidettiin uhanalaisena seutuna myös sisämaahan rakennettiin puolustuslaitteita. Varsinaisista linnoituksista ei ollut kuitenkaan kysymys, vaan nykyaikaista termiä käyttäksimme toimenpidettä voitaisiin kutsua kenttälinoittamiseksi.

Maailmansodan alkaminen muutti silloisen Kuopion lääniin kuuluvan itäisen maakunnan sotaa käyvän valtion osaksi. Muutokset jäivät silti vähäisiksi. Tavallisen ihmisen kannalta kyse oli lähinnä suhdannevaihteluksi luokiteltavista ilmiöistä, jos elintarvikkeiden säännöstely voidaan sellaisiin vielä lukea. Hallinnon puolella sotatila sen sijaan tuntui. Nimismies joutui viikoittain raportoimaan kuvernöörille asukkaiden mielialoista. Usein miten mielialaraportit Pohjois-Karjalasta rajoittuivat toteamaan, ettei mitään mainittavaa ollut havaittu. Huomion kohteena olivat tuolloin huhut ja kiihotukset, vallankumoukselliset ja hallituksenvastaiset toimet. Mielialoja kiristi vain elintarviketilanne 1916, jolloin raportoitiin katkerista ja tuskaantuneista oloista joka jäi vain yksittäisiin mielenilmaisuihin.

Venäjän sotilaallisiin suunnitelmiin kuului varustautuminen Saksan mahdolliseen maihinnoukseen, joka tapahtuisi Etelä-Suomeen. Tämä varustautuminen näkyi myös venäläisen sotaväen lisääntymisenä kaupungissa ja pienissä kylissä sekä maakunnassa tehtyinä linnoitustöinä.

Pohjois-Karjalassa linnoitettiin lännestä ja pohjoisesta Joensuuhun tulevien teiden suunnat. Varustuksia kaivettiin Liperin, Viinijärven ja Polvijärven välisille järvikannaksille. Kontiolahti lähiympäristöineen ja Enon itäosat saivat linnoitusketjuja. Joensuuta linnoitettiin lähinnä kaupungin luoteisosasta ja kaupungin pohjoisimmat kaivannot tulivat Lehmon ja Kylmäojan tasalle. Lisäksi varusteltiin silloisen pohjoiskarjalaisen kylän, Rautavaaran, Nurmekseen johtavien postiteiden tienoot. Linnoitustöiden pohjoisin kohde sijaitsi Valtimolla.

Työntekijöitä haettiin töihin myös lehti-ilmoituksilla, sillä venäläistä sotaväkeä ei riittänyt kaivamaan linnoitteita. Venäläiset ¹⁾sapööri- ja insinöörijoukot suunnittelivat ja johtivat töiden kulkua. Ympäri Suomea, samoin kuin Pohjois-Karjalassa, työntekijöitä tulikin hyvän palkan toivossa, mutta sen suuruus tai pikemminkin pienuus aiheutti katkeruutta.

Asukkaiden tuli luovuttaa myös asuntoja tai huoneistoja – varsinkin maaseudulla – ellei siihen löytynyt pakottavaa estettä. Asuntoihin sijoitettiin sekä venäläisiä sotilaita että muualta tulleita vallityöläisiä. Yleensä ottaen linnoitustyöt maakunnassamme sujuivat rauhallisesti ja kahnauksia pyrittiin tietoisesti välttämään molemmin puolin. Tosin järjestyshäiriöiden – yleensä viinasta johtuvien – takia venäläiset vaativat lisää poliisivoimia vartioimaan linnoitustöiden jatkumista.

¹⁾ vastaa suomalaista pioneeria.

Kuitenkin asiakirjamerkinnöistä ja viranomaisten ilmoituksista saa sen käsityksen, että mitä pitemmälle vuoteen 1917 mentiin, sitä hitaammaksi työtahti kävi linnoitustyömailla. Tämän myötä myös linnoitteiden rakentamisen yleinen taso laski. Valvonnan puutteen, venäläisten sotilaiden ja vallityöläisten välien kiristyminen, ja huonon työnjohdon takia jätettiin jopa taisteluhautoja kaivamatta. Ilmenee myös, että linnoitustyömailla puuhasteltiin aivan toisarvoisten töiden parissa. Huomattava osa linnoitteista jäi keskeneräisiksi, kaiketi silloin, kun Venäjän vallankumous romahdutti armeijan johtamisjärjestelmän.

Linnoittamistyöt keskeytettiin vaihteittain eri paikkakunnilla jo vuoden 1917 lokakuussa. Välittömästi tämän jälkeen viranomaiset käynnistivät laajan linnoittamistöistä aiheutuneiden vahinkojen kartoittamisen ja korvausasioiden käsittelyn.

Päälinjien puolustuslohkot

Erityispiirteenä venäläisten linnoitustöiden suunnittelussa oli se, että ne suunniteltiin alusta loppuun komiteatyönä. Yleisesikuntaupseereiden muodostama komitea laati yleissuunnitelman ja määritteli operatiiviset ja taktilliset tehtävät, mutta paikallinen insinöörikuunta laati rakennussuunnitelmat. Vihollisen maihinnousun varalta sisämaata varusteltiin järviolueen länsireunalta. Jos tärkeimpien linnoitusasemien taakse olisi jouduttu vetäytymään torjuntataisteluun niin viholliselle jätettävä alue olisi hävitetty poltetun maan taktiikalla.

Varsinaisista linnoituksista ei sisämaassa kuitenkaan ollut kysymys. Yleensä puolustusvarustusten tekoa kutsuttiin linnoittamiseksi, mutta asumattomaan maastoon rakennettuja laitteita kutsuttiin yleisemmin kenttävarustuksiksi tai kenttälinoitteiksi.

Varsinaisia päälinnoitusvyöhykkeitä poikki Suomen oli kolme: läntinen ja itäinen linja sekä sisämaan linja. Kaikkiällä täällä teetettiin vuosina 1916-1917 kenttävarustetöitä teiden suunnissa. Erillisiä varustuksia oli Raumalla, Vaasan seudulla ja Oulussa.

Rakenteiden lujuudesta voidaan päätellä, että linnoitteiden taistelukestävyys laski, mitä pitemmälle sisämaahan mentiin. Linnakkeilla ja rannikolla käytettiin yleisesti betonia, mutta suurin osa järvi-suomen linnoitteiden rakenteista oli puulla lujitettuja, jos sitäkään.

Linnoittamisen vaikutukset Suomessa

Venäläisten suorittamat linnoitustyöt olivat suuri apu suomalaista yhteiskuntaa koettelemaan työttömyyteen noina vuosina. Osa meni vallitöihin mielellään ansaitsemaan hyvää palkkaa. Töihin otettiin siis ilman valintaa kaikki, jotka sinne halusivat. Kuitenkin työstä kieltäytymisestä oli määrätty rangaistus, joka oli enintään 3000 ruplan sakko tai 3 kk vankeutta.

Silti jäi vielä suuri osa väestöä, joiden rauhaa suoritettavat linnoitustyöt eivät häirinneet millään muotoa. Häiritsevintä lienee ollut se, että sotilaitosta varten tehtiin kaikenlaisia pakkotilauksia, jotka pääasiassa kohdistuivat karjaan ja hevosiin, sekä metsäalueisiin. Sotilaita sijoitettiin joukoittain yksityisasuntoihin ja julkisiin rakennuksiin. Linnoitustöitä tehdessään venäläiset tuhosivat metsiä polttopuiksi ja rakennustarpeiksi sekä viljelysmaita rakentamalla sinne ampumahautoja ja korsuja.

Työt suoritettiin yleensä päivätyönä ja työmiehet olivat yleensä tietämättömiä siitä, mihin tarkoitukseen linnoituslaitteet olivat suunniteltu. Kustannusarviota on vaikea määrittellä, sillä valtio tilitti rahat suoraan Venäjälle. Kalleimmaksi tulivat varmasti kuitenkin linnoitteiden rakenne- ja ainesosat. Sementin kulutus oli hyvin suuri, joten Suomen sementtitehtaat eivät pystyneet tarvittavaa määrää hankkimaan. Rautaa ja piikkilankaa on kulunut huomattavia määriä.

Kenttälinoitteita tekevän työväen määrää on vaikea arvioida asiakirjojen puuttuessa, mutta vuoden 1917 alkaessa sisämaan kenttälinoitustyömailla (82 kpl) arvioidaan olleen noin 8200 työlläistä. Kaikkiaan linnoittajia arvioidaan olleen eri puolella Suomea noin 30 000. Kevään 1918 lopussa 1918 Suomi sitten otti haltuunsa ns. "Tsushiman perinnön" eli Suomen haltuun jäi suurruhtinaskunnan alueella ollut linnoitusjärjestelmä.

Linnoitusalueen hoito

Linnoitusalueiden ympäristön hoidon tarkoituksena on paitsi luoda miellyttävää elinympäristöä myös vahvistaa ja varmistaa linnoituslaitteiden suojelua sekä estää niiden tuhoutuminen. Kun kohteet raivataan esiin, niihin on helpompi tutustua, jolloin niiden arvostus yleensä lisääntyy.

Hoidon kohteena on linnoitusten ja ympäristön muodostama kokonaisuus. Hoidettavan alueen laajuus rajataan tilanteen mukaan. Siihen voidaan ottaa mukaan muutakin maisemaan kuuluvaa esimerkiksi liittää linnoitteet kulttuuri-historian osaksi, kuten Kontiolahden kirkonkylällä on toteutettu. Kohde ja työ oli ensimmäinen laatuaan Pohjois-Karjalassa.

Käytännön työ on ollut lähinnä taisteluhaudan ja korsukuoppien raivausta pienpuustosta ja vesakosta. Vesakko on raivattu kokonaan pois kaivannon pohjalta ja reunoilta. Puustoa ei ole jouduttu toistaiseksi kaatamaan. Ennen raivaustoimenpiteisiin ryhtymistä on asiasta neuvoteltu maanomistajan kanssa, tässä tapauksessa seurakunnan edustajan kanssa. Tämän myötämielinen asennoituminen on ollut työn onnistumisen edellytys.

Muinaisjäännösten rauhoitusta valvoo museovirasto. Lain mukaan museovirastolla on oikeus tutkia kiinteää muinaisjäännöstä ja osoittaa sen rajat esim. paaluilla tai aidalla tai ilmoituksella paikalle laitettussa taulussa. Museovirastolla on myös oikeus kunnostaa muinaisjäännös sekä tehdä siihen kuuluvalla alueella raivausta ja muita muinaisjäännöksen suojelun ja hoidon kannalta tarpeellisia toimia. Mikäli näistä toimenpiteistä aiheutuu jollekin vahinkoa, hänellä on oikeus saada siitä valtion varoista kohtuullinen korvaus.

On huomattava, että kaikenlainen kajoaminen kiinteään muinaisjäännökseen on kielletty eikä tämä kielto edellytä sitä, että muinaisjäännös on erityisellä viranomaisen päätöksellä selitetty rauhoitetuksi. Suunniteltaessa isompia yleisiä työhankeita, kuten tientekoa, tai kaavoitusta on hyvissä ajoin otettava selkoa siitä, voiko hankkeen toimeenpano tai kaavoituksen toteutuminen tulla koskemaan kiinteää muinaismuistoa. Mikäli näin on, asiasta on ilmoitettava hyvissä ajoin museovirastoon asiasta neuvottelemista varten. Jos työtä tehdessä kuitenkin tavataan kiinteä muinaisjäännös, jota ei ole tunnettu, työ muinaisjäännöksen kohdalta on heti keskeytettävä ja työnjohdon viipymättä saatettava asia museoviraston tietoon.

Lähteet:

Öljymäki P.

Venäläisten suorittamat kenttävarustetyöt Suomessa I:n maailmansodan aikana.
Käsikirjoitus 1938, Sotakorkeakoulu.

Paulamies M. I.

Taulamatin tarinoita, "Vallankumouksen humussa", Nurmeksen sanomat 16/1963.
Huttunen P.

Venäläisten linnoitustyöt Suomen sisämaassa I:n maailmansodan aikana.
Oulun yliopiston historian laitos eripainosarja n:o 199, Oulu 1988.

Laine S.

Ensimmäisen maailmansodan aikainen linnoitus Helsingissä, hoito-ohje.
Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 1996: 4.

Kankainen J.

Vallikaivannoista vapaustaistoon. Omakustanne, Joensuu 1997.

Maakunnan maalinnoitteet: Ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoitteet
Pohjois-Karjalassa. Omakustanne, Joensuu 1999.

Oma inventointi ja kartoitus, 1995-1999.

SALPALINJA – SUOMEN LUKKO

Suunnittelua ja kokeilua

Suuren puolustuslinjan rakentaminen aloitettiin Marsalkka Mannerheimin käskyllä 1940. Erilaisia linnoitteita ja esteitä rakennettiin yhtenäisenä linjana koko itärajan pituudelta. Salpalinjalla ei varsinaisesti taisteltu, mutta sen olemassaolo ja merkitys tiedostettiin rauhan neuvotteluissa. Rakennetusta linjasta käytettiin aluksi monenlaisia nimityksiä kunnes 10.7.1944 vahvistettiin nimeksi ”Suomen Salpa”, lyhennettynä ”Salpa”. Käytännössä nimeksi vakiintui Salpalinja tai Salpa-asema.

Kartta- ja maastontiedustelun antamat taktiset perusteet aseman suuntaukselle ovat vielä tänäkin päivänä kunniaksi tuon ajan johtajille. Yksittäisten kestolaitteiden tai laiteryhmiensä sijoitus täydennettynä kenttälinnoitteilla ja esteillä vastasi varmasti parhaalla mahdollisella tavalla tuon ajan vaatimuksia. Kuljettaessa maastossa pitkin Salpa-asemaa, on koko ajan muistettava, että tiestö ja muu rakentaminen on muokannut maisemaa todella mittavasti yli 60 vuoden ajan.

Rakentamisen järjestelyjen pääperiaatteena oli, että joukot rakentavat kenttälinnoitteet ja piikkilankaesteet, ja varsinaiset linnoittajat betoni- ja louhintatöitä vaativat laitteet sekä kivi- ja kaivantoesteet.

Talvisodan aikana kerättiin luonnollisesti runsaasti sotakokemuksia, joita kyettiin jo sodan aikana hyödyntämään. Linnoittamisen osalta tämä kohdistui kuitenkin toteutettuna vain kenttälinnoitteisiin, joista saatuja kokemuksia pystyttiin teknisessä mielessä hyödyntämään taaempia asemia linnoitettaessa. Betonilaitteista ja esteistä saadut kokemukset kyettiin kuitenkin hyödyntämään vasta sodan jälkeen. Erityisesti linnoittamisen osalta Summasta ja Taipaleelta saadut kokemukset antoivat runsaasti perusteita kehittämiselle. Käsitukset linnoitteiden rakenteesta ja sijoituksesta erosivat paljonkin riippuen siitä, missä kukin joukko oli Talvisodassa toiminut.

Taktillinen suunnittelu linnoittamisen osalta ”kulkee käsi kädessä” teknisen suunnittelun kanssa. Taistelu- ja yhdyshaudoista saatuja kokemuksia pystyttiin hyödyntämään jo sodan aikana sekä välittömästi sodan jälkeen joukkojen aloittaessa linnoittamisen uusissa asemissaan. Suunnitteluun kannatti uhrata aikaa ja vaivaa, koska suurimmat aika- ja kustannussäästöt saavutettiin juuri laitteen tarkoituksenmukaisella sijoittelulla sekä oikealla rakenteella. Salpa-asema sisältää lukuisia poikkeuksia tyyppilaitteisiin. Näistäkin laadittiin erilliset piirustukset. Poikkeaviin ratkaisuihin jouduttiin erityisesti kalliomaastossa.

Estetyöt

Talvisodan kokemusten mukaan olivat kiviesteet osoittautuneet tarkoituksenmukaisiksi panssariesteiksi, joskin kivet paikoitellen olivat liian pieniä. Kaivantoesteistä kokemukset sen sijaan olivat kielteisiä. Näin ollen välirauhan linnoittamiskaudella rakennettiinkin etupäässä kiviesteitä, varsinkin alussa. Kivet olivat kuitenkin huomattavasti suurempia kuin ennen. Ulommaisiin riveihin pyrittiin saamaan 170 cm:n korkuiset kivet, jotka upotettiin maahan n. 50 cm. Maan pinnan yläpuolelle jäi siis 120 cm. Talvisodan aikaisissa ohjeissa tämä korkeus

oli 100 cm. Kivien välit olivat, keskeltä keskelle 200-220 cm. Esteiden tehokkuutta tutkittiin erityisesti toimeenpannuissa kokeissa sekä myös joukoille järjestetyissä koulutustilaisuuksissa, joissa panssarijoukot esittivät panssarivaunujen ominaisuuksia.

Estekivien pystyttäminen etenkin jäätyneeseen maahan oli sekä hidasta että kallista. Talven aikana ajettiin kivet estelinjalle ja niiden pystyttäminen jätettiin kevääseen. Talvi oli kuitenkin kuljetusten kannalta edullinen, koska voitiin käyttää hyväksi jäätyneitä järviä ja soita. Erityisesti painotettiin luonnonesteiden hyväksikäyttöä. "Esimerkiksi louhikkoja, suuria luonnonkiviä, kallioita ja jyrkkiä rinteitä tehostamalla saadaan varmoja esteitä, kunhan tulitus niihin vain on mahdollista."

Joukkoja kehoitettiin 21.2.41 tutkimaan, voitaisiinko jossakin tulla toimeen 3- tai jopa 2-rivisellä esteellä nelirivisen asemesta; tähän helpottaisi työtä. 3-rivisä kiviä rakennettiin mm. Miehikkälän alueelle. 2-rivistä estettä rakennettiin mm. Rääkkylän Oravisaloon ja Joensuuhun. Tavanomaisten kiviesteiden lisäksi tehtiin maakivistä ja louheesta valliestettä. Sitä tehtiin Raikuu-Kitee tien pohjoispuolelle eri pituisiin pätkiin yhteensä n. 1500 m. Este rakennettiin vesistön rantaan 2-4 m korkeaksi muuriksi, jolla oli syvyyttä 2-4 metriä. Kiviä rakennettiin Salpa-asemaan yhteensä n. 200 km.

Sodan ja rakentamisen monumentti Salpa-asema muistuttaa jyhkeiden korsujensa ja muiden rakenteidensa muodossa meitä kaikkia niistä valtavista ponnisteluista, joita sodan ajan sukupolvi toteutti. Sen merkitys eräänä sodan, monumenttina on nyt ja myös tulevaisuudessa kiistaton. Salpalinjalla ei varsinaisesti taisteltu, mutta sen olemassaolo ja merkitys tiedostettiin rauhan neuvotteluissa

Salpalinjaa Pohjois-Karjalassa

Linnoitusosasto antoi 19.6.1944 ohjeen Joensuun ja Savonlinnan suuntien linnoitusjoukoille. Sen mukaan oli työt keskitettävä välirauhan aikana aloitetun aseman saattamiseksi täyteen taistelukuntoon. Osana suurempaa kokonaisuutta linnoitettiin Pohjois-Karjalaa suojaksi itää vastaan 1940-1944. Pohjois-Karjalan korpimailta Salpa-asemasta ei muodostunut yhtenäistä linjaa, vaan vesistöt ja suot muodostavat sen maastoesteiden rungon, johon erilliset linnoitetut asemat tukeutuvat. Pohjois-Karjalassa varsinaisen Salpa-aseman päävastarinta-asema tukeutuikin vesistölinjaan Pyhäselkä-Höytiäinen-Pielinen.
(Ak. N:o 1032/III/Op. /sa /14.5.1940)

Savonlinnan suunnalla olivat kiireellisyysjärjestyksessä ensi sijalla Punkaharju ja Moinsalmi sekä Joensuun suunnalla Höytiäisen kanava ja Ristisaari. Linnoittaminen ulotettiin aina Joensuun kaupunkiin saakka. Ristisaaren- Höytiäisen välille rakennettiin kenttälinoitettu sulkuasema pääasiallisesti pikakaivantoesteena ja siten, että sitä saattoi puolustaa sekä itään että länteen.

Kiviä täydennettiin kaivantoesteillä. Talvisodassa saaduista kielteisistä kokemuksista huolimatta sitä rakennettiin Salpa-asemaan n. 130 km. Esteen kaivaminen tapahtui pääsääntöisesti lapiolla kaivamalla. Kaivukonetta käytettiin alkuaikana varsin vähäisesti. Rinneleikkauseste tehtiin tavanomaisemmin vihollisen tulosuuntaan nähden vastarinteeseen. Sen vastakohta oli myötärinneleikkauseste, joka oli harvinaisempi. Jalkaväkeä vastaan rakennettiin piikkilankaesteitä. Niitä olivat rivieste, lieriöeste, espanjalainen ratsu ja kompastuseste. Tehokkain ja eniten rakennettu este oli 5-rivinen piikkilankaeste. Siinä paalut lyötiin viiteen riviin ja väliin vedettiin piikkilankaa vaikeasti

läpäistäväksi aidaksi. Näin rakennettu yhtenäinen este saattoi olla useankin kilometrin mittainen.

Pohjois-Karjalan korpimailla Salpa-asemasta ei muodostunut yhtenäistä linjaa, vaan vesistöt ja suot muodostavat sen maastoesteiden rungon, johon erilliset linnoitetut asemat tukeutuvat. Pohjois-Karjalassa varsinainen Salpa-aseman päävastarinta-asema tukeutuikin vesistölinjaan Pyhäselkä-Höytiäinen-Pielinen. Myös suurehko kokonaisuus on Enon Harpatinvaaran kapeikkoon rakennettu puolustusasema.

Selkeimmin nähtävissä ovat Joensuun länsipuolella Höytiäisen kanavan länsirannan rakenteet ja Joensuun pohjoispuolella Jaamankankaalla Höytiäisen ja Pielisjoen kannaksen katkaiseva linja. Kolmas suurehko kokonaisuus on Enon Harpatinvaaran kapeikkoon rakennettu puolustusasema.

Edellä mainittuja huomattavasti heikommin näkyvä, mutta selvästi maastossa löydettävissä on myös Pyhäselän länsirantaa Ylämyllyltä Raikuulle seuraileva asemien ja lyhyiden panssariestekojen ketju. Oman erikoisuutensa muodostaa Änäkäisen alueelle Vornasenvaaraan rakennettu Pohjois-Karjalan ainoa luolasto konekivääripesäkkeineen ja panssariesteineen.

Entisöityjä Salpa-aseman osia löytyy Pohjois-Karjalasta mm. Nurmijärven Änäkäiseltä, Hatunkylän Viisikköjärveltä ja Kitsistä. Keväällä 1994 aloitettiin myös Marjalan kantalinnoitteiden ja niihin liittyvien kenttälinoitteiden entisöinti Joensuun länsipuolella Höytiäisen kanavalla. Entisöimistö saatiin valmiiksi vuoden 1995 aikana.

Talvisodan kokemusten mukaan olivat kiviesteet osoittautuneet tarkoituksenmukaisiksi panssariesteiksi, joskin kivet paikoitellen olivat liian pieniä. Kaivantosteistä kokemukset sen sijaan olivat kielteisiä. Näin ollen välirauhan linnoittamiskaudella rakennettiinkin etupäässä kiviesteitä, varsinkin alussa. Kivet olivat kuitenkin huomattavasti suurempia kuin ennen. Esteiden tehokkuutta tutkittiin erityisesti toimeenpannuissa kokeissa sekä myös joukoille järjestetyissä koulutustilaisuuksissa, joissa panssarijoukot esittivät panssarivaunujen ominaisuuksia. Erityisesti painotettiin luonnonesteiden hyväksikäyttöä. "Esim. louhikkoja, suuria luonnonkiviä, kallioita ja jyrkkiä rinteitä tehostamalla saadaan varmoja esteitä, kunhan tulitus niihin vain on mahdollista."

Muulla Salpa-asema muodostuu idästä johtavien teiden suuntiin rakennettujen toisistaan irrallisten puolustusasemien harvahkosta ketjusta. Satunnainen matkailija tuskin edes huomaa näitä vähäisiä jäänteitä menneiden aikojen työstä muualla kuin siellä missä rakenteita on entisöity.

Suurin osa Salpa-asemasta on kuitenkin siinä kunnossa mihin puoli vuosisataa "unohduksen yötä" on sen jättänyt. Metsät on vallannut ampuma-alat ja maaperä hiljalleen tasannut kaivantoja. Paljon on myös jäänyt pellonraivauksen ja rakentamisen alle.

Höytiäisen maisemissa kävelevä saattaa osua lukuisien kaivantojen lisäksi maastossa yhä olevalle teräksiselle konekiväärikululle. Tällaisia aikanaan maastoon sijoitettuja kupuja on löytynyt kolme kappaletta, jotka on nostettu entisistä korsun paikoistaan turvalsisempaan kohtaan aluetta. Sodan ajan linnoitusasiakirjoista ilmenee, että suunnitelmissa oli 113 linnoituslaitteen rakentaminen.

Salpalinjaa Enossa

Harpatin kapeikkoon välirauhan aikana linnoitettu puolustusasema ulottuu pohjoisesta Harpatinlahdesta etelään Pohjan pelloille. Puolustusaseman tarkoituksena oli suojata Enon kirkonkylää sekä Ilomantsin että Tuupovaaran Koveron suunnasta mahdollisesti etenevän vihollisen hyökkäyksiltä. Luonnontilassa olevan puolustusaseman näkyvin osa on nykyisin panssarikiviestelinja. Panssarikiviesteiden lisäksi kapeikkoon rakennettiin nyt jo maatuneita erilaisia kenttälinoitteita kuten rinneleikkausta.

Salpalinjaan kuuluvia kenttälinoitteita, kuten taistelu- ja yhteyshautaa sekä ampumapesäkkeitä, kaivettiin myöskin Pielisjoen varteen Ahvenisen Luotsiniemelle sekä Uimaharjun Laiskaniemeen. Uimaharjun lossiniemeen tehtiin tankkiestekaivantoja ja konekivääriasem(i)a. Suurimman linnoitusvyöhykkeen kunnan alueella muodostaa kirkonkylän itäpuolelle Harpatin kapeikkoon rakennettu linnoitusketju. Kaltimon Tannilanvaaran louhittiin kahden ilmatorjuntatykin asemat. Tannilanvaaraan sijoitettiin myös Linnoitustykistö patteriston tykkipatteri, patterin kalusto oli neljä 107 mm kanuunoita vuodelta 1877.

Enon sillanpääaseman kenttälinoittamisesta vastasi 9.Prikaatin II pataljoona ja kantalinnoittamisesta työryhmä 464. Toukokuuhun 1941 mennessä pataljoona oli rakentanut alueelle avoimia konekivääriasemia 11 kpl, kaivanut taisteluhautaa yli 300 metriä, juntannut 5-rivistä piikkilankaestettä varten paaluja yli yhden kilometrin matkalta sekä tehnyt yli 100 hehtaaria raivauksia ja harvennuksia. Työryhmä 464 aloitti kolmen teräsbetonikorsun louhimisen alueelle, mutta ne eivät ehtineet valmistua ennen jatkosodan syttymistä. Kesällä 1944 linnoituspataljoona TV 2 vahvisti Enon asemia, mutta korsut jäivät edelleen keskeneräisiksi.

Harpatin kapeikon linnoitustilanne juuri ennen jatkosotaa käy ilmi linnoitustöiden tarkastajan toukokuun puolessa välissä 1941 tekemän tarkastusmatkan matkakertomuksesta. Sen mukaan Enon etuasemassa panssarikiviestelinja oli muutamia lyhyitä aukkoja lukuun ottamatta valmis. Panssarikiviestelinja oli suurimmalta osalta 4-rivinen (muutamain paikoin 3 tai 2-rivinen). Panssaritorjuntaa varten alueelle oli tehty myös vastarinne- ja rinneleikkausta. Maasto on puolustukselle hyvin edullista, sillä luonnonestettä oli paljon. Piikkilankaestettä oli tehty myös jo runsaasti ja lisäksi oli paikoillaan juntattuja paaluja, joihin piikkilankaa ei ollut vielä vedetty. Taisteluhautaa oli myös tehty jonkin verran, mutta se oli pullia vahvistamatonta. Avoimet konekivääri- ja panssaritorjuntatykkiasemat puuttuivat työjoukon lohkolta kokonaan.

Joensuun bunkkerimuseo

Marjalan museoalueen linnoittaminen aloitettiin 27.elokuuta 1940. Marjalan bunkkerimuseo kuuluu osaksi laajempaa Höytiäisen kanavan länsirannan linnoitekokonaisuutta. Noin kahdeksan kilometrin mittaisen kanavan linnoitteet kuuluvat Salpa-aseman vahvimmin linnoitettuun alueeseen Pohjois-Karjalassa. Höytiäisen kanavan eteläpään oli tarkoitus rakentaa kolme teräsbetonikorsua, niiden rakennustyöt olivat työryhmän 463 vastuulla. Työryhmän johtajana toimi ins. Arvo Tuliainen. Linnoitustöitä oli myös tekemässä urakoitsija Taipale & Niemi. Ensimmäinen korsu saatiin valetuksi 10.5.1941, se oli ensimmäinen myös koko IV Armeijakunnan alueella. Jatkosodan alkuun mennessä korsuista

ainoastaan kaksi saatiin käytännöllisesti katsoen valmiiksi. Kolmas keskeneräinen on kaksikerroksinen konekiväärikorso, josta ehdittiin valaa ainoastaan ensimmäinen kerros. Se sijaitsee ajan maastouttamana valtatie vastakkaisella puolella. Kulkuaukko on suljettu turvallisuussyistä.

Alueen kenttälinoitteet ovat 8.prikaatin alaisten joukko-osastojen rakentamia. Jatkosodan alkuun mennessä alueella risteili tiheähkö taistelu- ja yhteyshautaverkosto lukuisille konekivääripesäkkeineen sekä panssarikiviestelinjaa, piikkilankaestettä sekä kolme teräsbetonikorsua. Kanavan vastarannalle tehtiin myös melko laajalti pystyhirsillä tuettua rinneleikkausta panssaritorjuntaa tehostamaan.

Museoalueelle on kunnostettu kaksi teräsbetonikorsua, puilla lujitettua taistelu- ja yhteyshautaa sekä 2 -rivistä panssarikiviestelinjaa. Panssaritorjuntatykki-, konekivääri- ja 20 miehen majoituskorso on alkuperäisasein varustettu. Molemmat korsut ovat lämmitettyjä ja konekivääri- ja 20 miehen majoituskorsuun on koottu Salpa-aseman rakentamisesta kertova näyttely. Vuonna 1995 konekivääri- ja 20 miehen majoituskorsuun tähytyskupuun asennettiin matkailijoita varten tulenjohtoperiskooppi niin, että sitä pystyy katsomaan lattiatasosta.

Korsuissa on erityistä muihin samankaltaisiin betonikorsuihin verrattuna naamiointipuiden kiinnitysrautojen sijainti. Näissä korsuissa raudat on sijoitettu korsun ulkoseiniin katon sijasta. Tämä mahdollistaa suurienkin puiden kiinnittämisen tukevasti korsun naamioimiseksi. Kohteen korsut ovat lämmitetyt ja valoisat.

Vuonna 2003 elokuussa Bunkkerimuseon alue nimettiin Veteraanipuistoksi. Alueella paljastettiin samalla kunnianosoitukseksi sotiemme veteraaneille ja Salpalinjan rakentajille muistokivi.

Salpalinjan linnoitteita Kontiolahdella

Välirauhan aikana elokuusta 1940 alkaen Kontiolahden kannaksella linnoitteiden rakentamisesta vastasivat 9.Prikaatin I pataljoona ja siviilirakentajista työryhmä 461. Arkistolähteiden mukaan linnoitustöiden tarkastaja Väinö Vainio teki juuri tälle alueelle ensimmäisen tarkastusmatkansa elokuun alussa 1940. Matkakertomuksessa hän totesi alueen olevan ”erittäin edullinen hyökkäysvaunujen toiminnalle ja kun se muutenkin on tärkeä, ehdotan, että paitsi yhtenäistä luja ps.estettä, alueelle rakennettaisiin jo ensimmäisessä kiireellisyyssvaiheessa kuusi betonilaitetta”. Ensi tilassa Pielisjoen ranta-alueella tuli aloittaa panssaritorjuntaa varten estetyöt. Tarkastuskertomuksessa näiden töiden nopeata alkamisesta aivan erikoisesti korostettiin.

Kohde on osa vahvasti linnoitettua Salpa-aseman sulkulinjaa, joka ulottuu Höytiäisen Hirvirannasta Pielisjoen Ristisaareen. Kannaksen poikki kulkevalle kiviasteiden ja panssarikaivantojen jonolla on pituutta 2,5 kilometriä. Sen tehtävänä oli estää hyökkääjää etenemästä pohjoisesta Joensuuhun. Höytiäisen suunnalla kiviastekivet ovat pystyssä, mutta Pielisjoelle tullessa ne on pantu vaaka-asentoon, jotta niitä olisi vaikeampi ampua hajalle. Viimeksi mainittu osa estekivilinjaa on vuonna 1944 tehty. Kannakselle kaivettiin myös taistelu- ja yhteyshautaa sekä ehdittiin aloittaa korsukuoppien kaivu ennen jatkosodan syttymistä. Kohde on muuten luonnontilassa, mutta Metsähallitus suoritti alueella hakkuita

Museoviraston ohjeiden mukaan kesällä 2004. Kontiolahden kunta suunnittelee parhaillaan alueen kunnostamista matkailukäyttöön.

Kun tarkastaja Vainio seuraavassa kuussa palasi asiaan, oli työt jo saatu hyvään alkuun ja pystytetty noin 440 estekiveä. Suuri osa kivistä tuotiin Enon kunnan Paukkajasta. Niitä louhittiin lähempää myös Pyytivaarasta ja Lappalaisenvaarasta. Kivien saantia viivästytti nosturien puute. Vainio toteaa: "Työmiehistä on noin 50 % täälläkin paikkakuntalaisia, joista suurin osa siirtoväkeä. Tuntui siitä, ja oli työmaan johtajakin sitä mieltä, että pohjoisilla työmailla eivät menesty muut kuin savottatöihin tottuneet miehet. Siksi pitäisi IV ja V Armeijakuntien työmailla ottaa valtaosa työväestö paikkakunnalta. Muualta tulleet yleensä muutaman päivän kuluttua pyytävät lopputilin. Tästä aiheutuu vain turhia kustannuksia valtiolle ja häiriöitä työmailla". Toukokuussa 1941 neljä korsua oli edelleen kaivuu asteella.

Vuoden 1944 alkupuolella kenraaliluutnantti Woldemar Hägglund raportoi Pielisjoen ja Höytiäisen väliselle kannakselle ehdityn rakentaa 2-4 rivistä panssarikiviestettä ja 5 kpl betonikorsuille suunniteltuja korsukuoppia. Kiviesteen edessä on osin verhottua panssarikaivantoa. Kiviesteen takana hallitsevissa maastokohdissa on osittain verhottua taisteluhautaa. Salpalinjaa kesällä 1944 taistelukuntoon saatettaessa Kontiolahden Ristisaari oli linnoittamisen painopistealueita Pohjois-Karjalassa.

Pohjoisimmat rakenteet löytyvät Kaunissaaresta ja Majalahden rantaviivalta. Toinen ehjä kokonaisuus löytyy Uuron tiekolmion, Pielisjoen mutkan, kohdalta jatkuen kantatie 73 suuntaan. Jakokosken kohdalla Pielisjoen pohjoisrantaa on linnoitettu useasta kohtaa käsittäen normaalia taistelukaivantoa raskasasepesäkkeineen ja runsaine korsun paikkoineen. Osassa linnoitteita on vieläkin nähtävissä hirsirakenteiden jäänteitä.

Pienempiä linnoitteita tai erilliseksi tarkoitettuja pesäkkeitä on ainakin Paiholan sairaalan alueella ja joen vastakkaisella rannalla. Kulhon Aittolammen itäosassa on muutama sata metriä panssarikaivantoa.

Kiihtelysvaaran puolustuslinjat Salpalinjan etuasemina

Välirauhan aikana rakensivat Kiihtelysvaaraan puolustuslinjoja JR 8:n yksiköt ja yksityiset urakoitsijat. Linnoitustöitä suorittavat joukot oli ryhmitelty toimiviksi insinöörin tai hyvin ansioituneen rakennusmestarin johtamina työryhminä, joiden vahvuus vaihteli 200-1 500 mieheen. Työryhmät yhdistettiin työpiireihin. IV armeijakunnan työpiirin numero oli 460 ja sitä johti insinööri E. Setälä, jonka toimipaikka sijaitsi Joensuussa. Valitettavasti ei JR 8:n eikä edellä mainitun työpiirin tai sen alaisten työryhmien arkistoista, jotka sijaitsevat sota-arkistossa, ole löytynyt tietoja Kiihtelysvaarassa suoritetuista linnoitustöistä. Lähimmät arkistossa olevat tiedot koskevat Tikkanan linnoitustöitä.

Kiihtelysvaaran puolustuslinjoja ja niiden syntyhistoriaa ei tunneta kovinkaan yleisesti paikkakunnalla. Onneksi on löytynyt paikallisia ihmisiä, jotka ovat ystävällisesti valottaneet tätäkin puolta kotikuntansa historiasta. Siten haastattelujen avulla saadut linnoitustoimintaa koskevat tiedot ovat olleet korvaamattomia. Välirauhan aikana on rakennettu puolustuslinjoja ainakin Raatevaarassa, Huhtilammilla ja Vihtakoskella. Uskaljärvellä lähellä Viesimojokea on vieläkin hyvin erottuvat tykkiasemat. Salpalinjan rakennussuunnitelmien mukaan sai pääpuolustusaseman itäpuolella olevien puolustuslaitteiden rakentamiseen suunnata tarvittaessa enintään kolmasosan käytettävissä olevista resursseista.

Salpalinjaa Tuupovaarassa

Tuupovaaran alueelle rakennettiin Pohjois-Karjalan Salpalinjan etuasemiin kuuluvia linnoitteita. Ne tehtiin kahteen tasoon. Taisteluhautaa, pesäkkeitä, panssaritorjunttykkiasemia, ja tulenjohtopaikkoja sisältävä puolustusasema rakennettiin kirkonkylän itä- ja eteläpuolelle. Puolustusasema tukeutui vesistöreittiin Mäntyjoki–Rekijoki –Katiojärvi. Kirkonkylältä kolme kilometriä itään Pomilonlammen kukkulalla on ollut tulenjohtopaikka. Suurin osa näistä linnoitteista on hävinnyt rakentamisen takia.

Eimisjärven kylälle tehtiin niin ikään kahteen tasoon kenttälinoitettu puolustusasema. Ensimmäinen tasa on kylän eteläpuolella. Toinen tasa on rakennettu Eimisjärveä ja Kinnasjärveä yhdistävän kanavan varteen.

Koveron kylällä, Jänisjoen rantaa noudattavat taisteluhaudat jatkuvat aina Hömmömlampeen saakka.

Sonkajanrannanjärven länsirannalta kenttälinoitteet ovat hävinneet maanrakennustöiden alle.

Salpaa Liperi – Pyhäselkä tasalla

Välirauhan aikana rakennettiin Oravisaloon Oriveden ja Pyhäselän väliselle alueelle varsin vahva Salpalinnoituksen pääasema. Kohdetta pidettiin mahdollisena hyökkäyssuuntana erityisesti talvella järvien jäädyttyä. Rääkylän Varpasalo–Oravisalo–Liperin Tutjunniemen linjan linnoittamisella pyrittiin estämään vihollisen pääsy suomalaisten selustaan Liperi – Joensuu-sunnalle.

Alueella kunnostettu Salpapolku noudattelee Salpalinjan kulkua Oravisalon saaren itärannassa ulottuen aina Hämeenniemestä (Pässiniemi) Hakoniemeen.

Liperin Päivilänvaaralla on vielä nähtävissä linnoitustykistön kahden tykin asemat.

Salpalinjaa Polvijärvellä

Polvijärven Huhmarisvaaran (ent. Kuorevaaraan) sijoitettiin Rykmentin 43. Raskas Patteri. Patteri siirtyi heti välirauhan solmimisen jälkeen syyskuussa 1944 Sortavalan edustalta Polvijärvelle. Painavien tykkien saaminen Huhmarisvaaralle oli työn takana, ensimmäisenä piti korjata tie päätieltä patterialueelle (Ylä-Reuhkajärvi-Huhmarinen). Mäelle oli määrä ensivaiheessa rakentaa kaksi tykkiasemaa, ne tuli upottaa kallioon ja kenttävarustaa, sekä tehdä tulenjohtopaikka. Toisessa vaiheessa oli rakennettava neljä miehistökorsua ja ampumatarvikekorsu kallion takarinteeseen, asema 81 millimetrin kranaatinheittimelle ja autosuojakorsu Mutalan maastoon kunnostettavan tien varteen.

46. Linnoitusrakennuspiirin vastuulla olleet työt Huhmarisvaaralla käynnistyivät 22.10.1944. Marraskuun 7.päivään 1944 mennessä oli louhittu jo tykkiasemat, rakennettu parakkeja ja huoltorakennuksia sekä korjattu alueen tiestöä. Marraskuun puolivälissä asemiin vaiettiin betoniset tykkikartiot. Tykkien alustat rakennettiin puun sijasta lopulta betonista. Tähän päädyttiin, koska tykkiasemien sijoittelu lähelle toisiaan tykkien amunnasta aiheutuva värinä saattaa vaikeuttaa tulitoimintaa ja koska betonia oli saatavilla. Tykit asennettiin paikoilleen 22.11. Rannikkotykistö sijoitettiin Salpalinjan runkomiehitykseksi Kivijärvestä Pieliselle. Laatokan rannikkoprikaati lakkautettiin marraskuun viimeisenä päivänä 1944. Reserviläiset kotiutettiin, tykit jäivät vaaran laelle. Tykkien vartiointista jäi vastaamaan enää pieni vartiokomennuskunta. Huhmarisvaaralta tykit poistettiin keväällä 1945.

Nykyisinkin tykkipatteri sijaitsee Huhmarisvaaralla, jolta avautuvat upeat näkymät Höytiäiselle. Huhmarisvaaran tykkipatteriin kuuluu kaksi kallioon louhittua tykkiasemaa, ne on tarkoitettu 152/35 MK mallisille rannikkokanuunoille. Toinen tykkiasemista on kunnostettu ja siihen on Salpalinjan muistomerkiksi sijoitettu rannikkokanuuna 152 C 45. Tämä Canet merkinen tykki on samaa kaliiberia kuin Huhmarisenvaaran alkuperäiset tykit, mutta sen putki on pidempi. Tykkipatterin kunnostuksen on alkuun pannut Lomakeskus Huhmari, toteutuksessa on ollut mukana Polvijärven kunta, Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta ja Pohjois-Karjalan museo.

Lähteet:

Arimo R.

Suomen linnoittamisen historia 1918-1944, Keuruu 1981.

Roudasmaa S.

Talvisodan historia 1, s. 205-251, linnoitustoiminta Suomessa.

Sotatieteidenlaitoksen julkaisuja XVI: I

Salo K.

Salpa-asema Pohjois-Karjalassa, Pioneerilehti: Hakku 4/1994.

Kankainen J.

Salpalinjaa Kontiolahdella 2002, inventointiraportti, painamaton selvitys.

Inventoinnit ja kartoitukset 2001-2004.

Oinonen A., Tolmunen A.

Matka Salpalinjalle: Opas itsenäisen Suomen tärkeimmälle puolustuslinjalle, Helsinki 2005.

LIITE

SALPALINNOITTEISIIN LIITTYVÄÄ.

Taistelulinjat/-paikat

Salpalinjan kiviä käytetty muistomerkkeinä yms.

TALVISOTA 1939 - 1940

Lieksan taistelut 30.11 - 27.12. 1939

Kivivaarantie (yt 5241)

1. Louhikkomäen rinteessä, muistomerkki
2. Änäkäisen - Vornasen- taistelulinjan muistokivi, Kivivaaran tien varrella Vornasen vaaran kohdalla. (Salpalinjaa)
3. Puuruun taistelulinjan muistokivi
4. Jongunjoen Lomapirtin tuntumassa tykkimuistomerkki
5. Kivivaaran suunnan taisteluiden muistomerkki, Nurmijärven kylässä

Kuhmon tie (st 524)

6. Heinäjoen tienoon Savijärven taisteluiden muistokivi, tien varrella

Inarin tie (yt 5223)

7. Inarinvaaran rinteessä rajavartioston alueella muistomerkki
8. Kitsin (Palkin) linjan muistokilpi
9. "Viisikon linjan" muistokivi Hattuvaaran kylässä, tien varrella

Ilomantsin taistelut 10. - 15.12. 1939

Möhkön tie (yt 5004)

1. Oinaansalmella Petkeljärven kansallispuistossa muistomerkki
2. Samassa paikassa: kunnostettu kk-pesäke, korsu ja tst-hautaa
3. Taivallammin taistelujen muistomerkki

Tolvajärven taistelut 8. - 12.12.1939

Hoilola (st 500)

1. Tolvajärven taisteluiden pysyvä näyttely, Korpiselkätalossa

VÄLIRAUHAN AIKA 1940 - 1941

Salpalinjan linnoitteita /

Marjalan bunkkerimuséoalue

Änäkäisen - Puuruun -taistelulinja (Vornasen luola)

JATKOSOTA 1941 - 1944

Rukajärven taistelut 4.7. - 12.9. 1941

1. Lieksan Vapaudenpuisto, muistokivi

Kiteen taistelut 10. - 16.7. 1941

1. Hautausmaa, muistokivi
2. Kiteen Mustalammen th, Korkeakangas tien varrella, yhteismuisto merkki

Hattuvaaran taistelut 30.7. 1944

1. Taistelijan talo
2. Ilomantsi - Hattuvaaran tien (st 522) varrella muistolaatta
3. Polvosken tien varrella (Tiittasen talo). muistolaatta

LIITE

Ilomantsin torjuntataistelut 26.7. - 4.9. 1944

1. Rajakenraalin maja
2. Ilomantsi - Hattuvaaran tien (st 522) varrella Palovaarassa, muistomerkki
3. Rajamieskillan yhteismuistomerkki
4. Rakuunakillan muistomerkki
5. 4./HRR:n ja 5./ HRR:n muistolaatat

Muut muistomerkit

1. Möhkön kylässä (yt 5004) Venttiprikaatin muistomerkki
2. Ruukkimuseossa, sotamuistohuone
3. Kaatiolammen Öykkösten vaaran muistomerkki
4. Kuuksenvaaran Tervaruukin muistolaatta
5. Kaatiolammen taisteluasemat
6. Koivuvaaran Utriossa muistokivi

MUUT

Kontiolahti, JR 9:n muistomerkki, graniittikivet ovat Salpalinjan kiviä

Liperi, Jatkosodan Pion.P 13 muistolaatta Käsämässä Kaprakan pää-rakennuksessa Pion. P 4 muistolaatta, (raivasi, rakensi ja koulutti

28.8.-40 - 18.6.-41)

Tohmajärvi, Jatkosodan /7.D:n kalpakivi, Kirkkoniemessä

Tuupovaara, Rj.P 4 muistokivi

Kontioranta Korjaamon mäessä, lähellä autohuoltolaa on tien ja paikoitusalueen rajana ____ kpl salpakiviä otettu Jaamankankaalta.

Kiihtelysvaara

Salpalinjan etuasemina.

-JR 8:n yksiköt ja urakoitsijat

-vahvuudet n. 200-1500 miestä.

-IV AK:n työpiiri n:o 460 johti insinööri E. Setälä.

-arkistotietoja löytyy vain Tikkanan linnoitustöistä.

Välirauhan aikana on rakennettu ainakin Raatevaarassa, Huhtilammilla ja Vihtakoskella. Uskaljärvellä, lähellä Viesimojokea on tykkiasemia.

Raatevaaran puolustuslinja:

Koljolan ja -mäki?

-Raatelampi kk-pesäke/kiv-pesäke/tst-hautaa-kiv-pesäke

-psttki-asema

-kk/kvaseiden pesäkkeitä

-panssariestettä (tienmutka)

-piikilankaestettä

-psmiinointus -ns. telolammen maasto?

Liekksa

Märjälähti (korpivaruskunta)

-Rukajärventien lähtöpaikka (JR 10)

-Marsalkka Mannerheimin vierailu

-Puuvarustuksia suolla (lehtileike 11.3. 1999-Karjalainen)

LIITE

Nurmes

Tärkeimmät linnoituskohteet Nurmeksessa (1940)

Porokylä, Nurmeksen kauppala, Ylikylä ja Mujejärven Mäntyjärvi.

Porokylä

Maunonniemi ja Kotiniemi

-Aakkossalmen vesistökapeikon hallinta

Psv-esteitä

Haapalahti ja Vinkerlahti

-pelloilta on kivet kasattu samoin Möhkönkankaan kivistä osa on rakennettu aidaksi hautausmaan

kupeeseen.

-hautausmaan etelälaidalla on jäljellä psv-estettä.

Louhostyömaat:

-Tuupola eli Luukkolanvaara =myös linnoitteita

-tsthautoja Lapinsärkällä

Kauppala

Kärppäsärkkä

-veturitallin ja Mikonsalmen väli

Ylikylä

Käpälyskoski - Hirvikoski

-Jokiniemen tilan pellot -osa kivistä on vielä paikoillaan (Jokiniemen tien päässä)

Muuta:

-Mujejärvellä suoritettiin linnoitustöitä kesäkuun alkupuolella 1941.

-varusmiehet

-Tolkkeen tie - Mäntyjärvi- Jokivaara tasa -piikkilankaeste

Linnoitustykistö:

-6 patteristoa;

**II KOHDEKUVAUKSET:
I MAAILMANSODAN AJAN LINNOITTEET
SALPALINNOITTEET**

KOHDEKUVAUKSET

Kohdeluettelo koostuu *I maailmansodan aikaisten linnoitteiden* (sivut 18-52) sekä *Salpalinnoitteiden* (sivut 54-81) kuvauksista. *Sotahistoriallisista muistomerkeistä* on taulukon muotoinen luettelo (osa IV) suojeluluokitusten jälkeen.

Kohdekuvauksissa on linnoitekokonaisuuden nimi sekä numero, joka viittaa Joensuun seudun sotahistorialliset kohteet 2006 -kartan numerointiin. Kohteen yleispiirteinen sijainti löytyy siis edellä mainitulta kartalta. Kohteiden alanimerointi (1. Linnoite, 2. Linnoite jne) viittaa alueella oleviin erillisiin kohteisiin, joista mahdollisuuksien mukaan on myös esitetty yksityiskohtaisempi kartta. Kohteiden suojeluluokitukset perustuvat Jorma Kankaisen tekemiin arvioihin (osa III).

I maailmansodan aikaisista linnoitteista ja Salpalinnoitteista löytyvät myös kokoomataulukot sivuilta 53 ja 82.

I MAAILMANSODAN AJAN LINNOITTEET

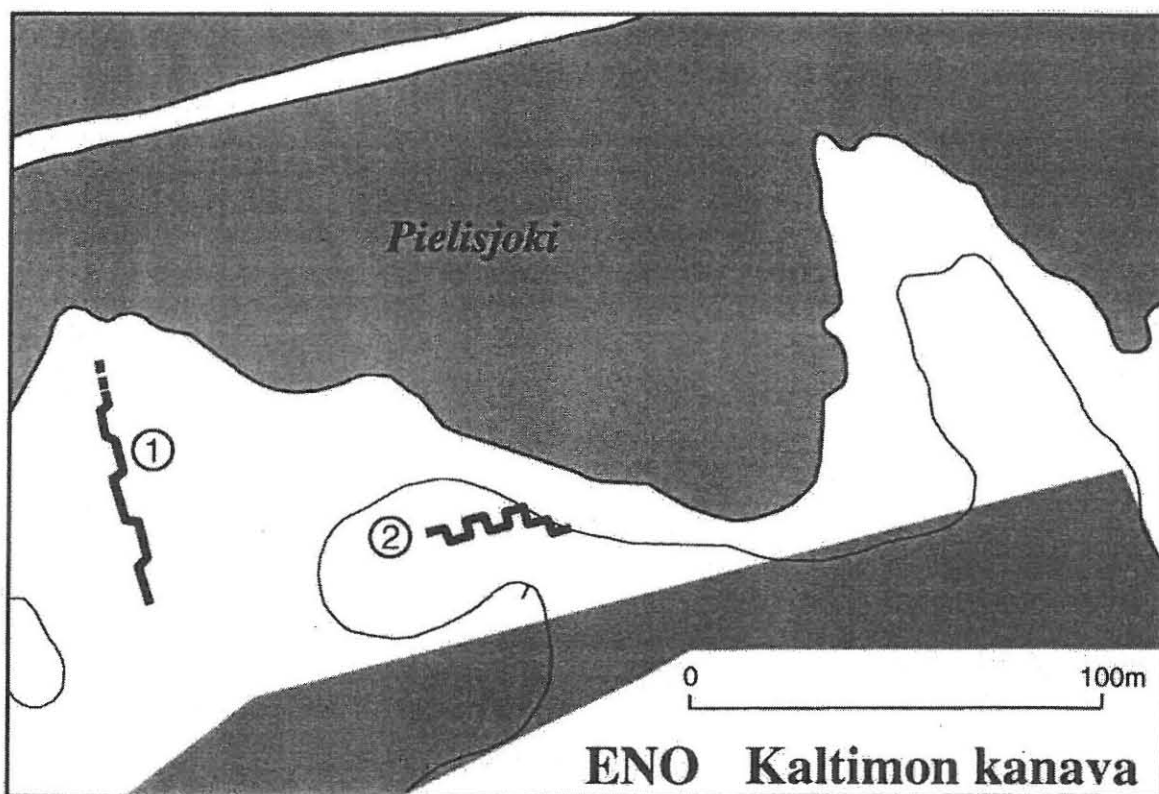
ENO

1. KALTIMON KANAVA

1. Kanava: Kohteella noin 40 m kesken jäänyttä taisteluhautaa.
Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde verrattain hyväkuntoinen, entistettävissä.

2. Kanava: Kävelytien vieressä yli 40 m taisteluhautaa, paikoin 3,5 m leveää ja n. 2 m syvää. Suurin osa kaivannosta on tuhoutunut.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohde verrattain hyväkuntoinen.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 28.

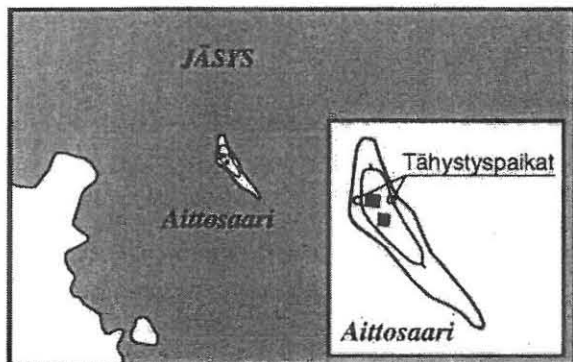
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 28.

2. AITTOSAARI

Kohteessa kaksi tähystyspaikkaa, linnoitteet tuhoutuneet rakentamisen seurauksena.

Suojeluluokitus: 1/5 Ei suojeluarvoa. Huonokuntoiset, tuhoutuneet.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 28.

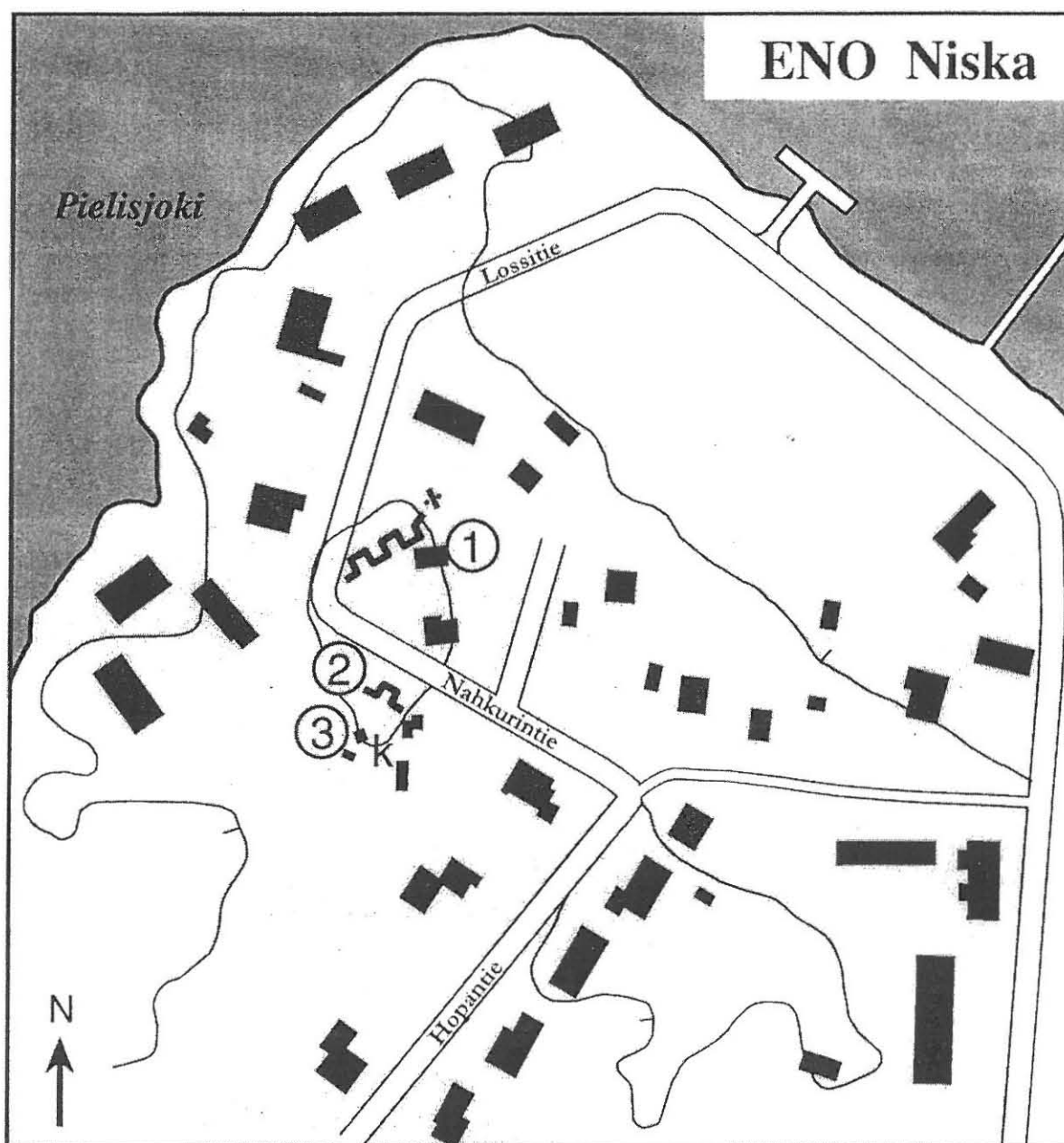

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999,
Maakunnan maalinnoitteet s.28.

3. NISKA (Nahkurintie-Hopanmäki)

- 1. Nahkurintie:** Kohteella n. 20 m kallioon louhittua taisteluhautaa.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, melko hyväkuntoinen.
- 2. Nahkurintie:** Kohteella n. 20 m osittain kallioon louhittua taisteluhautaa.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Voidaan entistää.
- 3. Hopanmäki:** Perimätiedon mukaan alueella on sijainnut varastokorsu.
Suojeluluokitus: 1/5 Ei suojeluarvoa. Tuhoutunut.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 29.

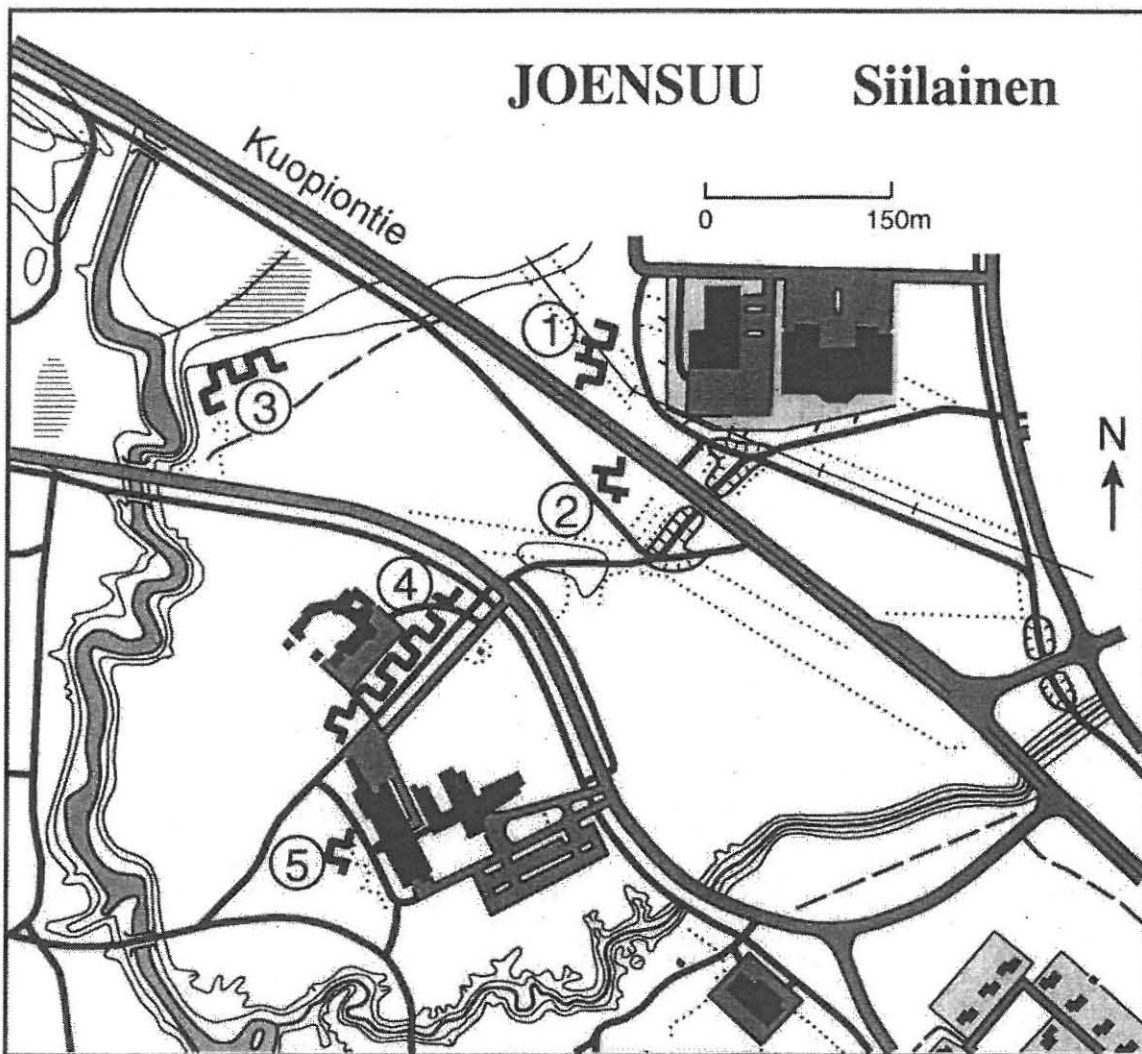
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 29.

JOENSUU

4. SIILAINEN

- 1.-5. Siilainen:** Taisteluhautaa yhteensä n. 323 m. Alueella on ollut enemmänkin linnoitteita, mutta ne ovat tuhoutuneet aluetta rakennettaessa.
- Suojeluluokitus:** 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohteet alueella ainoat laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 34.

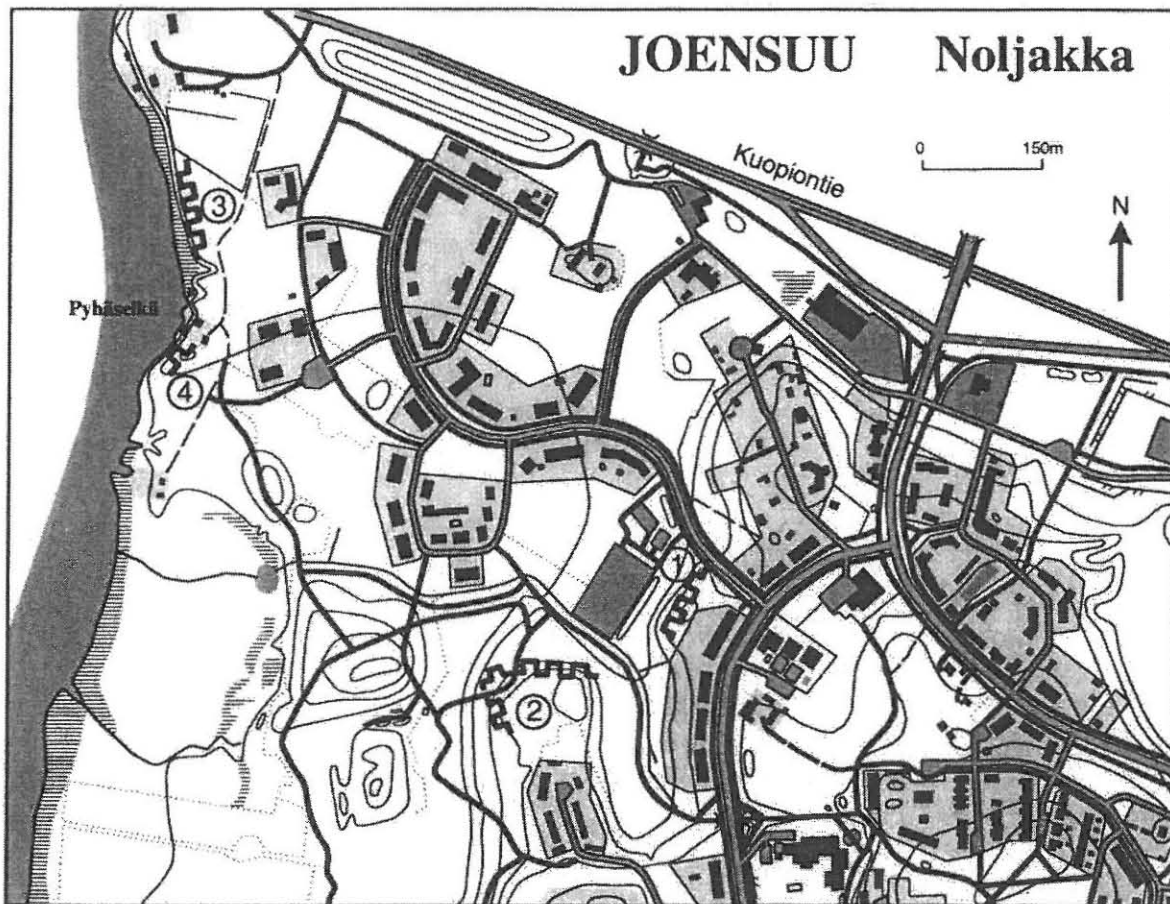
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s.34.

5. NOLJAKKA

1.-2. Noljakka: Kohteella n. 285 m taisteluhautaa. Taitteissa 18 ampumasyvennystä.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohteet alueella ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan.

3.-4. Kanavan ranta: Kohteella kapeaa ja matalaa taisteluhautaa n. 155 m.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Huonokuntoiset, joita ei kannata entistää.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 35

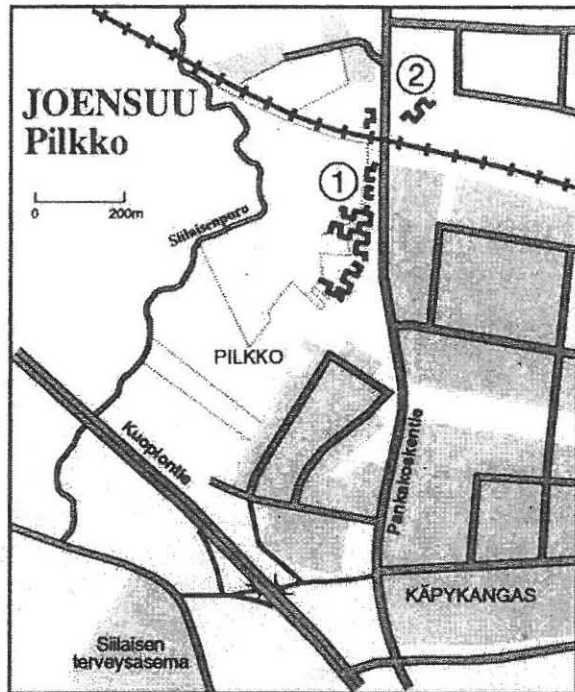

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 35.

6. PILKKO

- 1.-2. Pilkko:** Kohteella taisteluhautaa n. 418 m ja n. 150 m yhdyshautaa. Muutama ampumauloke. Kohteen luona opastaulu.
- Suojeluluokitus:** 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohteet alueella ainoat, hyväkuntoiset, voidaan entistää.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 36.

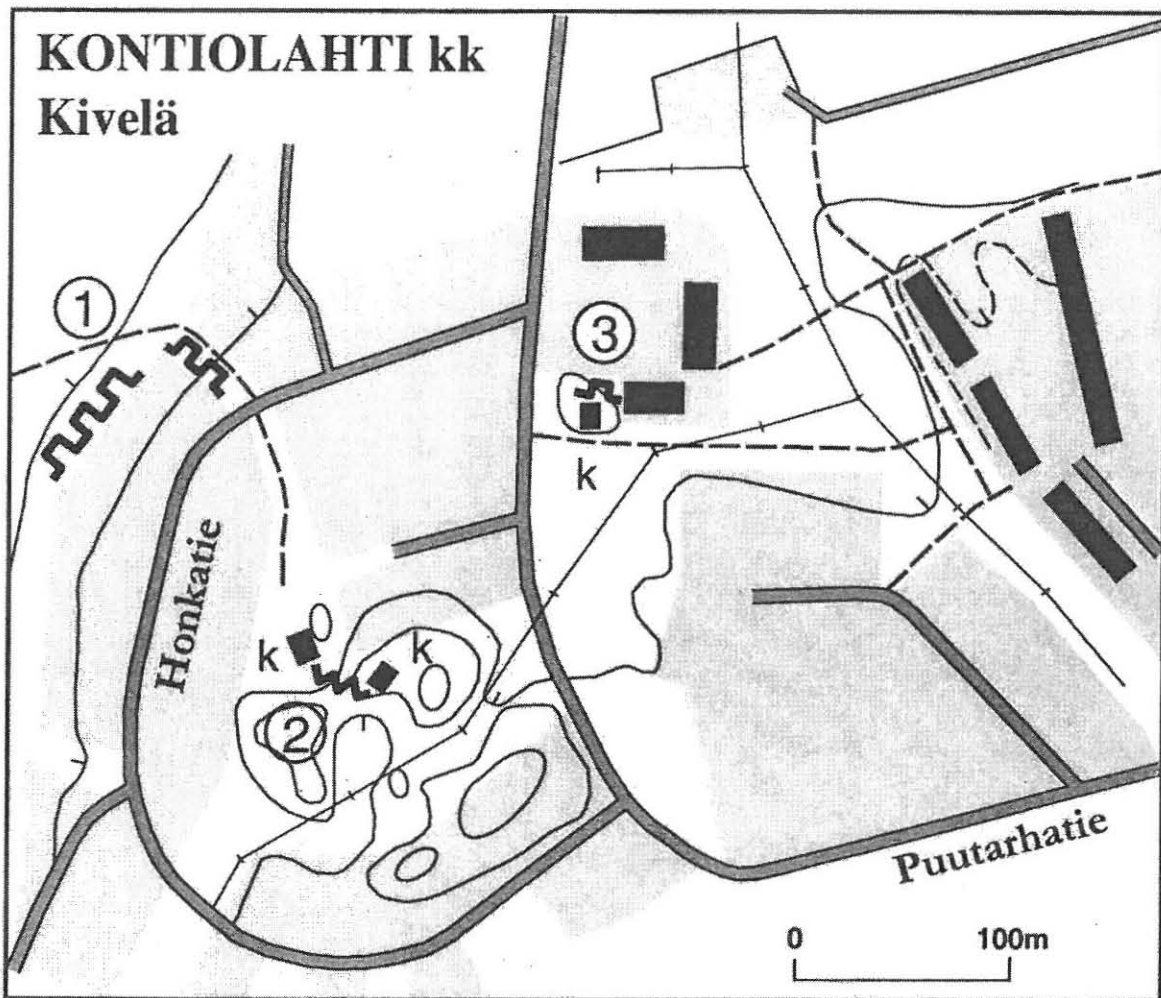
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 36

KONTIOLAHTI

7. KIRKONKYLÄ-KIVELÄ

- 1. Honkatie:** Kohteella taisteluhautaa kahdessa osassa n. 88 m. Kaivantoja on täytetty.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Melko hyväkuntoinen.
- 2. Leikkikenttä:** Kohteella n. 40 m. yhdyshautaa. Kaivannon päissä korsukuopat.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Melko hyväkuntoinen.
- 3. Puutarhatie:** Kohteella n. 9 m. matalaa ja kapeaa taisteluhautaa. Pieni korsun paikka.
Suojeluluokitus: 1/5 Ei suojeluarvoa. Huonokuntoinen, osittain tuhoutunut.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 40.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 40.

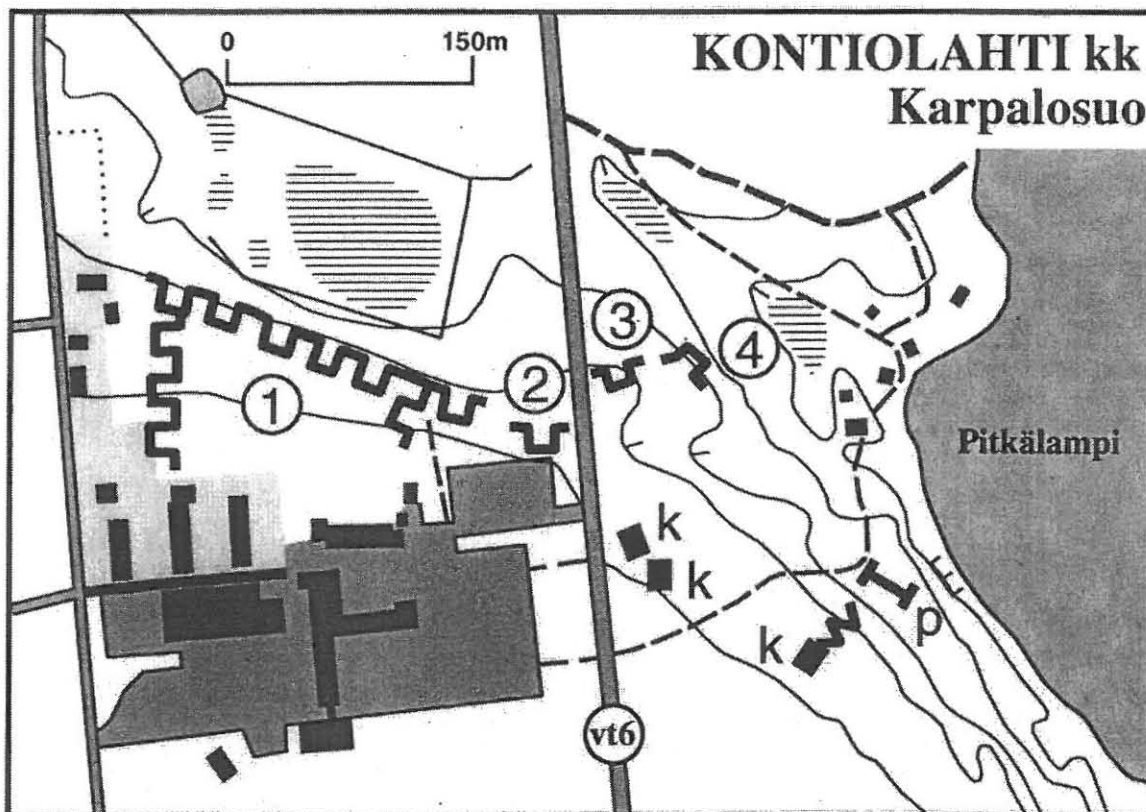
8. KARPALOSUO-PITKÄLAMPI

1.-2. Karpalosuo: Kohteella on taisteluhautaa n. 355 m.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohde verrattain hyväkuntoinen, osa entisöitävissä.

3.-4. Pitkälampi: Kohteella on taisteluhautaa n. 40 m, josta osa on louhittu osittain kallioon. Yhdyshautaa rannassa on n. 30 m ja korsukuoppia on 3 kpl. Rannassa myös mahdollinen pesäke.

Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, etenkin korsukuopat.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 41.

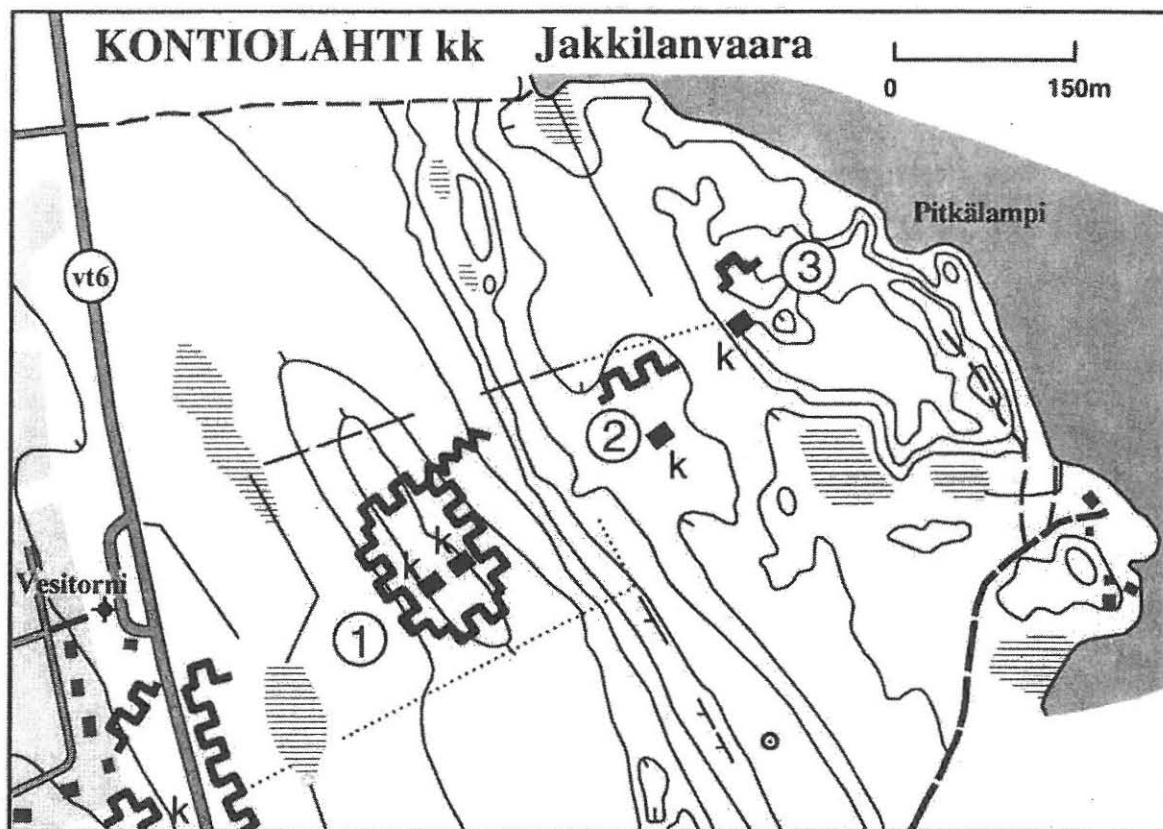

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 41.

9. JAKKILANVAARA

- 1. Jakkilanvaara:** Kohteella n. 372 m taisteluhautaa ja n. 60 m yhdyshautaa. Kaivantoalueen keskellä sijaitsee kaksi hyvin säilynyttä korsukuoppaa. Kohde on osa kirkonkylän luonto- ja kulttuuripolkua.
- Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, erittäin hyväkuntoinen, entisöitävissä.
- 2. Pitkälampi:** Kohteella on kaivettua ja louhittua taisteluhautaa n. 60 m sekä korsukuoppa. Kaivannon Pitkälammen puoleinen osa keskeneräinen.
- Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kuuluu edelliseen linnoitekokonaisuuteen.
- 3. Pitkälampi:** Kohteella n. 20 m lähes kokonaan sortunutta taisteluhautaa sekä osittain tuhoutunut pieni korsukuoppa.
- Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Huonokuntoinen.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 43.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 43.

10. VASKELA

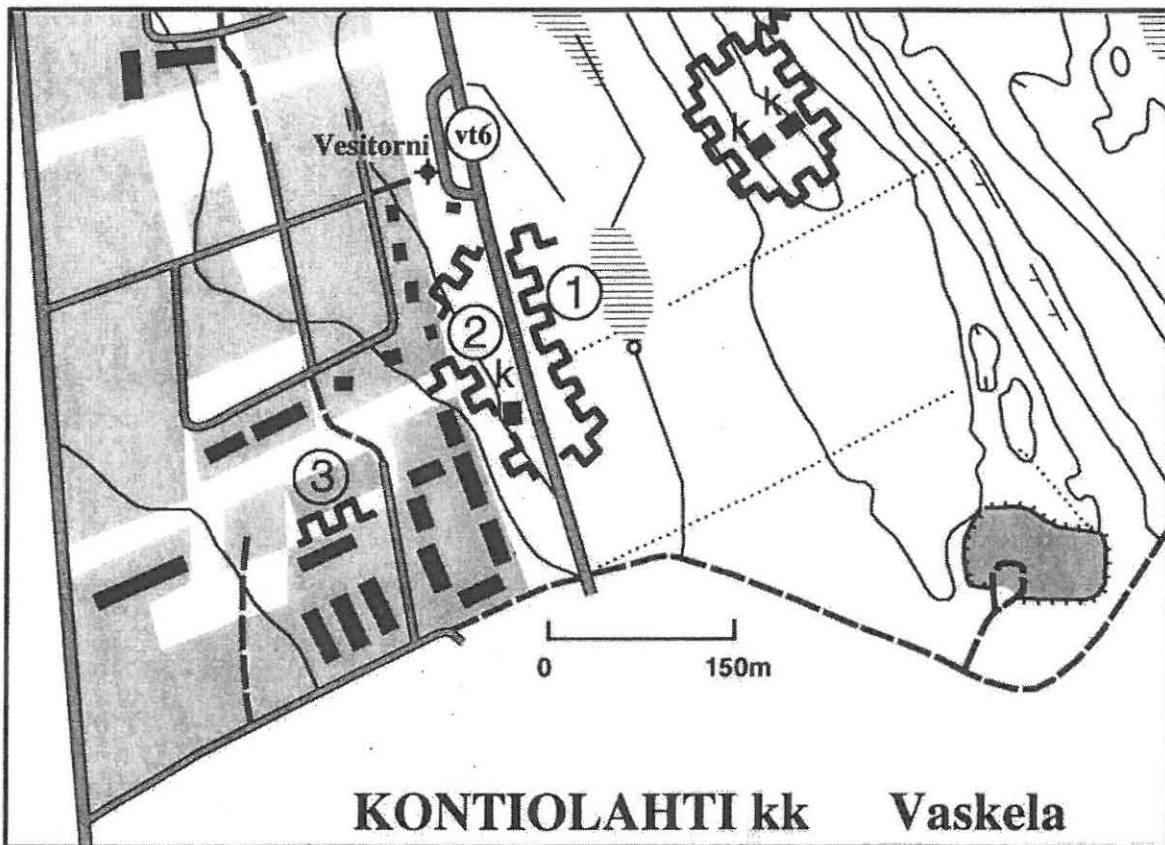
1.-2. Vaskela: Kohteilla n. 293 m taisteluhautaa. Osa linnoitteista on tuhoutunut valtatieta rakennettaessa. Tien länsipuolen kaivanto on kolmessa osassa. Linnoitteen yhteydessä korsukuoppa.

Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain tuhoutunut.

3. Vaskela: Leikkikentän läheisyydessä n. 58 m taisteluhautaa.

Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 44.

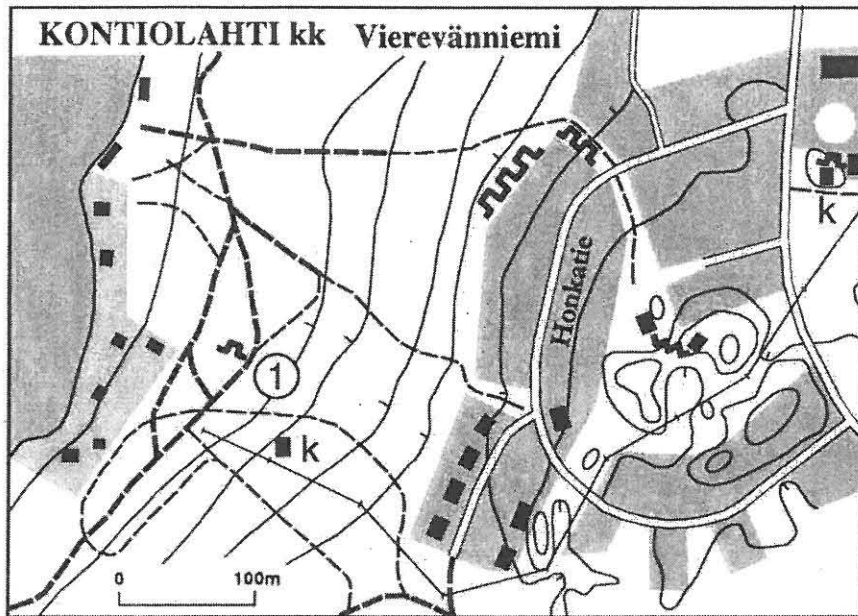
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 44.

11. VIIEEVÄNNIEMI

1. Viievänniemi: Höytiäisen vesijättömaalla n. 20 m taisteluhaata. Korsukuoppa sijaitsee ylempänä rinteellä.

Suojeluluokitus: 1/5 Ei suojeluarvoa. Tuhoutunut, täytetty.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 45.

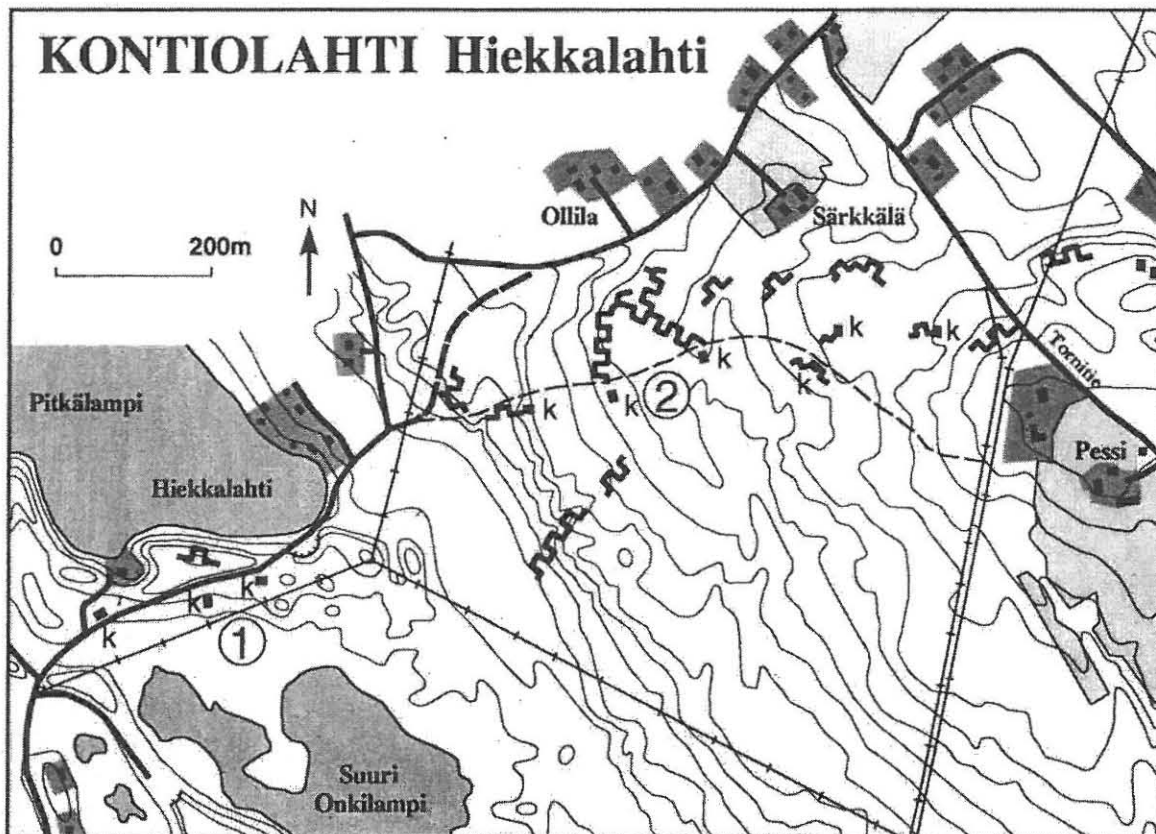

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 45.

12. HIEKKALAHTI

- 1. Hiekkalahti:** Kohteella useassa eri osassa yhteensä n. 151 m taisteluhautaa sekä kolme korsukuoppaa.
Suojeluluokitus: **5/5 Ehdottomasti säilytettävä.** Kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki.
- 2. Ollila-Särkkälä:** Kohteella useissa erillisissä pätkissä yhteensä 728 m taisteluhautaa sekä kolme korsukuoppaa. Osa kaivannoista on louhittu kallioon. Kaivantojen ampumalokkeita on vahvistettu kivilatomuksin.
Suojeluluokitus: **3/5 Säilytettävä** mikäli mahdollista. Osittain kohteet ainoat laatuaan.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 49-50.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 49.

13. PYYTILAMPI-OJALA

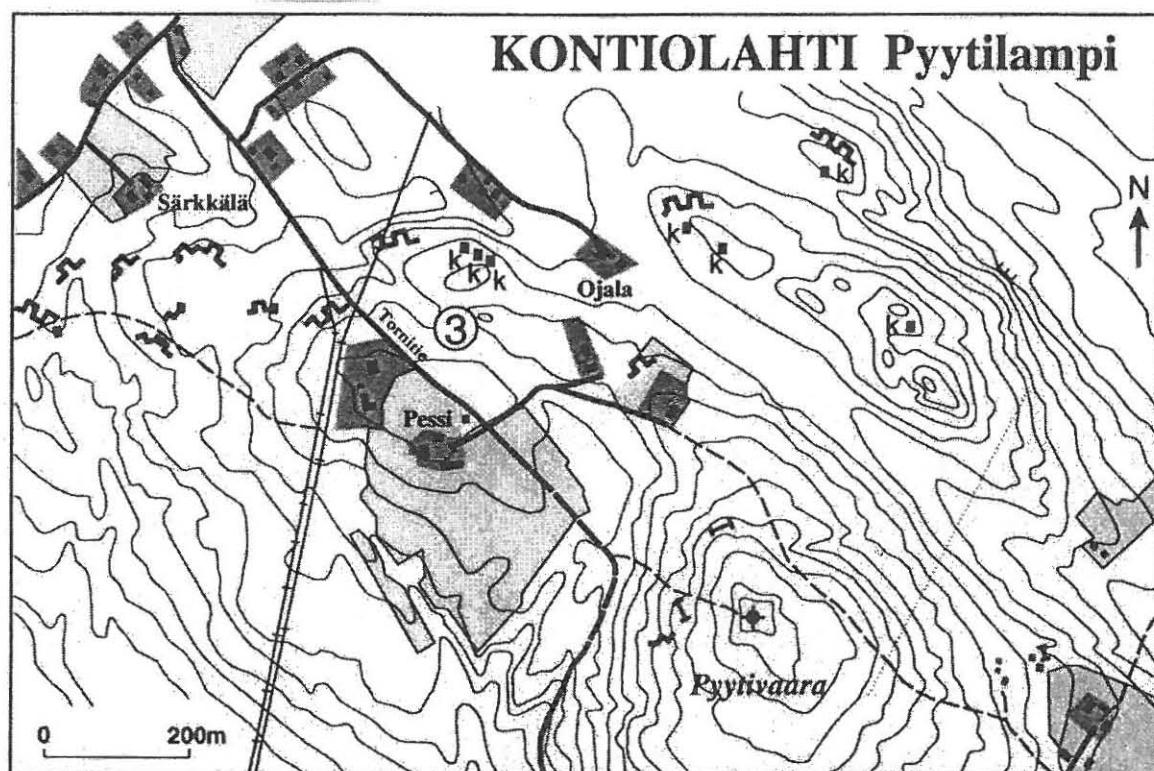
3. Särkkälä-Ojala: Kohteella on taisteluhautaa n. 66 m , josta osa on louhittu kallioon. Kohteella myös kolme kallioon louhittua korsukuoppaa.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohteen korsukuopat ainoat laatuaan alueella.

4. Pyytilampi: Kohteella on n. 124 m taisteluhautaa sekä kolme korsukuoppaa.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohteen korsukuoppa ainoa laatuaan.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 51-52.

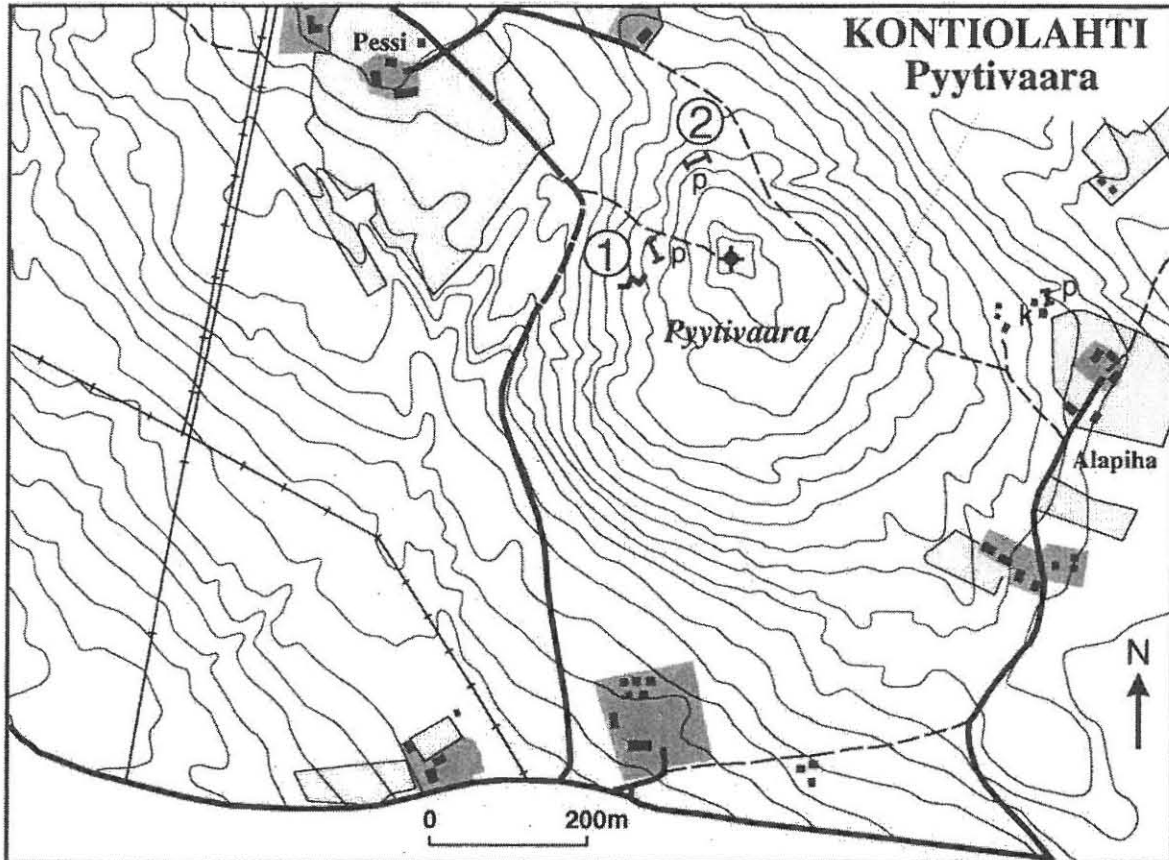
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 50.

14. PYYTIVAARA

1.-2. Pesäkkeet: Kohteilla n. 51 m taisteluhautaa sekä n. 27 m yhdyshautaa. Osa kaivantojen etuvarustuksesta on korotettu kivilatomuksella. Kohteella on kolme pesäkettä sekä kaksi pientä korsun paikkaa.

Suojeluluokitus: **5/5 Ehdottomasti säilytettävä.** Kohde ainoa laatuaan, entisöitävissä.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 53.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 53.

15. JAKOKOSKI-HOLOPANTIE

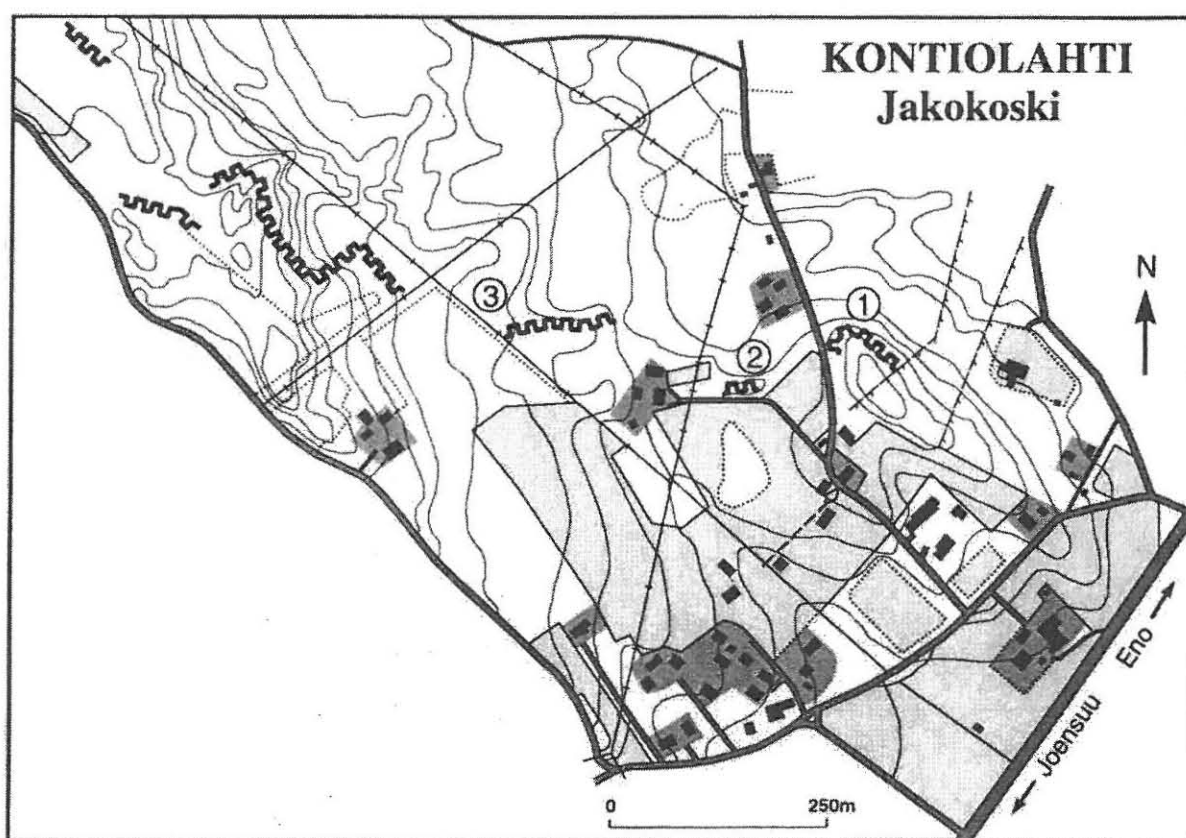
1.-2. Holopantie: Linnoitteella 1 on n. 130 m taisteluhautaa sekä kolmen pienen korsun paikat. Linnoitteella 2 on n. 30 m osin tuhoutunutta taisteluhautaa sekä pieni korsun paikka.

Suojeluluokitus: 1/5 Ei suojeluarvoa. Huonokuntoinen, osittain jo tuhoutunut.

3. Sähkölinja: Sähkölinjan tuntumassa on useassa osassa yhteensä n. 702 m taisteluhautaa.

Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 58.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 58.

16. ANTTILA-MAIJALA (JAKOKOSKI)

Anttilan tilan läheisyydessä n. 40 m kapeaa taisteluhautaa. Maijalan tilan läheisyydessä sijaitsee korsun paikka.

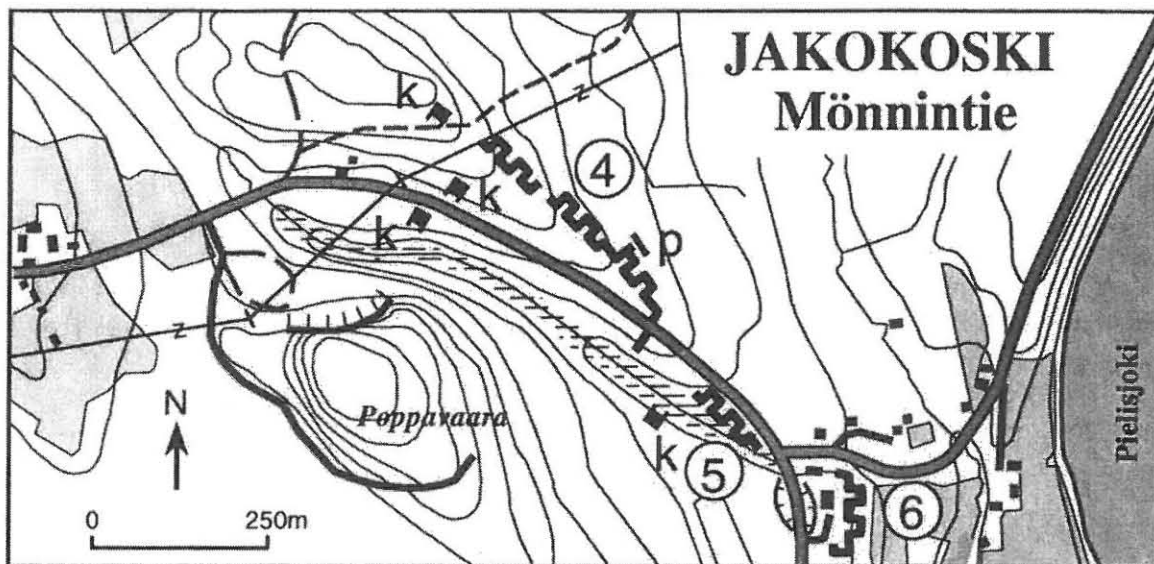
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 59.

17. JAKOKOSKI-MÖNNINTIE

- 4. Mönnintie:** Kohteella on taisteluhautaa yhteensä n. 368 m. Etuvallin edessä ampumapesäke. Sähkölinjan tuntumassa kolme korsun paikkaa.
Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan.
- 5. Mönnintie:** Kohteella n. 120 m taisteluhautaa sekä osittain sortunut korsun paikka.
Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan.
- 6. Mönnintie:** Kuuluu Salpalinjaan. Katso Salpalinjan luettelot s. 74.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 59.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 59.

18. JAKOKOSKI-TÄHTIKALLIO

Jakokosken tähtitornin läheisyydessä on linnoitteita. Kahviokäytössä oleva rakennus on toiminut ammusvarastona. Metsänreunassa sijaitsee kolme tykkiasemaa, taisteluhautakaivantoja sekä korsunpaikkoja.

Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä.

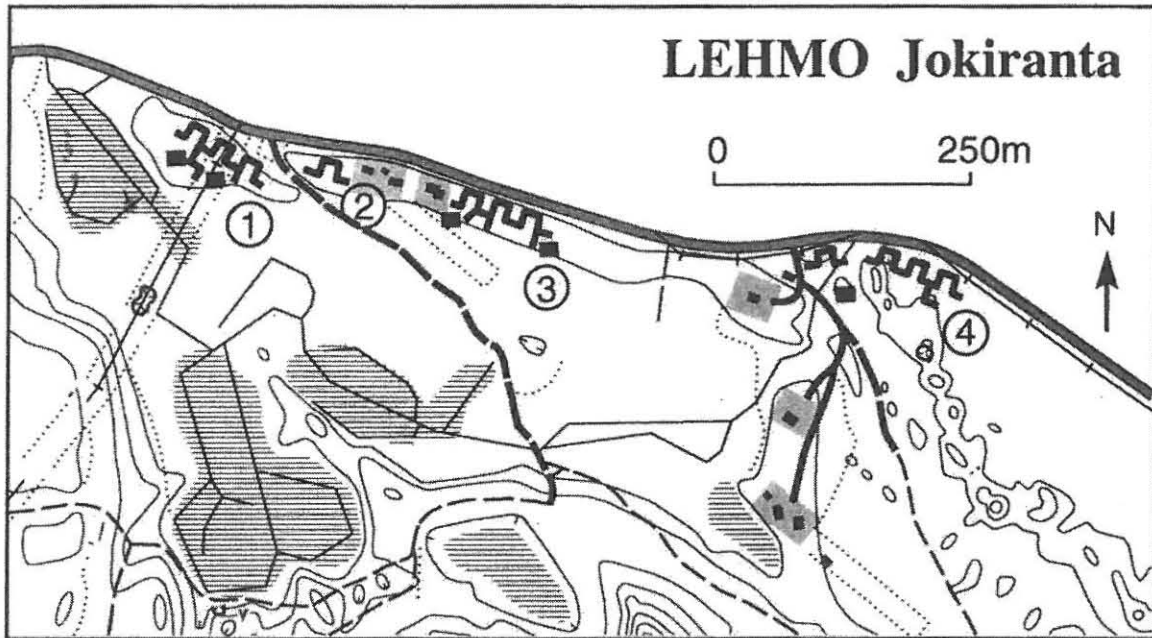
Lähde: Kankainen Jorma, 2006, henkilökohtainen tiedonanto.

19. JOKIRANNANTIE

1.-4. Jokirannantie: Kohteilla yhteensä n. 438 m taisteluhautaa. Korsukuoppia kohteilla on yhteensä kuusi.

Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain hyväkuntoiset.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 62.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 62.

20. UTRANHARJU

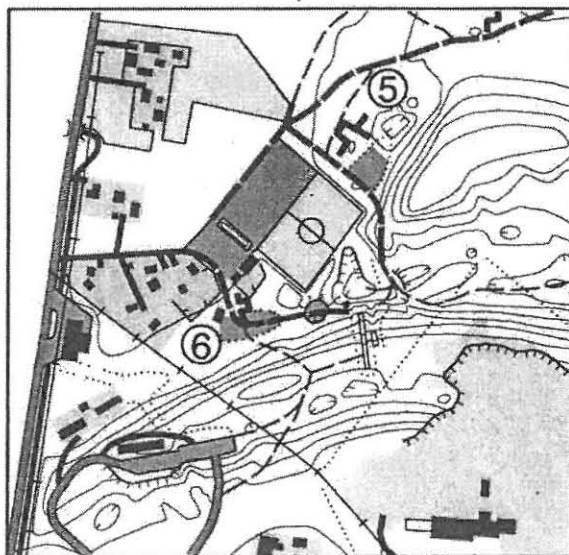
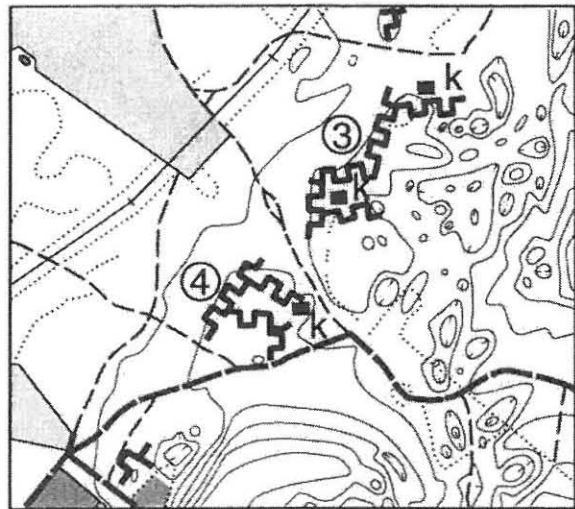
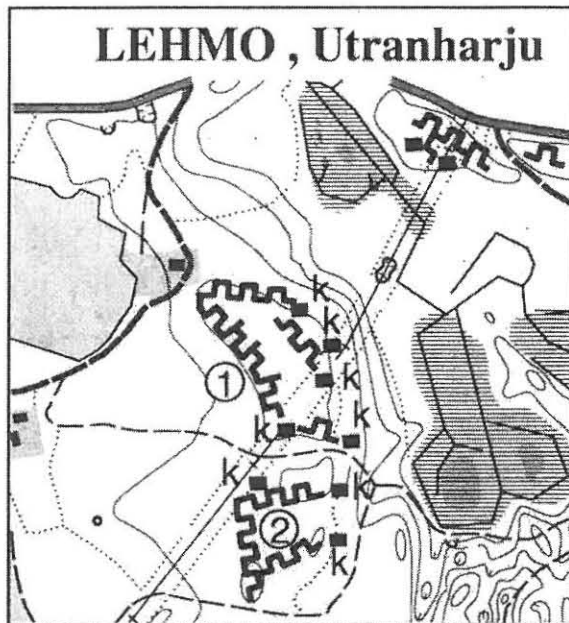
1.-4. Utranharju: Kohteilla yhteensä n. 1046 m taisteluhautaa sekä n. 180 m yhdyshautaa. Koursunpaikkoja kohteilla on yhteensä 12 kpl. Kenttälainnoitteet muodostavat eheän kokonaisuuden.

Suojeluluokitus: **5/5 Ehdottomasti säilytettävä.** Kohteet ainoat laatuaan, kohdekokonaisuus, entisöitävissä.

5.-6. Urheilukeskus: Kohteella n. 55 m taisteluhautaa sekä 12 m yhdyshautaa.

Suojeluluokitus: 1/5 Ei suojeluarvoa. Huonokuntoinen, tuhoutunut.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 63-64.

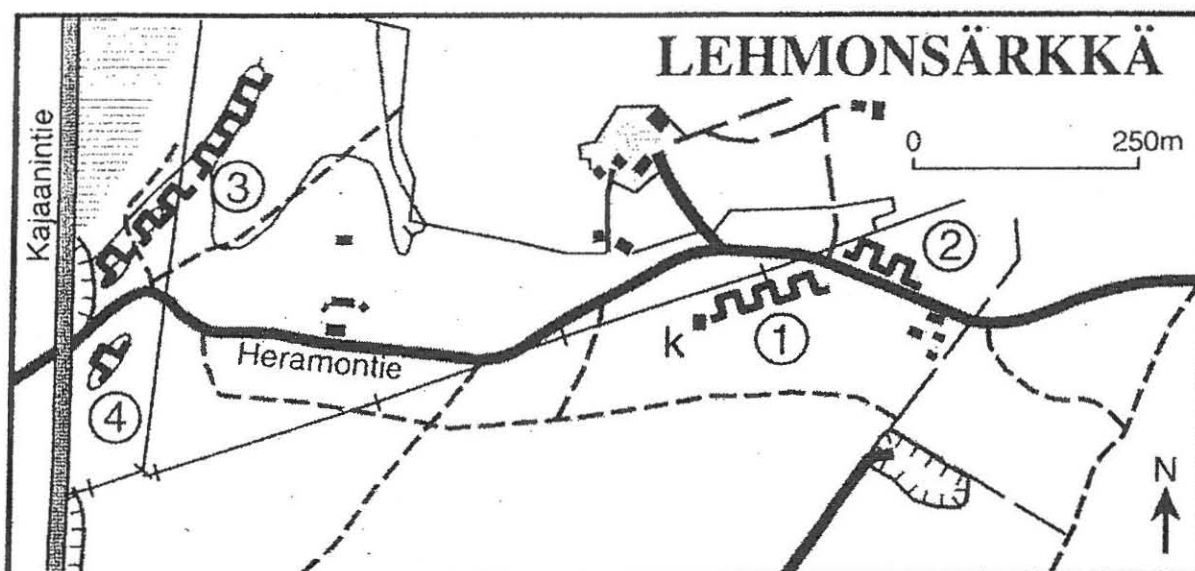
Karttojen lähde: Kankainen Jorma, 1999,
Maakunnan maalinnoitteet s. 64.

21. LEHMONSÄRKKÄ (Heramontie)

1.-2, 4. Heramontie: Kohteilla on taisteluhautaa yhteensä n. 191 m sekä yksi korsun paikka.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.

3. Heramontie: Kohteella on taisteluhautaa n. 287 m.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, yhtenäinen, hyväkuntoinen, entisöitävissä.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 65.

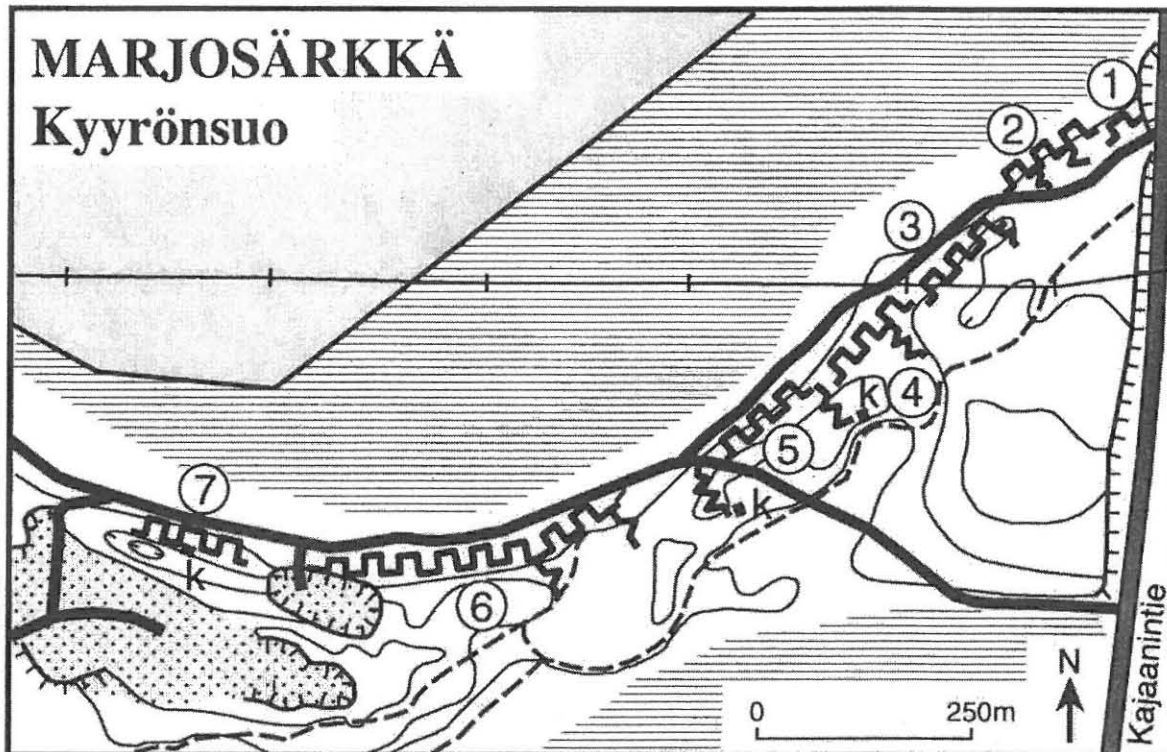
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 65.

22. MARJOSÄRKKÄ

1.-7. Kyyrönsuo: Kohteilla yhteensä n. 814 m taisteluhautaa, n. 560 m yhdyshautaa sekä neljä korsunpaikkaa.

Suojeluluokitus: **5/5 Ehdottomasti säilytettävä.** Kohde ainoa laatuaan, yhtenäinen, hyväkuntoinen, (valvottava myös metsähakkuita yms.).

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 66.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s.66.

23. PUNTARIKOSKI

Höytiäisen kanavan itärannalla sijaitsee taisteluhautaa sekä korsukuoppia.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta.

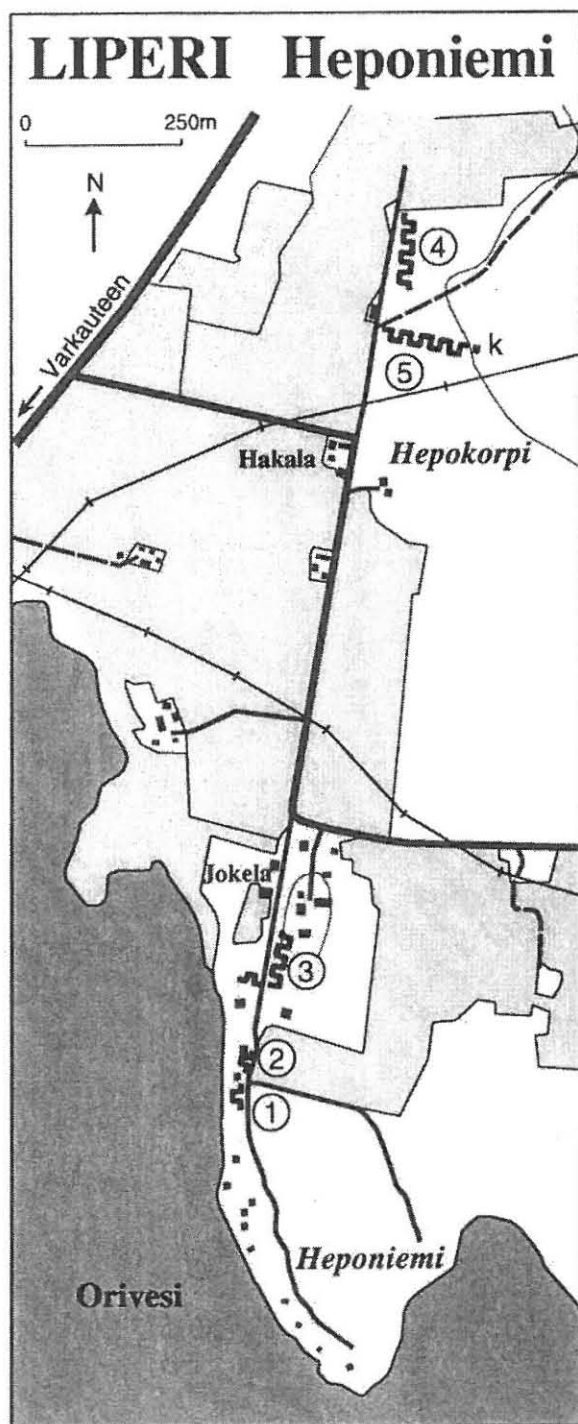
Lähde: Kankainen Jorma, 2006, henkilökohtainen tiedonanto.

LIPERI

24. HEPONIEMI

1.-5. Heponiemi: Kohteilla on taisteluhautaa n. 380 m. Korsukuoppia on yksi.
Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohteet ainoat alueella, osittain hyväkuntoiset.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 70.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 70.

25. HIRVOLANVAARA

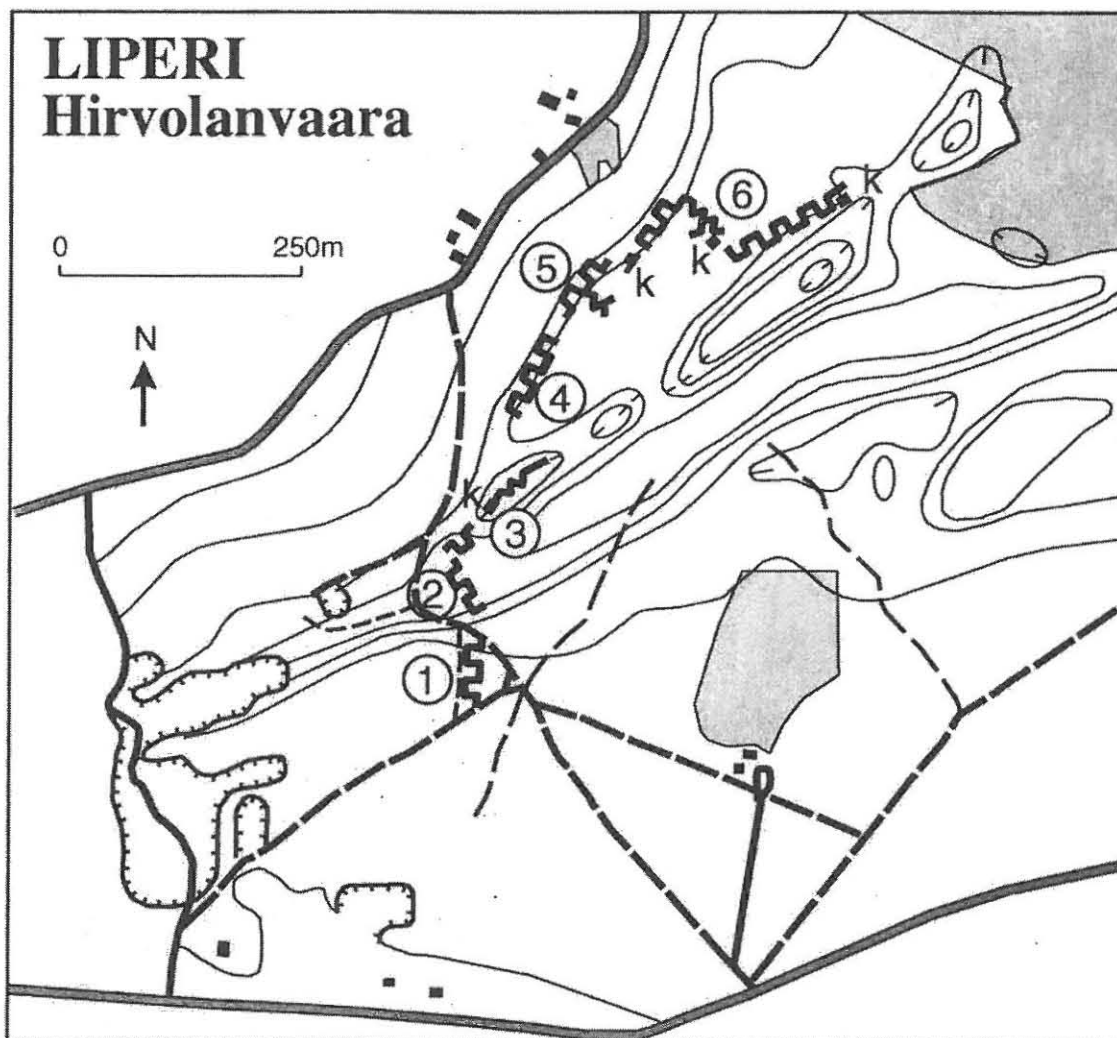
1.-3. Hirvolanvaara: Kohteella n. 201 m. taisteluhautaa sekä yksi korsukuoppa.

Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan alueella, kokonaisuus.

4.-6. Mikkola: Kohteilla yhteensä n. 305 m taisteluhautaa sekä yksi korsukuoppa.

Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Liittyy edelliseen, kokonaisuus.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 71.

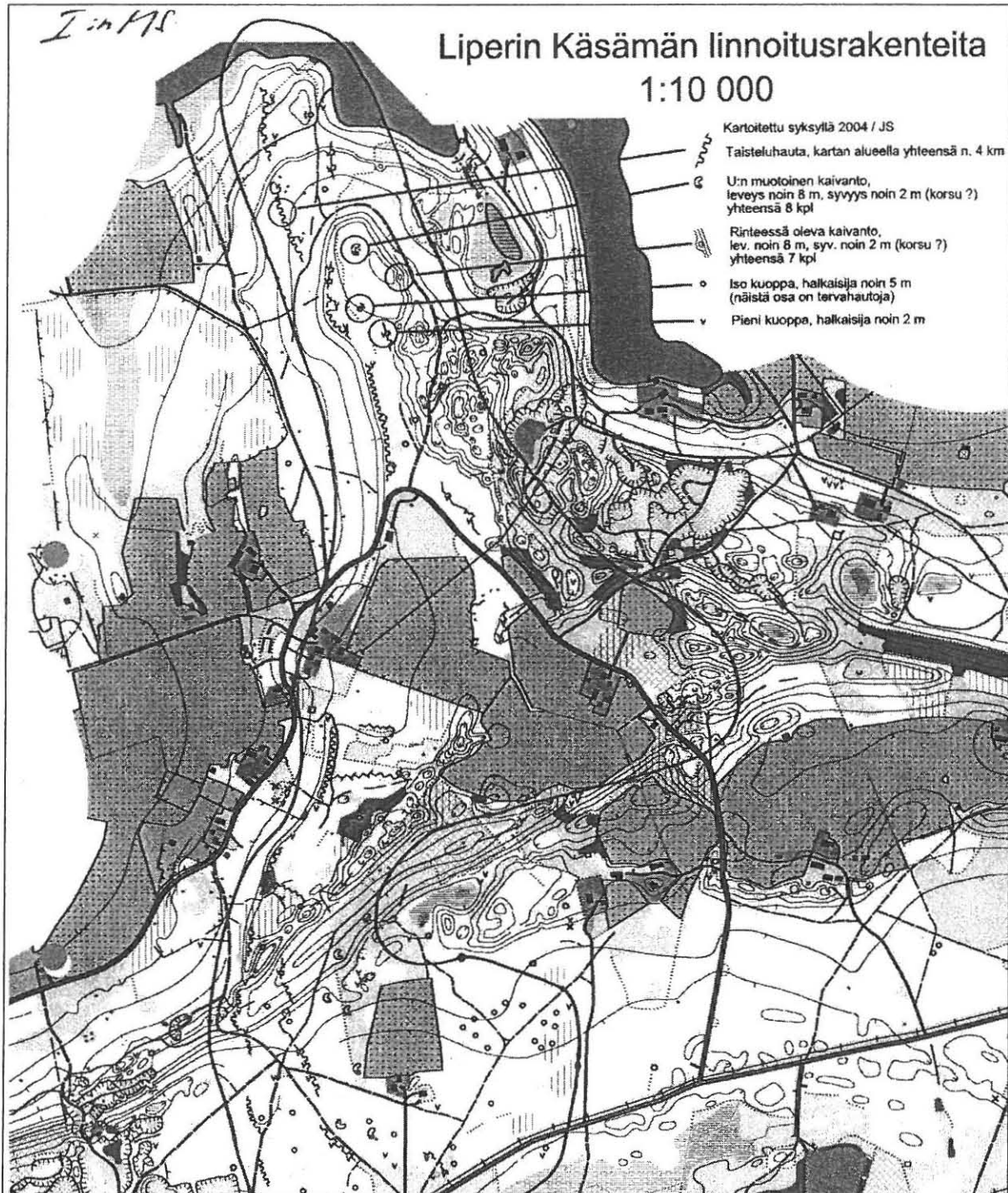
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 71.

26. HIRVOLANVAARA-POHJOINEN

Edellä esitellyn Hirvolanvaaran kohteista pohjoiseen on lisää linnoitteita. Kenttälinnoitteet koostuvat taisteluhautoista, yhdyshaudasta sekä korsukuopista. Kohdetta ei ole inventoitu.

Suojeluluokitus: Esitys 4/5. Lisäkartan kohteita ei ole inventoitu, kohteet kuitenkin samaa luokkaa kuin edellä. Ei suojeluluokitusta.

Lähde: Kankainen Jorma, 2006, henkilökohtainen tiedonanto.

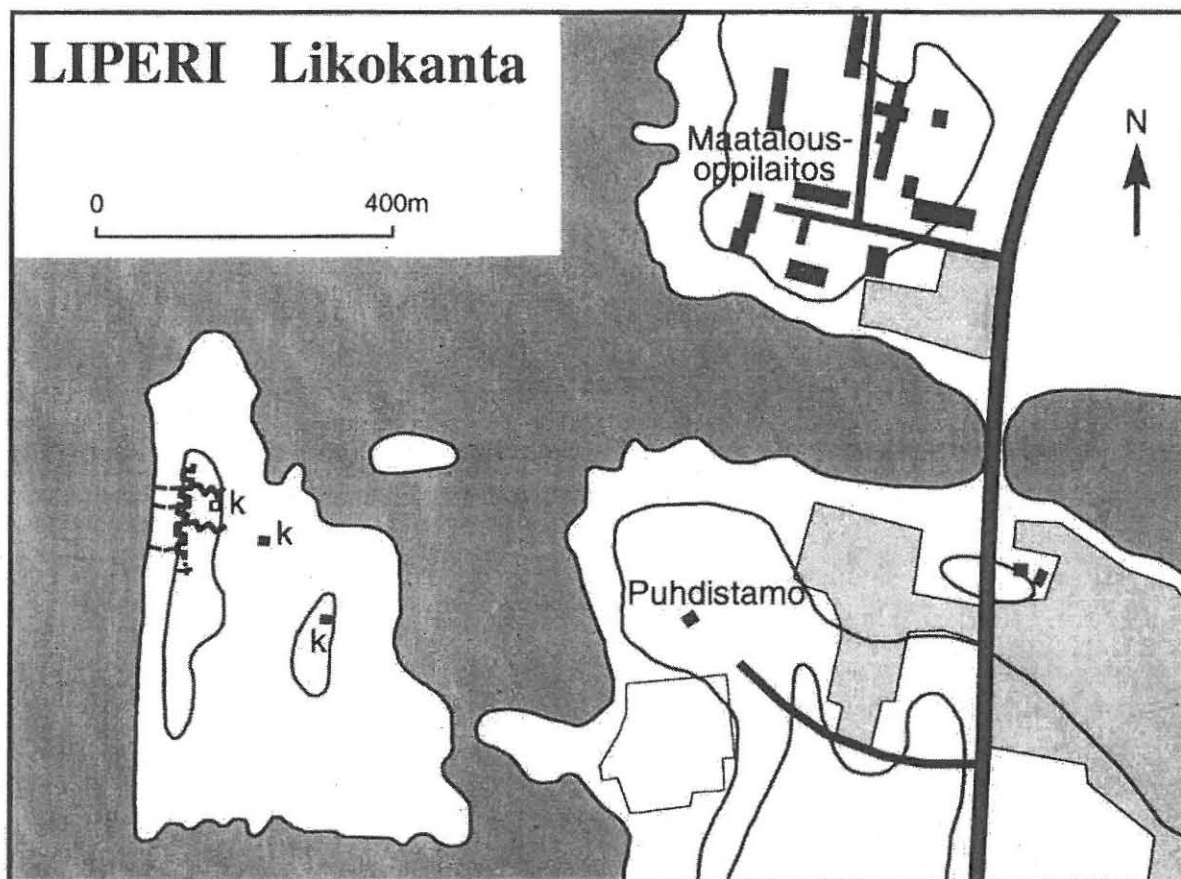
Kartan lähde: Kalevan Rasti, suunnistuskartta.

27. LIKOKANTA

Kohteella on louhittua taisteluhautaa n. 110 m ja yhdyshautaa n. 100 m. Korsukuoppia kohteella on kolme. Linnoitteiden läheisyyteen on pystytetty ulko-opaste.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoinen, voidaan entisöidä.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 72.

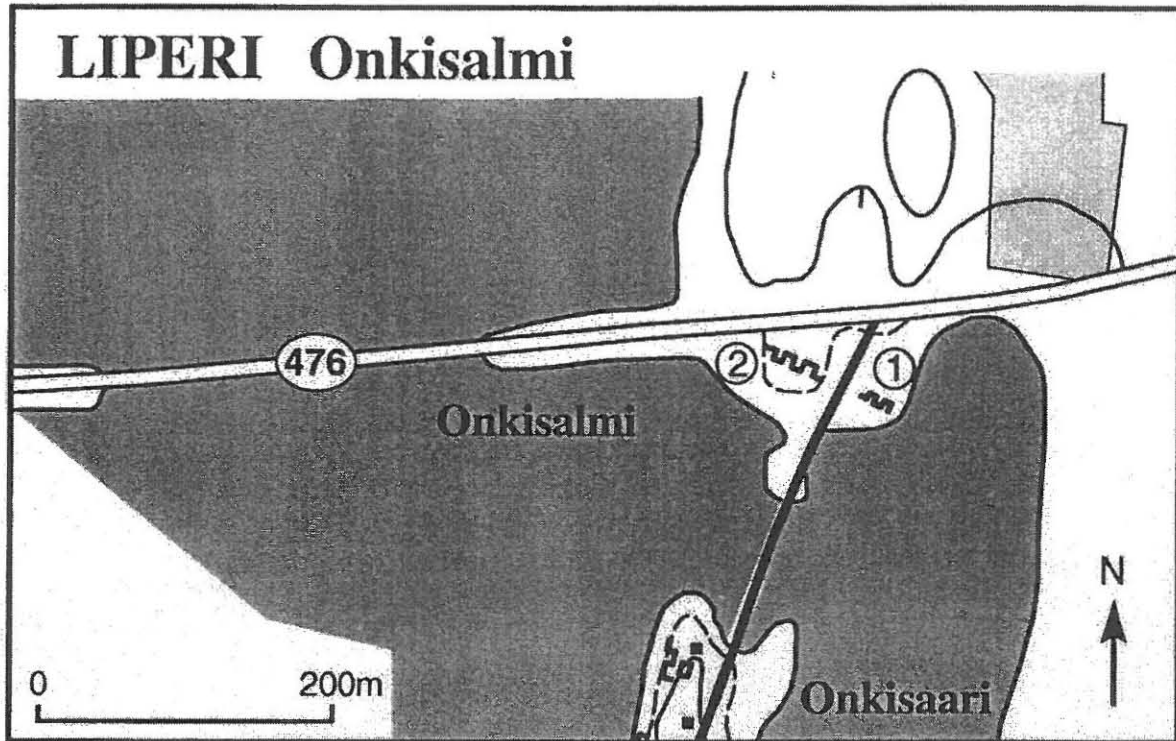
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 72.

28. ONKISALMI

1.-2. Onkisalmi: Kohteella on taisteluhautaa n. 40 m kahdessa pätässä. Toisen kaivannon reunat on tuettu kivilatamuksin.

Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 73.

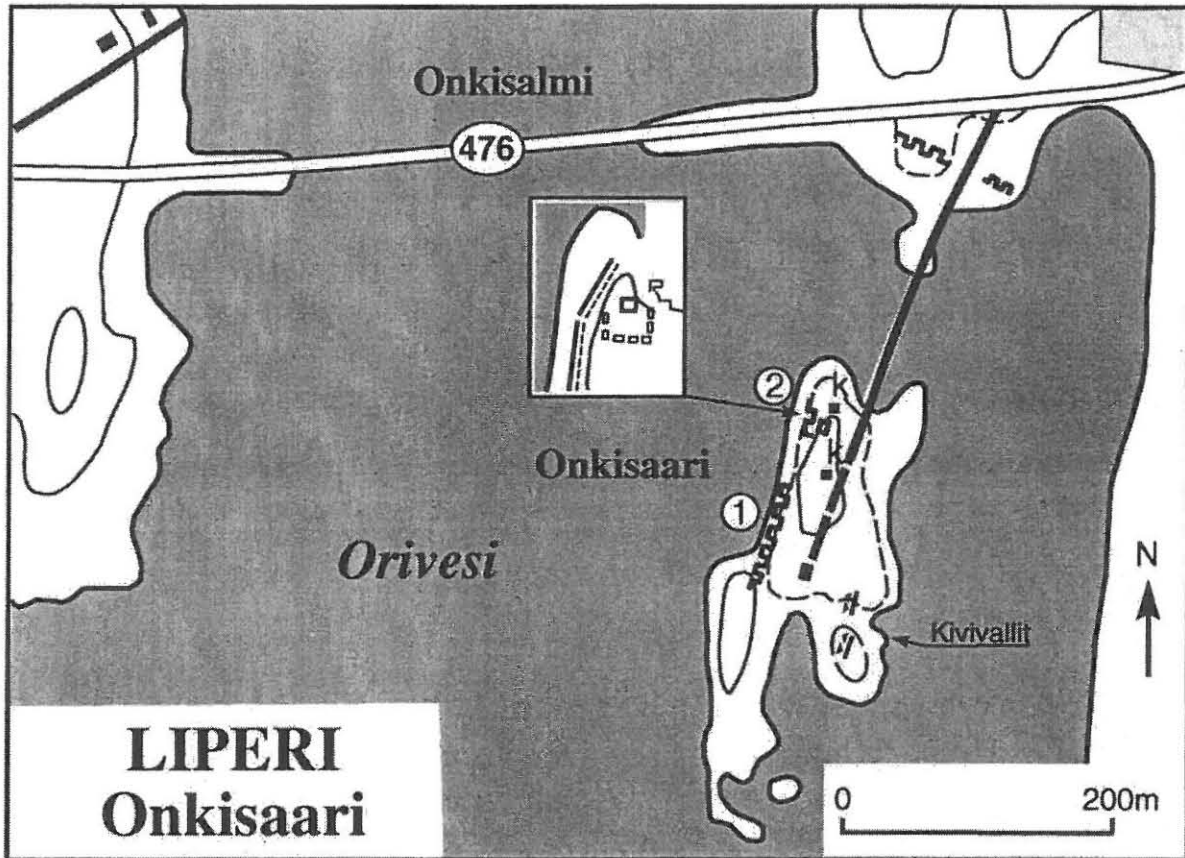

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 73.

29. ONKISAARI

1.-3. Onkisaari: Kohteella n. 123 m taisteluhautaa sekä kaksi korsukuoppaa. Saaren eteläosassa on kaksi n. 10 metristä kivistä ladottuja suojavallia.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, entisöitävissä.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 74.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 74.

30. KAUNISSAARI-RAJASAARI

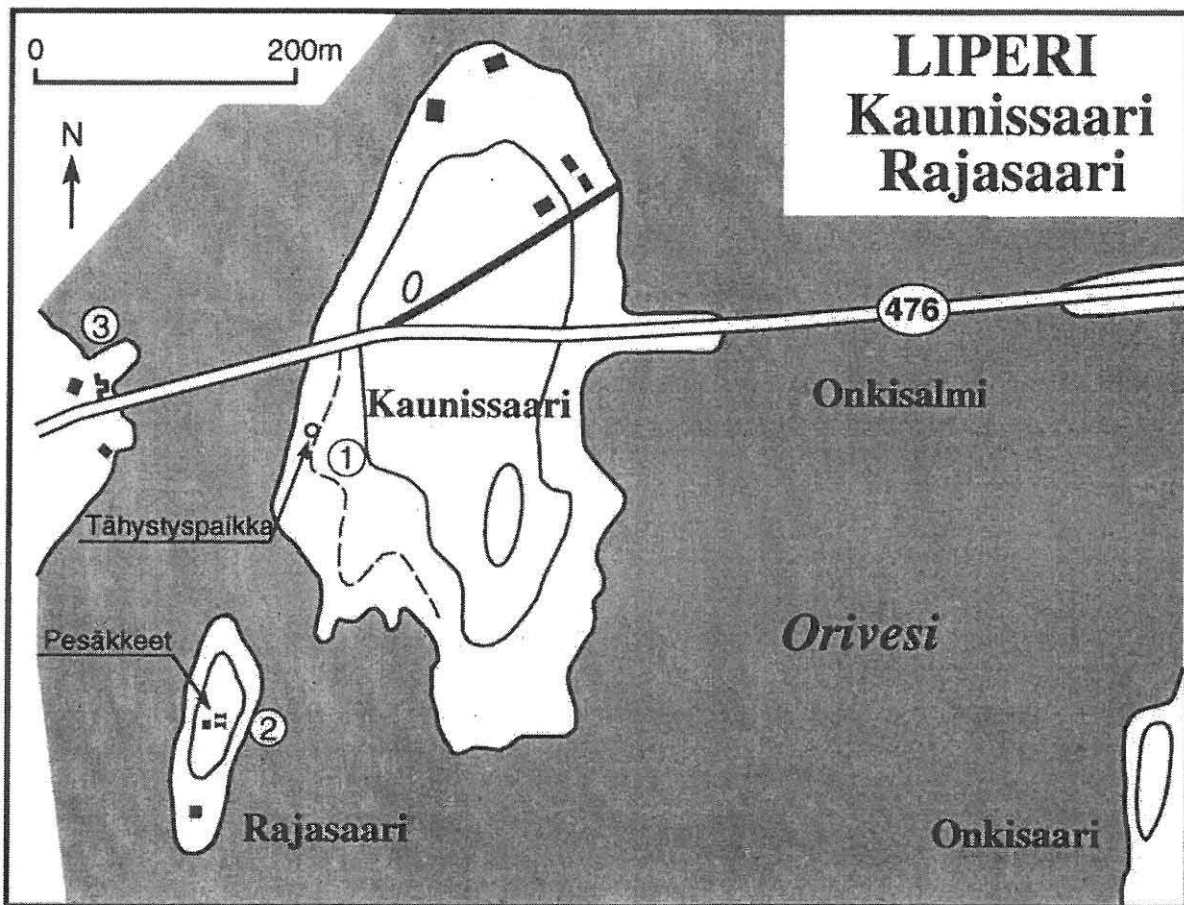
1. Kaunissaari: Lyhyt kaivanto sekä kaksi kuoppaa, jotka todennäköisesti ovat toimineet vartio- tai tähystyspaikkoina.

Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.

2. Rajasaari: Kohteella kaksi pesäkekaivantoa, joita osittain vahvistettu kivilatamuksin.

Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 75.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 75.

31. RISTISAARI

Edellisten kohteiden läheisyydessä sijaitsevassa Ristisaaressa on n. 20 m. taisteluhautaa sekä korsukuoppa.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta.

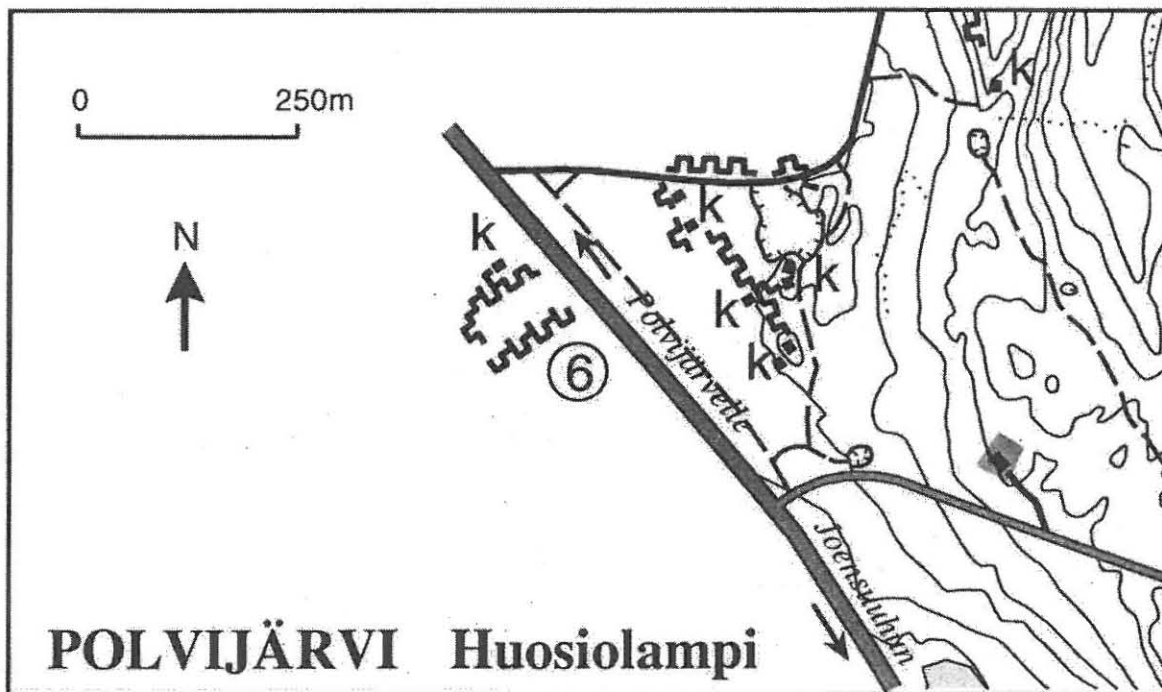
Lähde: Kankainen Jorma, 2006, henkilökohtainen tiedonanto.

POLVIJÄRVI

32. HUOSIOLAMPI

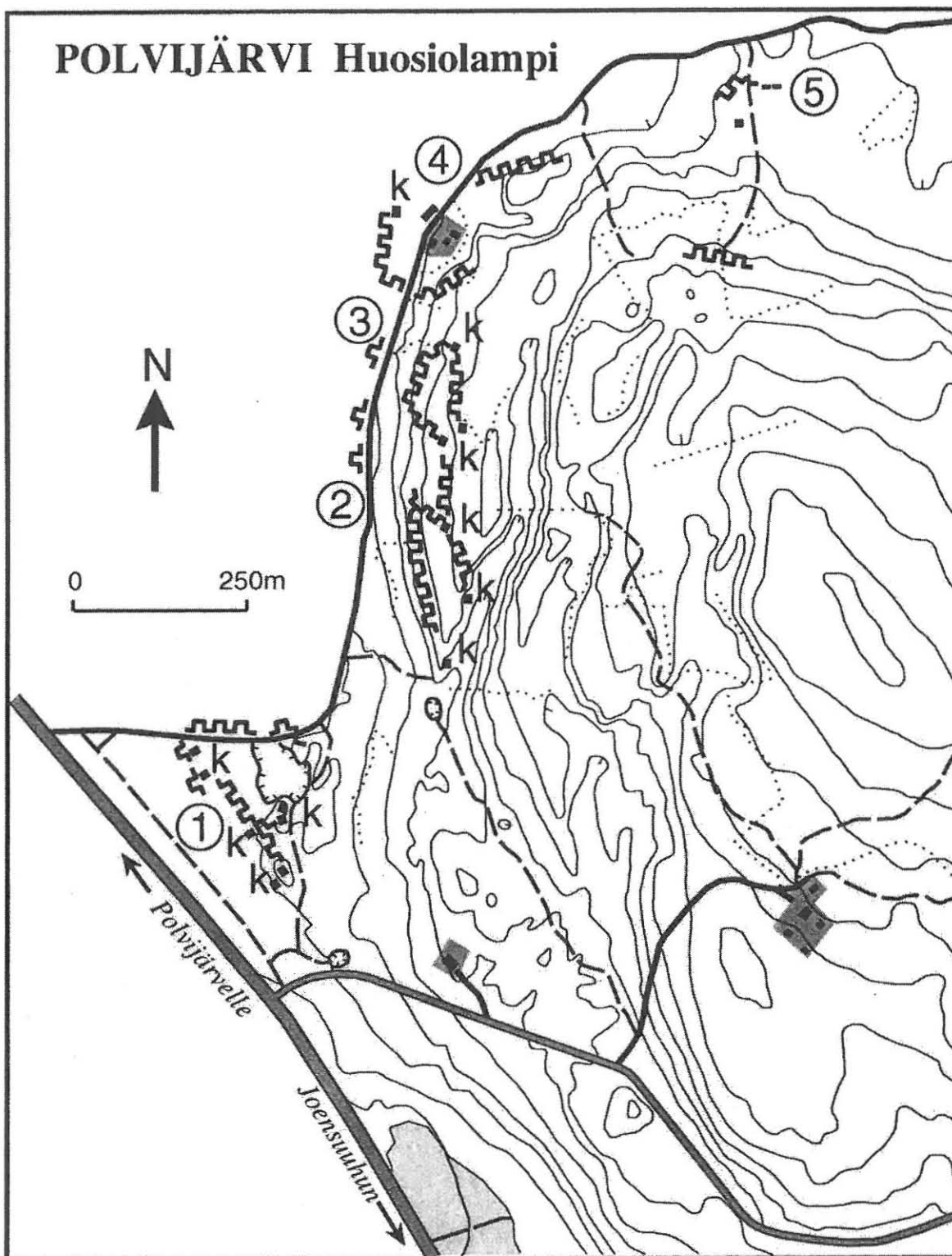
- 1. Huosiolampi:** Kohteella taisteluhauta kaivantoja yhteensä n. 225 m sekä kolme korsukuoppaa. Kohteella myös kaksi pesäkettä.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde kokonaisuus, hyväkuntoinen.
- 2.-4. Huosiolampi:** Linnoitteella 2 on taisteluhautaa n. 530 m sekä kolme korsukuoppaa. Linnoitteella 3 on taisteluhautaa n. 390 m sekä kaksi korsukuoppaa. Linnoitteella 4 taisteluhautaa on n. 380 m sekä pieni kivillä täytetty korsukuoppa.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Koko kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.
- 5. Uuronkorpi:** Kohteella on n. 190 m taisteluhautaa sekä korsun paikka. Kaivannot ovat vesakon täyttämää.
Suojeluluokitus: 1/5 Ei suojeluarvoa. Huonokuntoinen.
- 6. Polvijärven tie:** Kohteella on n. 280 m taisteluhautaa sekä pienen korsun paikka.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä.

Lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 80-82.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 82.

POLVIJÄRVI Huosiolampi

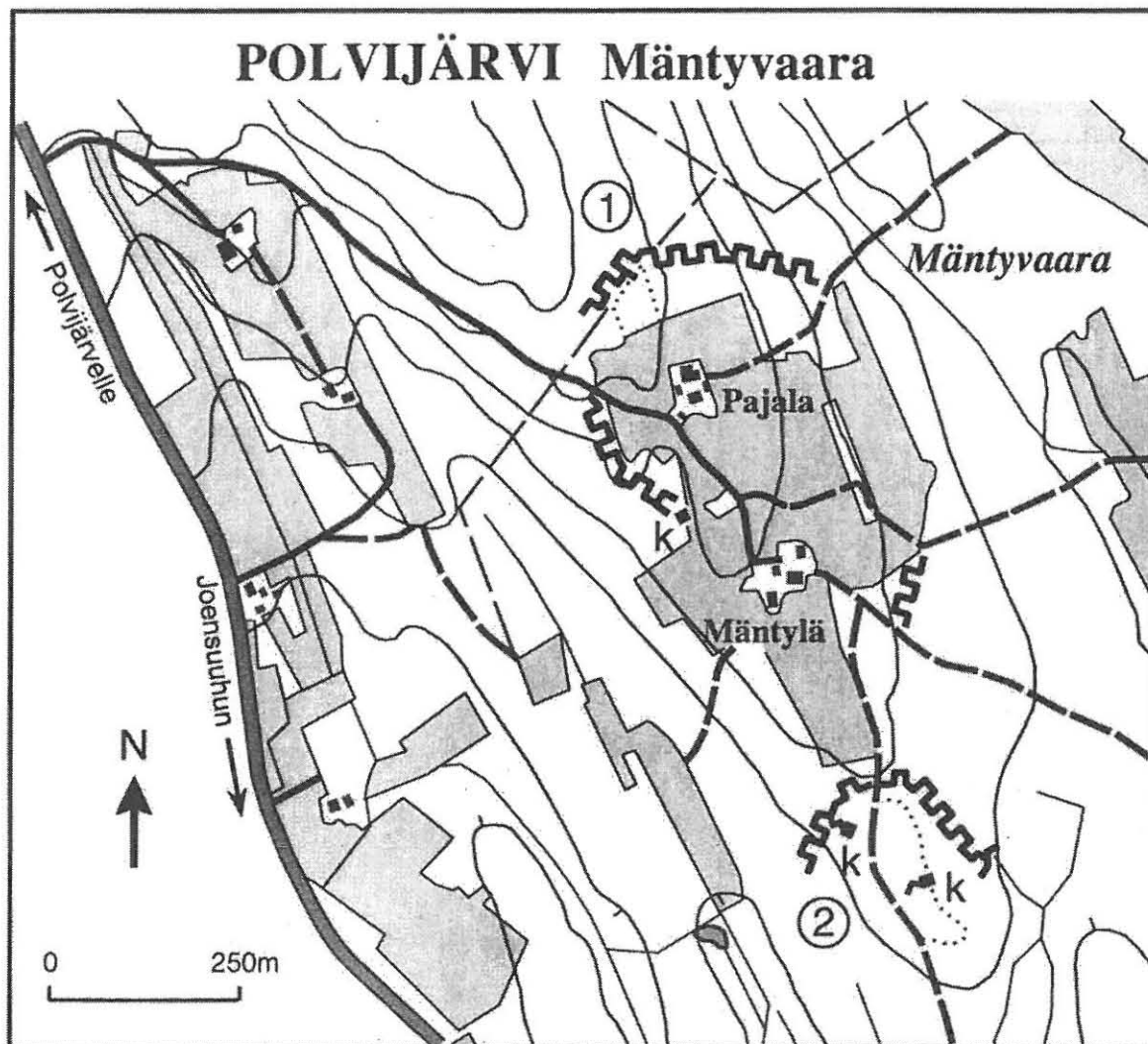

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 81.

33. MÄNTYVAARA

- 1. Pajala:** Kohteella n. 514 m taisteluhautaa. Kaivannon eteläpäässä pieni korsukuoppa.
Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain hyväkuntoinen.
- 2. Mäntylä:** Kohteella on taisteluhautaa n. 437 m sekä kaksi korsukuoppaa.
Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, hyväkuntoinen.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 83-84.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 83

34. MÄNTYVAARA-ETELÄINEN

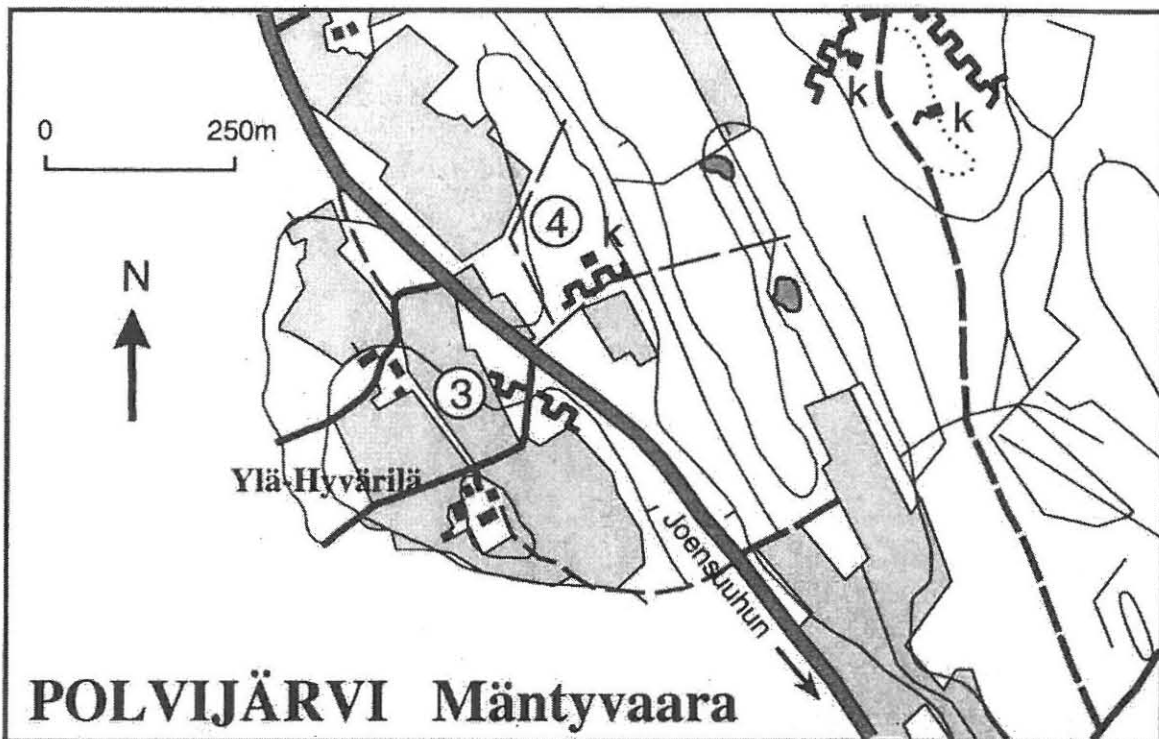
3. Ylä-Hyvärilä: Kohteella on n. 90 m taisteluhautaa. Kaivantoon liittynyt korsun paikka on tuhoutunut.

Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä.

4. Porrassuo: Kohteella on taisteluhautaa n. 90 m. Kaivannon puolissa välissä on matala korsukuoppa.

Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 84.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 84.

35. RAUANLAMPI

Rauanlammen lounaispuolella avokalliolla sijaitsee n. 68 m taisteluhautaa sekä yksi pesäke. Kallion etelärinteessä sijaitsee kaksi isoa korsun paikkaa.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä.

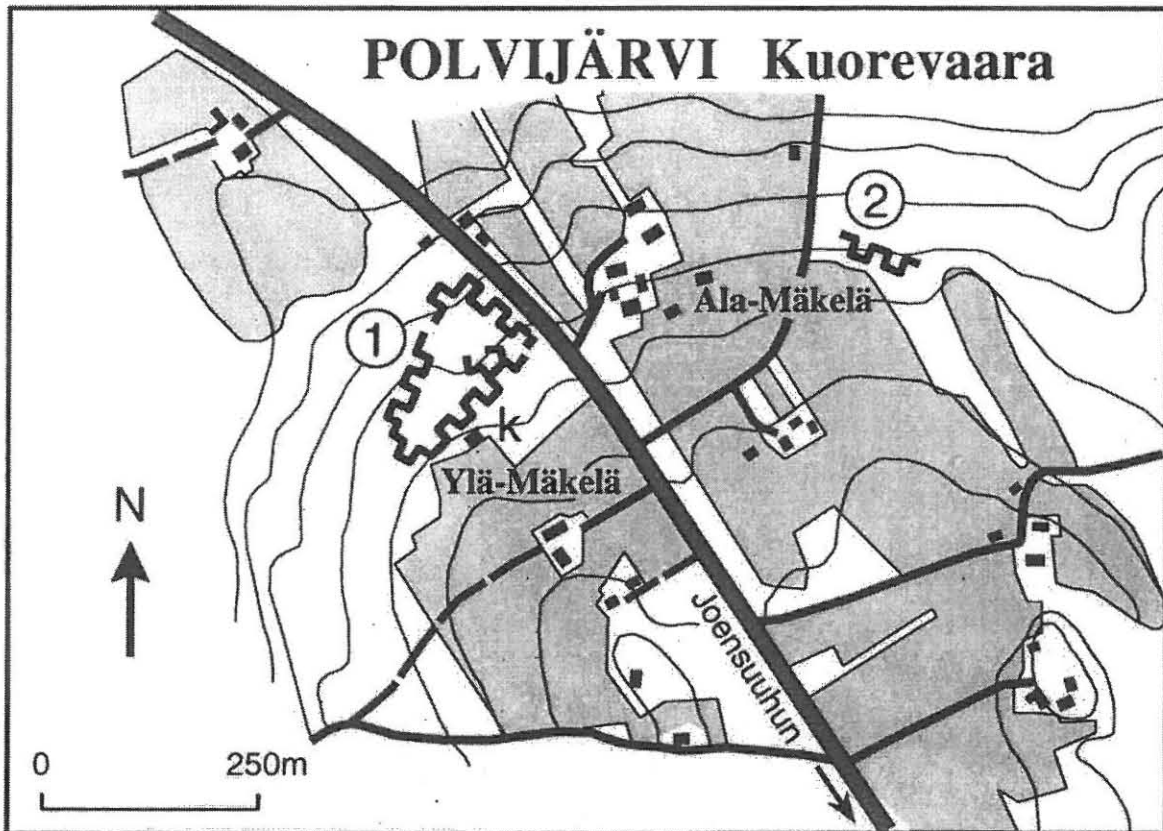
Ei yksityiskohtaista karttaa.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 84.

36. KUOREVAARA

- 1. Ylä-Mäkelä:** Kohteella on n. 350 m taisteluhautaa sekä n. 60 m yhdyshautaa. Kiviainan vieressä sijaitsee yksi korsukuoppa.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoinen, entisöitävissä.
- 2. Ala-Mäkelä:** Kohteella on taisteluhautaa n. 60 m. Kaivanto on lähes kokonaan tuhoutunut.
Suojeluluokitus: 0/5 Tuhoutunut. Arvoton.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 85.

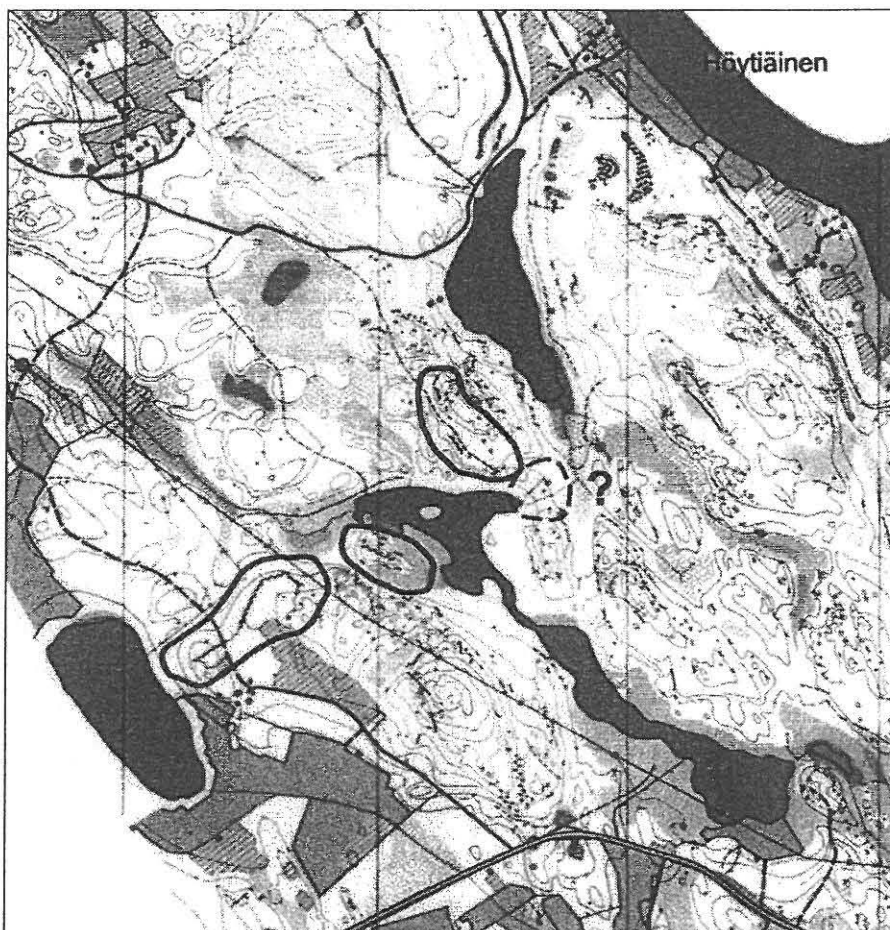
Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 85.

37. MÄNTYLÄ

Huhmarin läheisyydessä Mäntyvaaralla sijaitsee taisteluhautaa sekä korsukuoppia kartan osoittamilla alueilla.

Suojeluluokitus: Esitys 4/5. Ei inventoitu. Kohteet kuten edellä. Ei suojeluluokitusta.

Lähde: Kankainen Jorma 2006, henkilökohtainen tiedonanto.

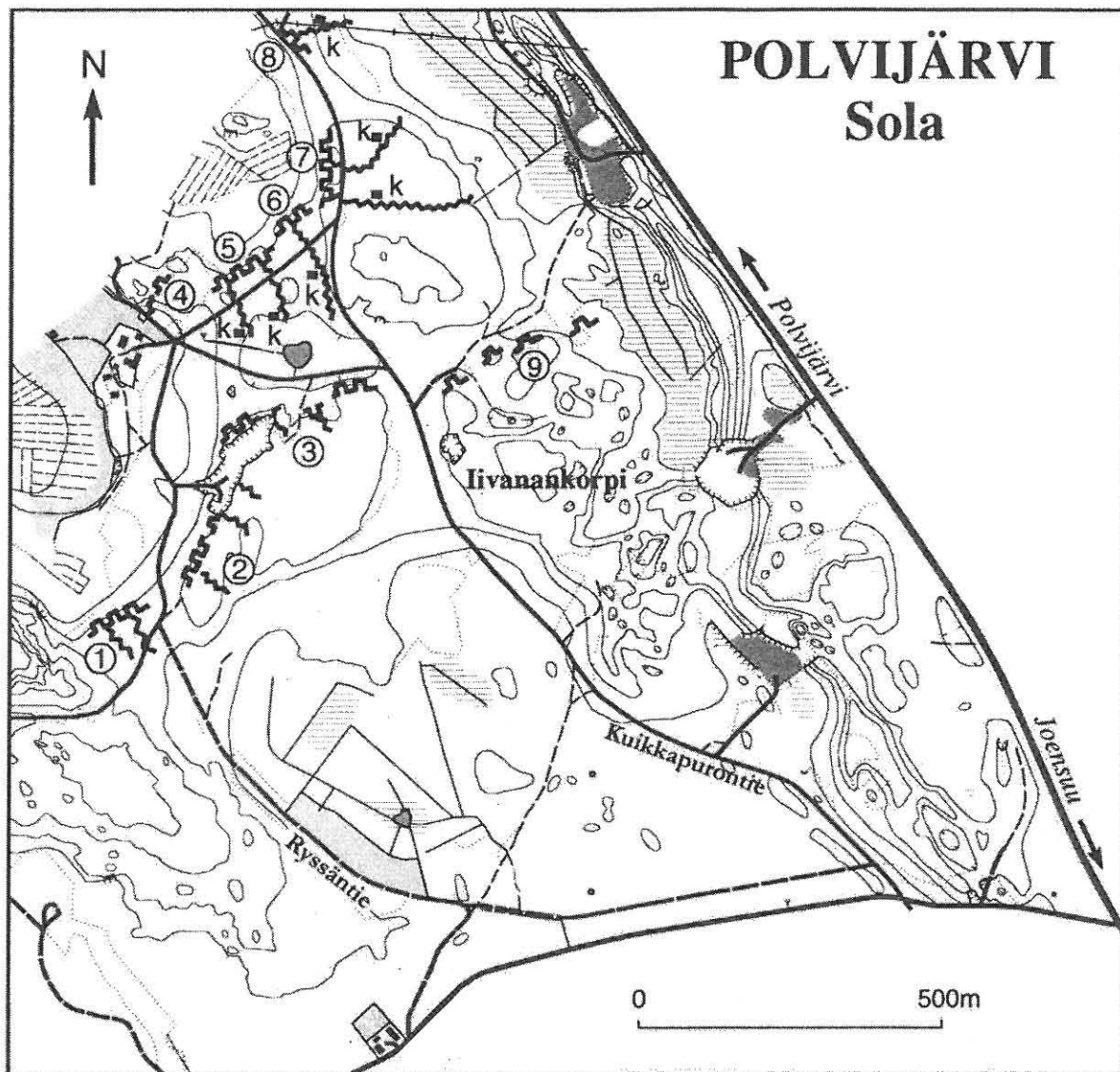
Kartan lähde: Kalevan Rasti, suunnistuskartta, kartan piirtäjä Jussi Silvennoinen.

38. SOLA

- 1.-3. Rukkojärvi:** Kohteella on n. 357 m taisteluhautaa sekä 304 m yhdyshautaa.
Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan.
- 4. Kuikkapurontie:** Kohteella on n. 35 m taisteluhautaa sekä 25 m yhdyshautaa.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.
- 5.-7. Kuikkapurontie:** Kohteella on taisteluhautaa n. 291 m, yhdyshautaa n. 632 m ja viisi korsukuoppaa.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan alueella, ehjä kokonaisuus, hyväkuntoinen, entisöitävissä.
- 8. Kuikkapurontie:** Kohteella on n. 45 m taisteluhautaa ja n. 93 m yhdyshautaa. Kohteella on myös yksi korsukuoppa.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.
- 9. Iivanankorpi:** Kohteella on osittain kallioon louhittua taisteluhautaa yhteensä n. 173 m.
Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde esimerkki lajistaan, osittain tuhoutunut, pieni, erillinen.

Kartta seuraavalla sivulla.

Lähde: Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 87-88.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 86.

I MAAILMANSODAN AIKAISET LINNOITTEET JOENSUUN SEUTUKAAVAN ALUEELLA

ENO

ID	NIMI	TAISTELUHAUTA (m)	TAITTEET (kpl)	AMPUMAULOKE (kpl)	KORSUKUOPPA (kpl)	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
1	Kaltimon kanava	81	2	0	0	Eno	Maakunnan maalinnoitteet s. 28	2 linnoitetta
2	Aittosaari	0	0	0	0	Eno	Maakunnan maalinnoitteet s. 28	2 tähytyspaikkaa
3	Niska (Nahkurintie-Hopanmäki)	41	2	0	1	Eno	Maakunnan maalinnoitteet s. 29	3 linnoitetta

JOENSUU

ID	NIMI	TAISTELUHAUTA (m)	TAITTEET (kpl)	AMPUMAULOKE (kpl)	KORSUKUOPPA (kpl)	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
4	Siilainen	323	70	0	0	Joensuu	Maakunnan maalinnoitteet s. 34	5 erillistä linnoitetta
5	Noljakka	440	119	18	0	Joensuu	Maakunnan maalinnoitteet s. 35	4 erillistä linnoitetta
6	Piikko	418	96	0	0	Joensuu	Maakunnan maalinnoitteet s. 36	2 erillistä linnoitetta (opastaulu)

KONTIOLAHTI

ID	NIMI	TAISTELUHAUTA (m)	TAITTEET (kpl)	AMPUMAULOKE (kpl)	KORSUKUOPPA (kpl)	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
7	Kirkonkylä-Kivelä	137	14	0	3	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 40	3 erillistä kohdetta
8	Karpalosuo-Pitkälampi	395	85	13	3	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 41	4 erillistä kohdetta
9	Jakkilanvaara	512	66	0	4	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 43	3 erillistä kohdetta, luontopolku
10	Vaskela	351	45	0	1	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 44	3 erillistä kohdetta
11	Vierevänniemi	20	0	0	1	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 45	-
12	Hiekkalahti	879	119	26	6	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 49-50	2 erillistä kohdetta useissa osissa
13	Pyytilampi-Ojala	190	27	8	6	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 51-52	2 erillistä kohdetta, useissa osissa
14	Pyytivaara	78	0	0	2	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 53	Kivilatomukset, 3 pesäkettä
15	Jakokoski-Holopantie	862	290	0	4	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 58	3 erillistä kohdetta
16	Anttila-Majjala (Jakokoski)	40	6	0	1	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 59	2 erillistä kohdetta
17	Jakokoski-Mönnintie	488	75	20	4	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 59	2 erillistä kohdetta
18	Jakokoski-Tähtikallio	on	0	0	on	Kontiolahti	Kankainen Jorma tiedonanto	ampumavarasto, tykkiasemat
19	Jokirannantie	438	106	0	6	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 62	4 erillistä kohdetta
20	Utranharju	1293	188	22	12	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 63-64	6 erillistä kohdetta
21	Lehmonsärkkä	478	113	0	1	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 65	4 erillistä kohdetta
22	Marjosärkkä	1374	220	0	4	Kontiolahti	Maakunnan maalinnoitteet s. 66	7 erillistä kohdetta
23	Puntarikoski	on	0	0	on	Kontiolahti	Kankainen Jorma tiedonanto	Taisteluhautaa, korsukuoppia

LIPERI

ID	NIMI	TAISTELUHAUTA (m)	TAITTEET (kpl)	AMPUMAULOKE (kpl)	KORSUKUOPPA (kpl)	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
24	Heponiemi	380	58	0	1	Liperi	Maakunnan maalinnoitteet s. 70	5 erillistä kohdetta
25	Hirvolanvaara	506	85	16	2	Liperi	Maakunnan maalinnoitteet s. 71	6 erillistä kohdetta
26	Hirvolanvaara pohjoinen	on	0	0	on	Liperi	Kankainen Jorma tiedonanto	Ei inventoitu
27	Likokanta	110	9	0	3	Liperi	Maakunnan maalinnoitteet s. 72	Opaste, 1 pesäke
28	Onkisalmi	40	2	0	0	Liperi	Maakunnan maalinnoitteet s. 73	2 erillistä kohdetta
29	Onkisaari	123	14	0	2	Liperi	Maakunnan maalinnoitteet s. 74	2 erillistä kohdetta, kivivalleja
30	Kaunissaari-Rajasaari	0	0	0	0	Liperi	Maakunnan maalinnoitteet s. 75	2 erillistä kohdetta, 3 pesäkettä
31	Ristisaari	20	0	0	1	Liperi	Kankainen Jorma tiedonanto	Ei inventoitu

POLVIJÄRVI

ID	NIMI	TAISTELUHAUTA (m)	TAITTEET (kpl)	AMPUMAULOKE (kpl)	KORSUKUOPPA (kpl)	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
32	Huosiolampi	1431	244	46	11	Polvijärvi	Maakunnan maalinnoitteet s. 80-82	6 erillistä kohdetta, ryssäuuni
33	Mäntyvaara	951	175	9	3	Polvijärvi	Maakunnan maalinnoitteet s. 83-84	2 erillistä kohdetta
34	Mäntyvaara-eteläinen	180	29	10	1	Polvijärvi	Maakunnan maalinnoitteet s. 84	2 erillistä kohdetta
35	Rauanlampi	68	9	0	2	Polvijärvi	Maakunnan maalinnoitteet s. 84	1 pesäke
36	Kuorevaara	410	56	16	1	Polvijärvi	Maakunnan maalinnoitteet s. 85	2 erillistä kohdetta
37	Mäntylä	on	0	0	on	Polvijärvi	Kankainen Jorma tiedonanto	Ei inventoitu
38	Sola	2397	0	0	8	Polvijärvi	Maakunnan maalinnoitteet s. 87-88	9 erillistä kohdetta

SALPALINNOITTEET

ENO

1. HARPATINVAARA

Harpatin kapeikkoon rakennetusta puolustusasemasta ovat selvimmin jäljellä panssarikiviesteet. Alueelle on rakennettu myös rinneleikkauksia ja taisteluhautoja.

Suojeluluokitus: **Esitys 5/5.** Ei inventoitu. Kohde ainoa laatuaan alueella.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 134.

2. AHVENINEN-LUOTSINIEMI

Enon Ahveniseen rakennetut kenttälinnotteet sisältävät mm. taisteluhautaa, yhdyshautaa ja ampumapesäkkeitä. Kohdetta ei ole inventoitu.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 118.

3. UIMAHARJU-LAISKANNIEMI

Enon Uimaharjun Laiskanniemeen on rakennettu kenttälinnotteita, kuten taisteluhautaa, yhdyshautaa ja ampumapesäkkeitä. Lossiniemeen rakennettiin myös kaivantosteitä ja konekivääriasemia.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 118.

4. KALTIMO-TANNILANVAARA

Enon Tannilanvaaraan on louhittu kaksi ilmatorjuntatykkiasemaa.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 118.

5. PAUKKAJA-PAJANLAHTI

Enon Paukkajan kylän Pajanlahdelle on rantakallioon louhittu bunkkerimonttu, joka jäänyt keskeneräiseksi.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta.

Lähde: Penttinen Heikki 1996, Paukkaja, kylä Pielisjoen rannalla s. 139. Paukkajan kylätoimikunta.

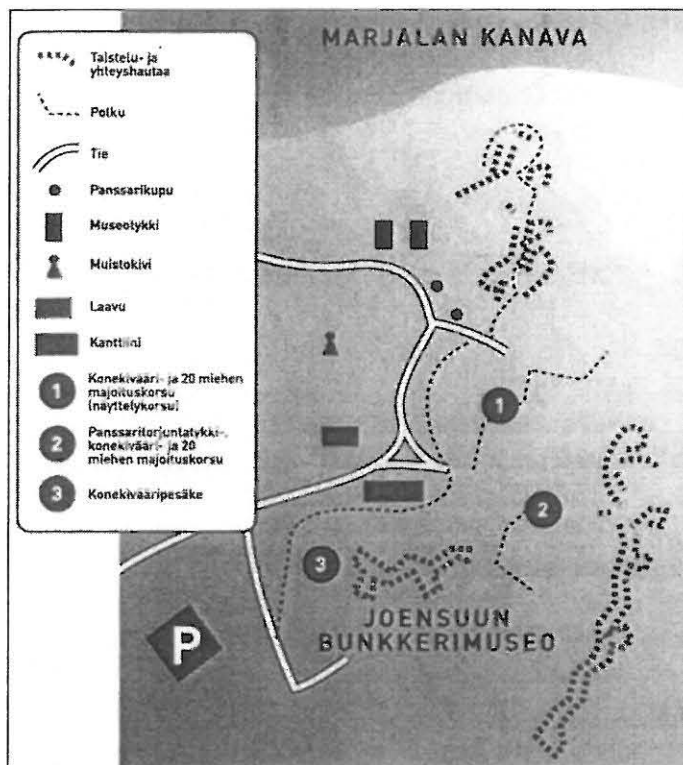
JOENSUU

6. JOENSUUN BUNKKERIMUSEO

Joensuun Marjalassa sijaitseva bunkkerimuseo on osa Höytiäisen kanavan linnoitekokonaisuutta. Museoalueella on taistelu- ja yhteyshautaa, panssarikiviestettä, kaksi teräsbetonikorsua ja avoin konekivääripesäke. Museoalue on nimetty Veteraanipuistoksi.

Suojeluluokitus: **Esitys 5/5.** Ei inventoitu. Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, entisöity. Museokohde.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 126-127.

Kartan lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 127.

7. TÖRMÄ

Höytiäisen kanavan länsirannalla Törmän huvikeskuksen läheisyydessä sijaitsee majoituskorsu.

Suojeluluokitus: **Esitys 3/5.** Ei inventoitu. Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, keskeneräinen, entisöitävissä.

Lähde: Kankainen Jorma 2006 henkilökohtainen tiedonanto.

8. MARJALA

Marjalan alueella on Salpalinjan kenttälinoitteita.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta.

Lähde: Kankainen Jorma 2006 henkilökohtainen tiedonanto.

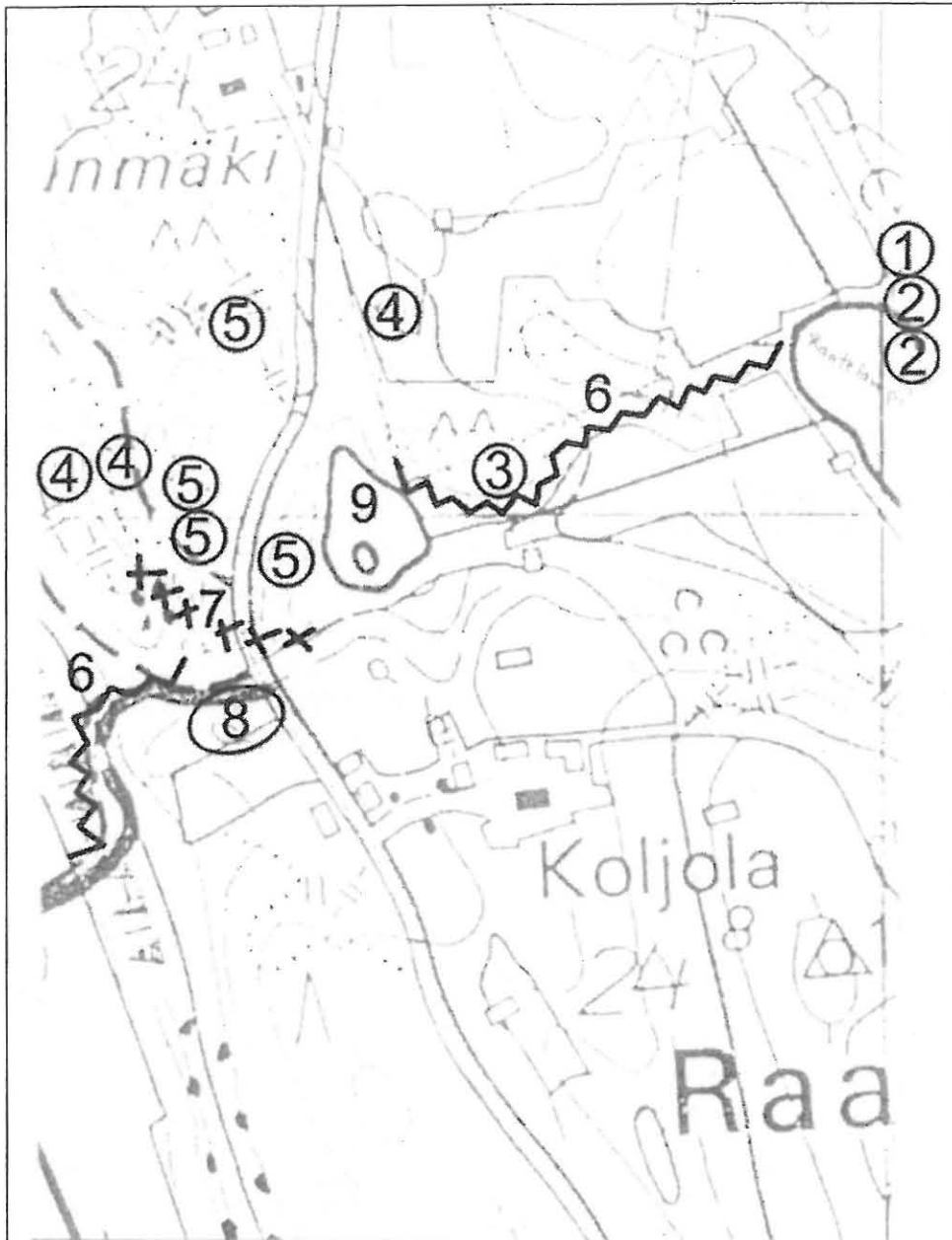
9. RAATEVAARA-KIIHTELYSVAARA

Kiihtelysvaaraan Raatevaaraan on rakennettu Salpalinjan etummaista puolustuslinjaa. Linoitteet sisältävät mm. panssarikiviestettä, panssarikaivantoesteitä, taisteluhautaa ja pesäkkeitä.

Suojeluluokitus: **Esitys 5/5.** Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Kohde ainoa laatuaan ja hyvä esimerkki lajistaan. (Suojeluluokitus koskee ainakin panssarikiviestettä ja panssarikaivantoestettä.)

Kartta seuraavalla sivulla.

Lähde: Kosonen Matti, Makkonen Rauha ja Turunen Toivo 1997, Kotikontujen tienoilla, Kotirintaman elämää Kiihtelysvaarassa 1939-1945 s. 103-104.

Raatevaaran puolustuslinja

Kohde	Selvitys	Kohde	Selvitys
1	Konekivääripesäke	6	Panssarieste
2	Kivääripesäke	7	Piikkilankaeste
3	Taisteluhauta/kivääripesäke	8	Miinoitus
4	Panssaritorjuntatykin asema	9	Tekolampi
5	Konekiväärin ja sitä kevyempien aseiden pesäkkeitä		

Kartan lähde: Kosonen Matti, Makkonen Rauha ja Turunen Toivo 1997, Kotikontujen tienoilla, Kotirintaman elämää Kiihtelysvaarassa 1939-1945 s. 104.

10. HUHTILAMPI-KIIHTELYSVAARA

Huhtilammen alueelle on välirauhan aikana rakennettu puolustuslinjaa. Linnoitteita saattaa löytyä alueelta yhä, mutta varmoja inventointitietoja ei ole.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Kosonen Matti, Makkonen Rauha ja Turunen Toivo 1997, Kotikontujen tienoilla, Kotirintaman elämää Kiihtelysvaarassa 1939-1945 s. 102.

11. VIHTAKOSKI-KIIHTELYSVAARA

Kiihtelysvaaran Vihtakoskella Jänisjoen varrella on välirauhan aikana rakennettu puolustuslinjaa. Alueelta saattaa löytyä linnoitteita, mutta inventointeja ei ole tehty.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Kosonen Matti, Makkonen Rauha ja Turunen Toivo 1997, Kotikontujen tienoilla, Kotirintaman elämää Kiihtelysvaarassa 1939-1945 s. 102.

12. USKALJÄRVI-KIIHTELYSVAARA

Viesimojoen läheisyydessä Uskaljärvellä on rakennettu tykkiasemat. Inventointitietoja kohteesta ei ole.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Kosonen Matti, Makkonen Rauha ja Turunen Toivo 1997, Kotikontujen tienoilla, Kotirintaman elämää Kiihtelysvaarassa 1939-1945 s. 102.

13. MÄNTYJOKI-TUUPOVAARA

Tuupovaaran kirkonkylän etelä- ja itäpuolelle rakennettiin puolustusasema, joka tukeutuu Mäntyjoki-Rekijoki-Kaatiojärvi vesistölinjaan. Puolustusasema sisälsi taisteluhautaa, pesäkkeitä, panssaritorjuntatykkiasemia sekä tulenjohtopaikkoja. Pomilonlammen kukkulalla on ollut tulenjohtopaikka ja Pappilan takana ilmatorjuntatykin tuliasemat. Linnoitteet ovat osa Salpalinjan etulinnoitteita. Suurin osa linnoitteista on tuhoutunut.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 117.

14. KINNASJÄRVI KANAVA-TUUPOVAARA

Tuupovaaralla Kinnasjärven ja Eimisjärven yhdistävän kanavan varrella on kenttälinnoitteita. Yhä näkyvissä olevat linnoitteet (taisteluhautaa ja pesäkkeitä) sijaitsevat molemmin puolin kanavaa.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 117.

15. EIMISJÄRVI-TUUPOVAARA

Kenttälinnoitteita rakennettiin Eimisjärven kylän eteläpuolelle sekä tien länsipuolelle. Linnoitteet sisälsivät ainakin taisteluhautaa ja pesäkkeitä. Rakennelmat ovat osittain hävinneet.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 117.

16. KOVERO-TUUPOVAARA

Koveron kylän länsipuolelle rakennettiin taisteluhautaa ja pesäkkeitä. Hömmönlammen länsipuolella on n. 200 m panssarikiviestettä. Lammen pohjoispäässä on jäänteitä majoitusparakeista ja lähipuolustusasemista.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 117.

17. JORMONJOKI-TUUPOVAARA

Jormonjoen varrelle Tuupovaaraan (Sonkajanrannanjärveltä Mäntylampeen) rakennettiin puolustusasema. Kenttälinnoitteet ovat suurimmaksi osaksi tuhoutuneet.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. Esitys 5/5.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 117.

KONTIOLAHTI

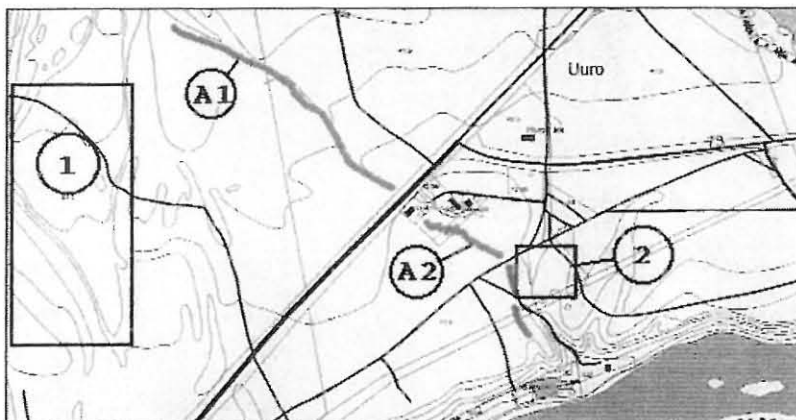
18. UURO

Linnoite A1-A2: Kohteilla panssarikaivantoestettä yhteensä 840 m. Linnoite A2 on kahdessa erillisessä pätkässä.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen.

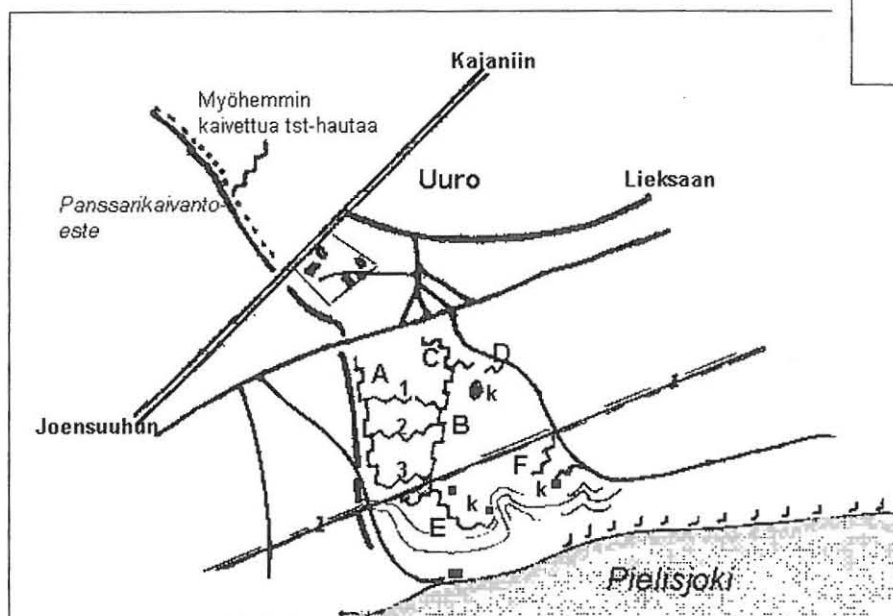
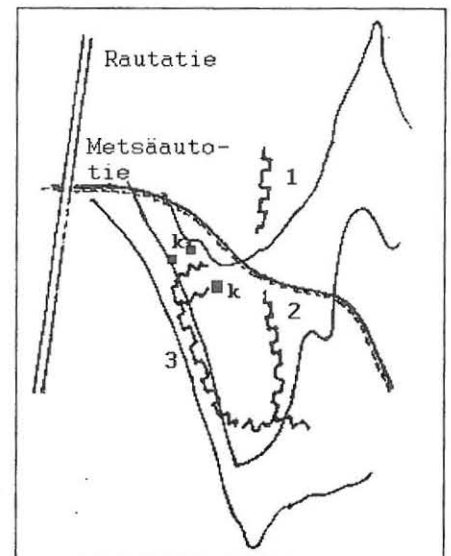
1. Linnoite: Kohteella on taisteluhautaa n. 885 m ja yhdyshautaa 30 m. Korsukuoppia kohteella on kolme kappaletta.
Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, entisöitävissä.

2. Linnoite: Kohteella taisteluhautaa 435 m ja yhdyshautaa 82 m. Korsukuoppia on neljä. Ampumapesäkkeitä on 12 kappaletta Pielisjoen rannalla.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, entisöitävissä.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 8-9.

Linnoitteet A1, A2 ja Linnoitteet 1 ja 2.

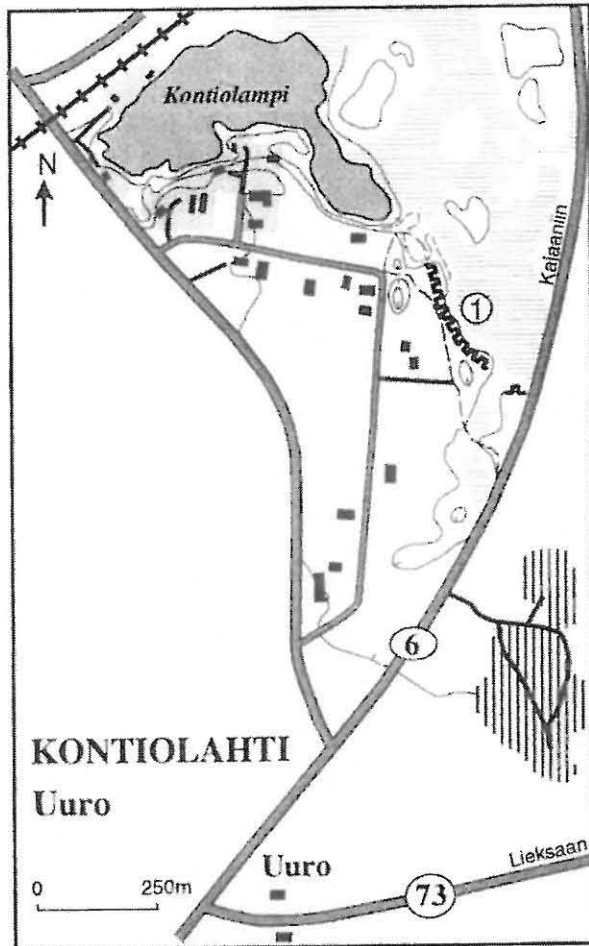
2. Linnoite. Tarkempi kuvaus.

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 8.

19. KONTIOLAMPI

- 1. Linnoite:** Kohteella on 210 m taisteluhautaa sekä neljä erillistä ampumapesäkettä. Taisteluhauta osittain tuhoutunut.
- Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohde verrattain hyväkuntoinen, ei kannata entistää.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 8-9. ja Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 55.

Kartan lähde: Kankainen Jorma, 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 55.

20. LÄHTELÄ-UURO

- 1.-3. Linnoite:** Uuron Lähtelän alueella (itään kohteesta 18 Uuro) on taisteluhautaa yhteensä 260 m ja erillisiä pesäkkeitä.
- Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohde verrattain hyväkuntoinen, ei kannata entistää.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 9.

21. HIRVIRANTA B1 JA C1

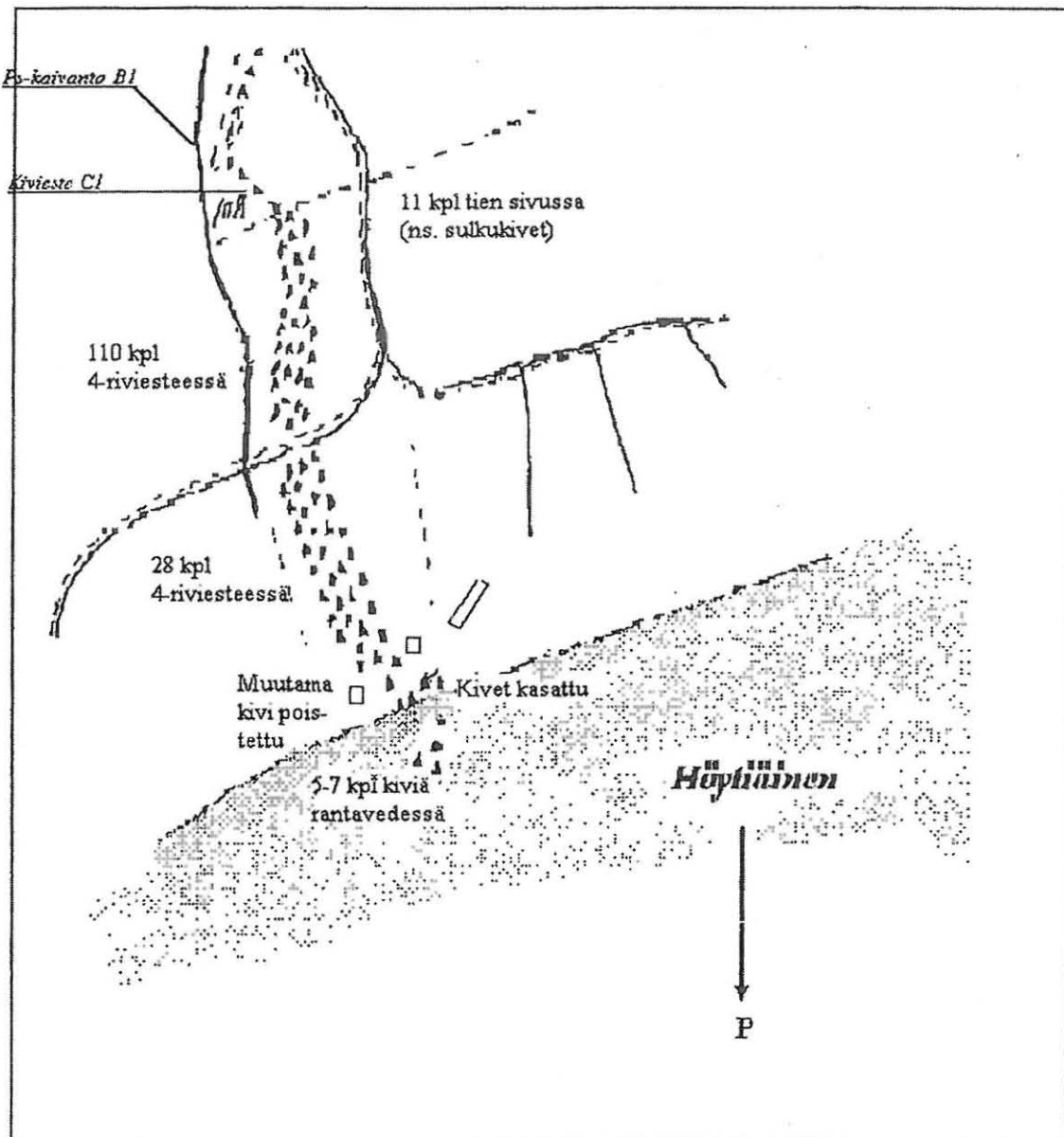
Linnoite B1: Jaamankankaan halki kulkeva panssarikaivantoeste, joka on pituudeltaan 2115 m.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.

Linnoite C1: Edellä mainittujen kaivantojen rinnalla kulkee 2-4 rivinen panssarikivieste, joka on pituudeltaan 2535 m. Kiviestettä on tehostettu kahdessa paikassa rinneleikkauksin. Kiviä esteessä on 3364 kpl. Kivieste on kauttaaltaan hyvin säilynyt.

Suojeluluokitus: **5/5 Ehdottomasti säilytettävä.** Kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 10-13.

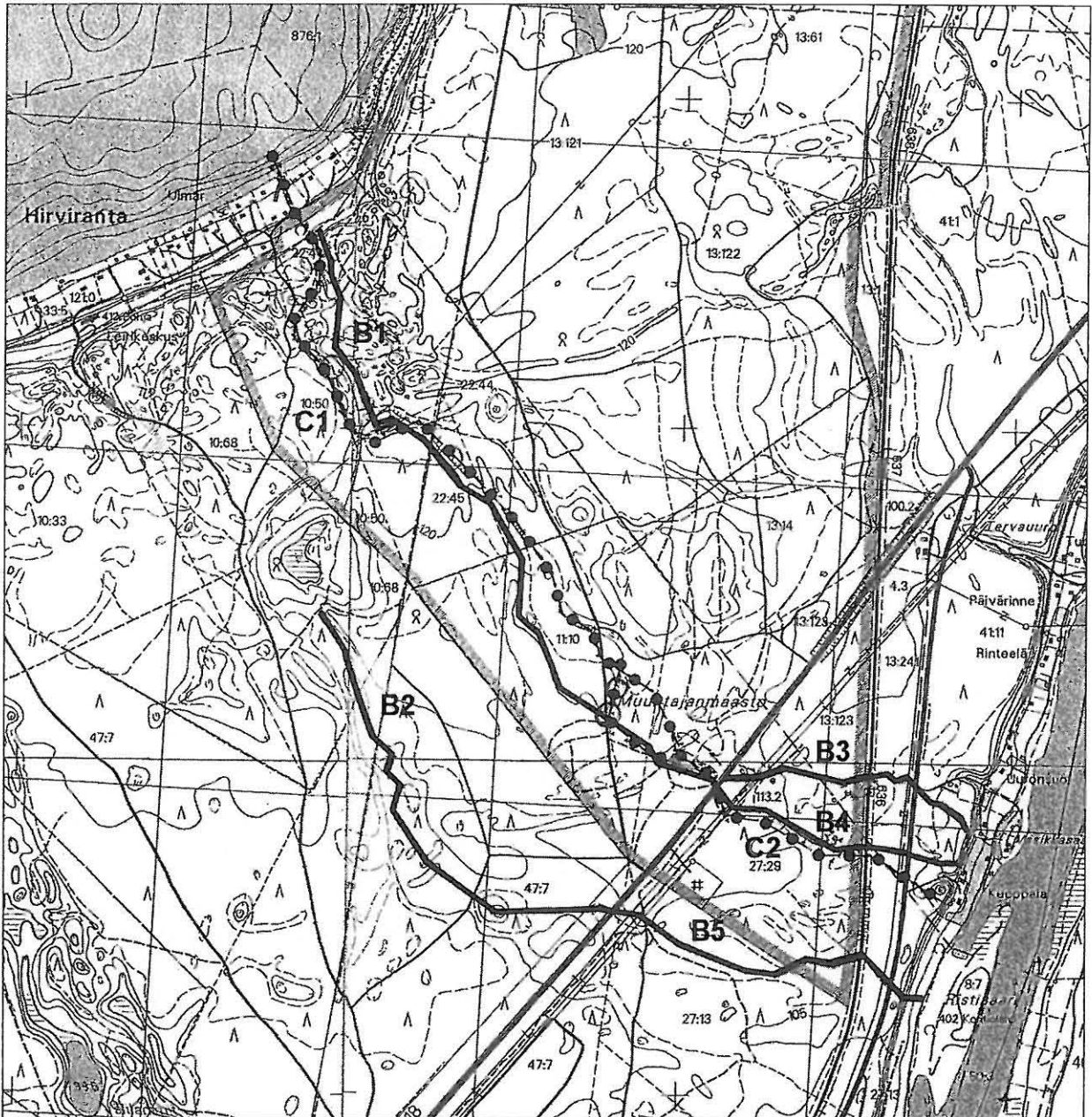
Kuvassa linnoitteiden B1 ja C1 kulku Höytiäisen rannalla (kohteiden pohjoisin osa).
Kartan lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 13.

22. HIRVIRANTA ETELÄINEN B2

Linnoite B2: Edellisestä (Hirviranta B1 ja C1) kohteesta etelään kulkee toinen panssarikaivantoestelinja. Pituudeltaan kaivanto on 1335 m. Kaivanto on paikoitellen sortunut ja vesoittunut.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde on ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 10-13.

Panssarikaivantoesteiden B1-B5 sekä panssarikiviesteiden C1 ja C2 sijainti.

Kartan lähde: Kankainen Jorma 2006.

23. RISTISAARI

Linnoite B3: Kohde on Ristisaaren alueen pohjoisin panssarikaivantoeste, jonka pituus on 840 m. Kaivannon läheisyydessä on kolme korsun paikkaa.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde on ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.

Linnoite B4: Keskimmäinen panssarikaivanto on pituudeltaan 960 m. Kaivanto on paikoitellen kapeaa ja matalaa.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde on ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.

Linnoite B5: Kohde on alueen eteläisin panssarikaivantoeste, pituudeltaan 1245 m.
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde on ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.

Linnoite C2: Keskimmäisen panssarikaivannon läheisyydessä sijaitsee 2-4 rivistä panssarikiviestettä 1010 m matka. Kiviä esteessä on yhteensä 824 kpl.
Suojeluluokitus: **5/5 Ehdottomasti säilytettävä.** Kohde on ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esimerkki lajistaan.

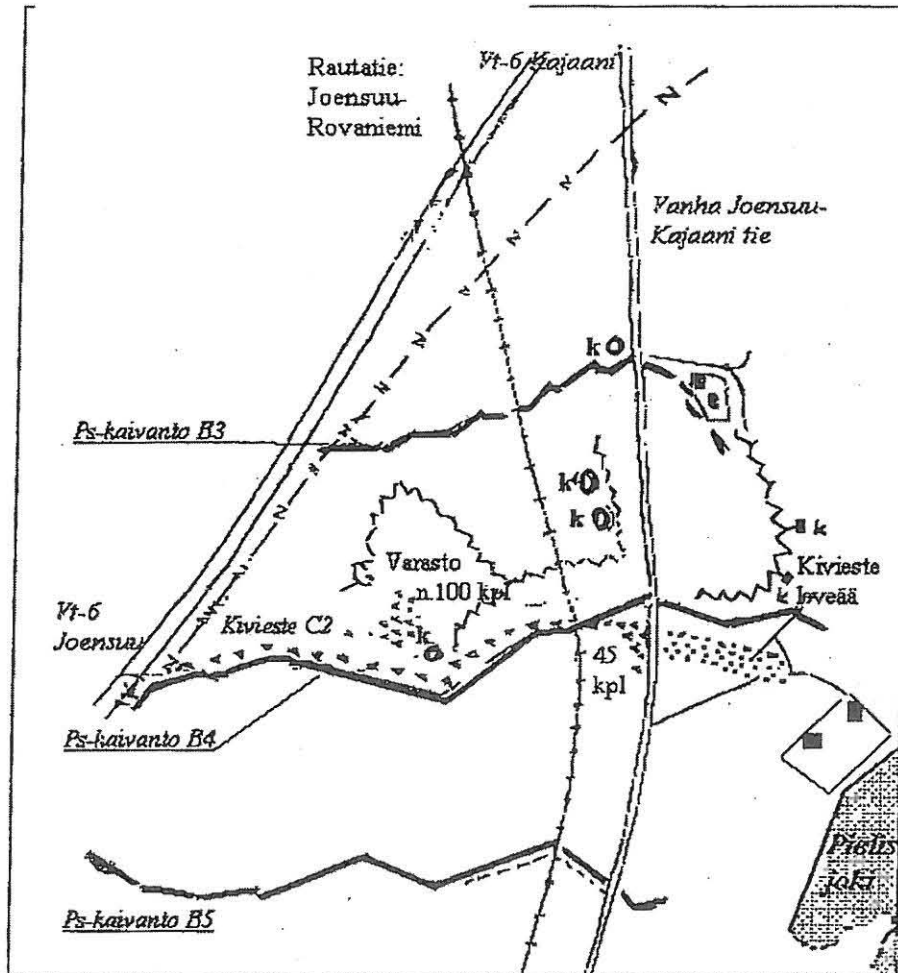
Varastoalue: Edellä mainitun kiviesteen noin puolessa välissä on estekiviä kasattu varastoon. Kiviä on varastoalueella noin 100 kpl.
Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde on ainoa laatuaan ja hyvä esimerkki lajistaan.

Linnoite 1-3: Alueella on varsin hyvässä kunnossa olevaa taisteluhautaa yhteensä n. 1215 metriä. Alueella on myös korsun paikkoja.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohde hyväkuntoinen, runsaasti esiintyvä, ei kannata entistää.

Kartta seuraavalla sivulla. Yleispiirteinen linnoitteiden sijainti myös edellisen sivun kartassa.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 14-16.

Luonnospiirros Kohde III: B 3 - B 5 ja C 2
(Vt-6 Pielisjoen ranta)

2-4 riviestettä

Ps-kaivantojen pituudet: B3 840m, B4 960m ja B5 1245m.

k= korsun paikka/ korsukuoppa

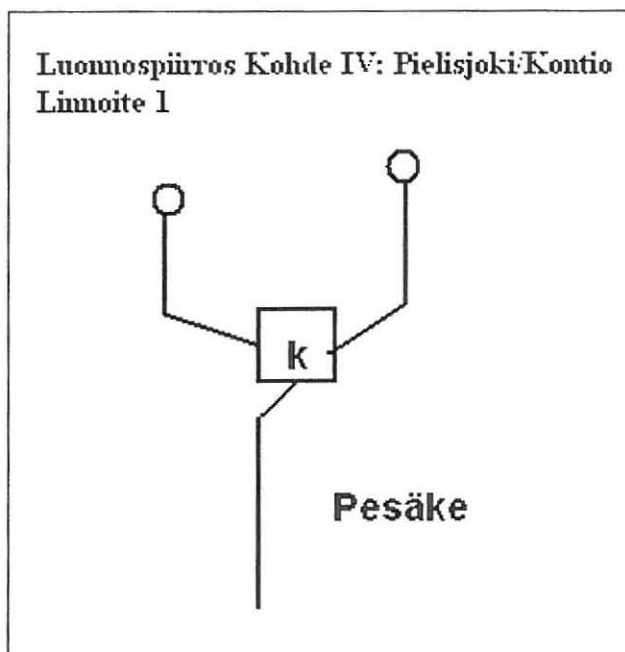
Kuvaus kohteiden B3-5 ja C2 kulusta Pielisjoen ja Kajaanintien välillä.

Kartan lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 16.

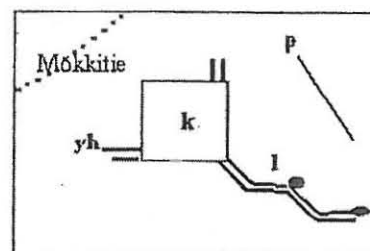
24. PIELISJOKI-KYLMÄOJA

- 1.-3. Kontio:** Kohde sijaitsee Lehmonsaaren länsipuolella kumpareen päällä. Taisteluhautaa kohteella on 15 m ja yhdyshautaa 20 m. Kohteella sijaitsee myös korsukuoppa.
- Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohde verrattain hyväkuntoinen, runsaasti esiintyvä, ei kannata entistää.
- 2. Pielisjoki:** Kohde sijaitsee Lehmonsaaren eteläpuolella Kiviniemellä. Tukikohdassa on taisteluhautaa yhteensä 16 m ja yhdyshautaa 107 m. Kohteella on kaksi korsun paikkaa ja ampumakuoppia. Kaivannot ovat osittain hävinneet ja sortuneet.
- Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki kohteesta.
- 4.-5. Pielisjoki:** Linnoitteessa 4 on taisteluhautaa 62 m, yhdyshautaa 5 m ja yksi korsukuoppa. Linnoitteessa 5 on taisteluhautaa 30 m, yhdyshautaa 2 m ja yksi kivetyksellä tuettu korsukuoppa.
- Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohteet verrattain hyväkuntoiset, runsaasti esiintyvä, ei kannata entistää.
- 3, 6-9. Pielisjoki:** Linnoitteet sijaitsevat Pielisjoen rannalla kartasta näkyvillä alueilla. Kohteilla on yhteensä 141 m taisteluhautaa ja 11 m yhdyshautaa. Linnoitteessa 9 sijaitsee korsukuoppa. Kohde 3 on pesäke.
- Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohteet osittain huonokuntoiset, ei kannata entistää.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 17-19.

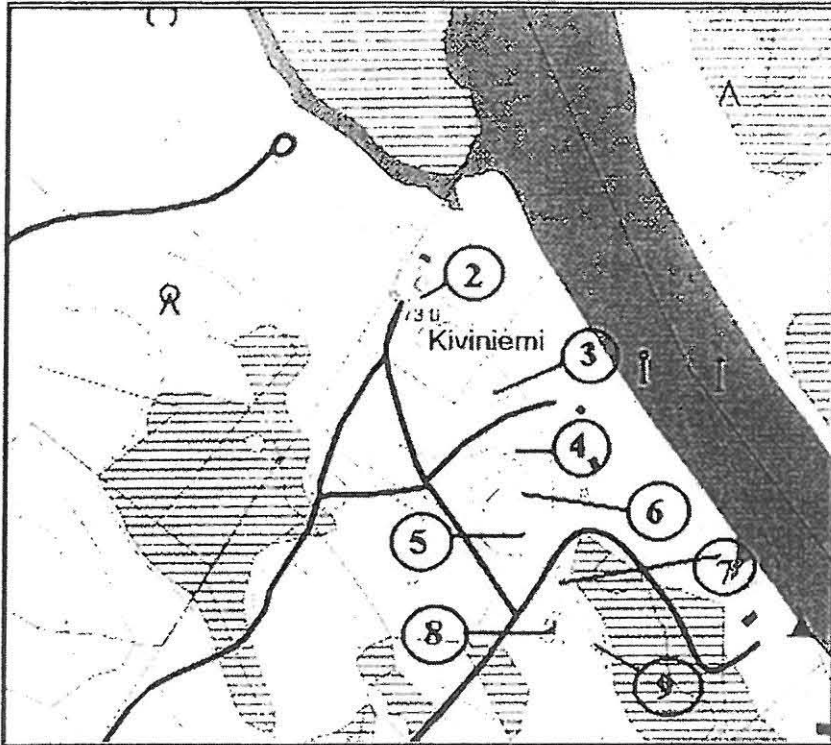
Kartan lähde: Kankainen Jorma 2006.

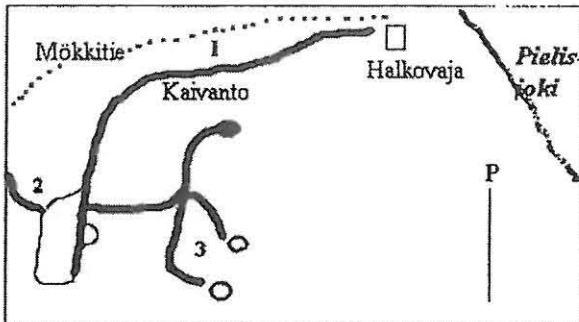
Taisteluhauta 4

Kartan lähde: Kankainen Jorma,
Salpalinjaa Kontiolahdella s. 19.

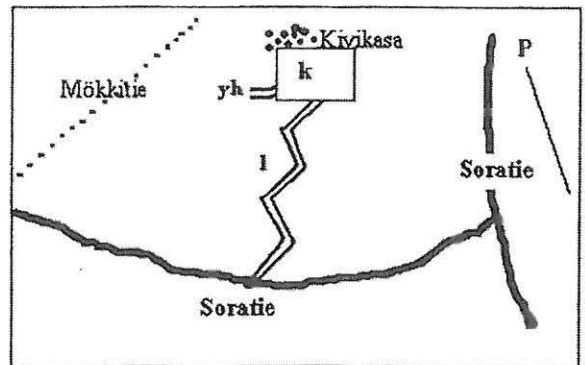
Luonnospiirros Kohde IV: Pielisjoki/ Kiviniemi
Linnoitteet 2 - 9

Kartan lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 19

Taisteluhauta 2
(Tukikohta)

Taisteluhauta 5

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 19.

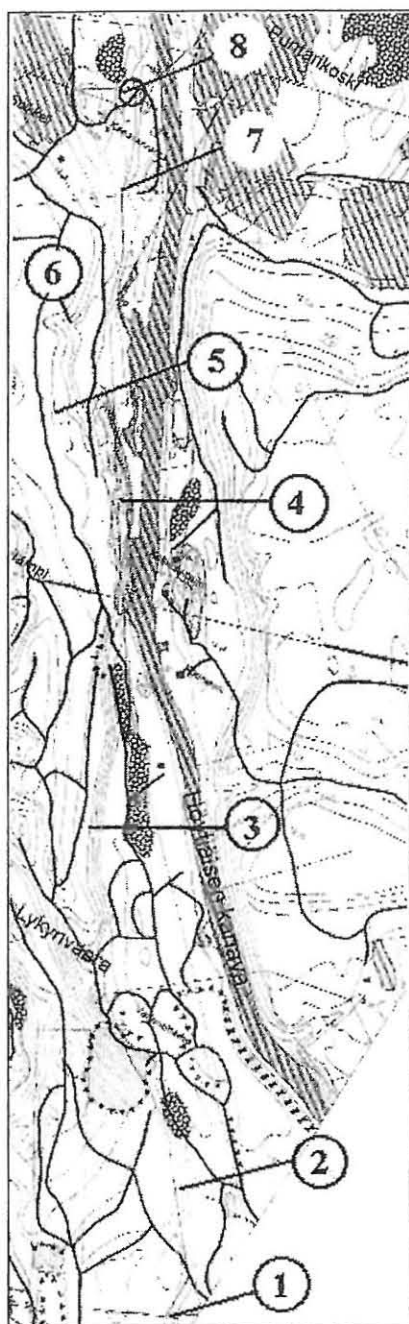
25. HÖYTIÄISEN KANAVA

Höytiäisen kanavan linnoitteet sijaitsevat kanavan länsirannalla. Linja kulkee Joensuun kaupungin rajalta aina Höytiäiseen asti. Linja ei kuitenkaan ole täysin yhtenäinen, vaan se voidaan jakaa kahdeksaan erilliseen linnoitekokonaisuuteen.

- 1.-3. Linnoitteet:** Linnoitteet sijaitsevat Höytiäisen kanavan länsirannalla lähellä Joensuun kaupungin rajaa. Linnoitteella 1 on taisteluhautaa 550 m. Kaivannot ovat osittain sortuneet. Linnoite 2 käsittää 300 m taisteluhautaa ja kaksi korsun paikkaa. Sorakuopan lähellä on korsun hirsirakenteita näkyvissä. Linnoitteella 3 on taisteluhautaa 475 m. Linnoitteissa on paljon ampumaulokkeita.
- Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohteet ainoat laatuaan alueella, hyväkuntoiset, on hyvä esimerkki lajistaan.
- 4. Linnoite:** Kohteella on taisteluhautaa 260 m. Kaiyanto on kapea ja matala sekä kasvillisuuden täyttämä.
- Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, vaurioitunut, ei kannata entistää.
- 5.-6. Linnoitteet:** Kohteella 5 on taisteluhautaa n. 100 m ja seitsemän erillistä pesäkettä. Pesäkkeistä lähtee lyhyet yhdyshaudat. Kohteella 6 on taisteluhautaa 20 m, yhdyshautaa 10 m sekä yksi pesäke (korsun paikka).
- Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan.
- 7.-8. Linnoitteet:** Linnoite 7 käsittää 20 m taisteluhautaa sekä kolme pesäkettä. Linnoite on osittain sortunut. Linnoitteella 8 on taisteluhautaa 220 m ja yksi pesäke (korsun paikka).
- Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohteet verrattain hyväkuntoiset, runsaasti esiintyvä.

Kartta seuraavalla sivulla.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 20-24.

Linnoitteiden 1-8 sijainnit kanavan varrella.

Kartan lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 21.

26. KANAVA/VOIMALA

Seuraavat linnoitteet sijaitsevat Höytiäisen kanavan mutkassa voimalaitoksen länsipuolella.

1. Linnoite: Kohteella on taisteluhautaa 310 m ja yhdyshautaa 60 m. Korsunpaikkoja on kaksi.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen.

2. Linnoite: Kohteella on taisteluhautaa 74 m ja yhdyshautaa 383 m. Kohteella on kolme korsun paikkaa sekä lukuisia pesäkkeitä. Pesäkkeet ovat ilmeisesti toimineet raskaiden aseiden asemina.

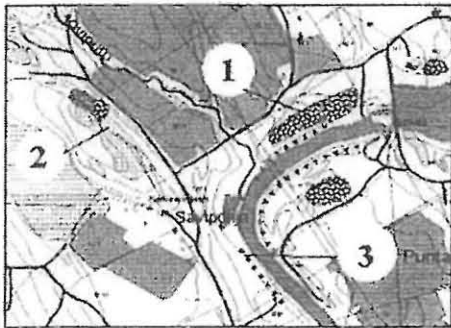
Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen.

Linnoite C3: Kohteella on n. 80 m kiviestettä, jossa kiviä yhteensä 112 kpl.

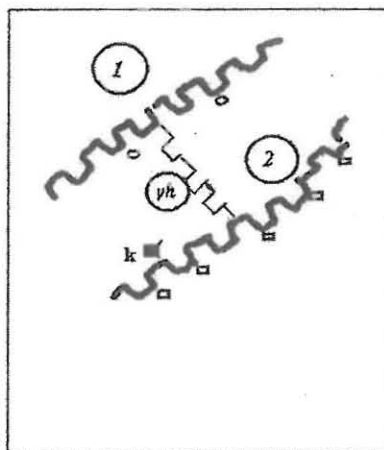
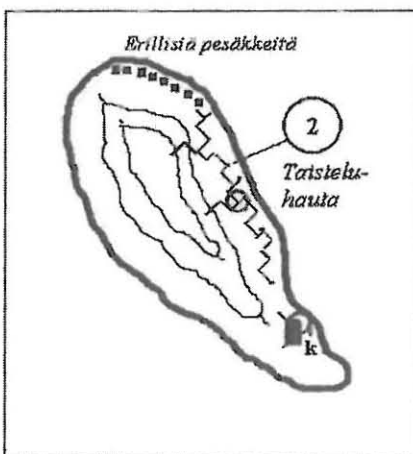
Kiviesteen alkupään kivet ovat vaakatasossa ja syvään upotettuina.

Suojeluluokitus: **5/5 Ehdottomasti säilytettävä.** Kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 25-27.

Linnoitteiden 1-2 ja C3 sijainnit.

Linnoitteen 2 yksityiskohtaisempi kuvaus.

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 25.

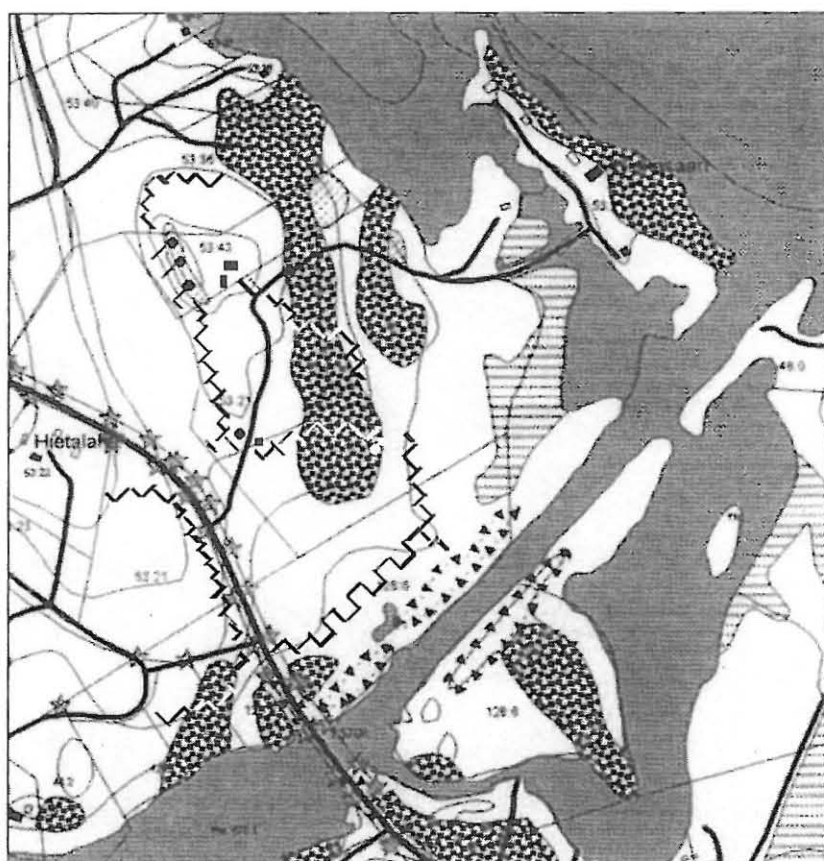
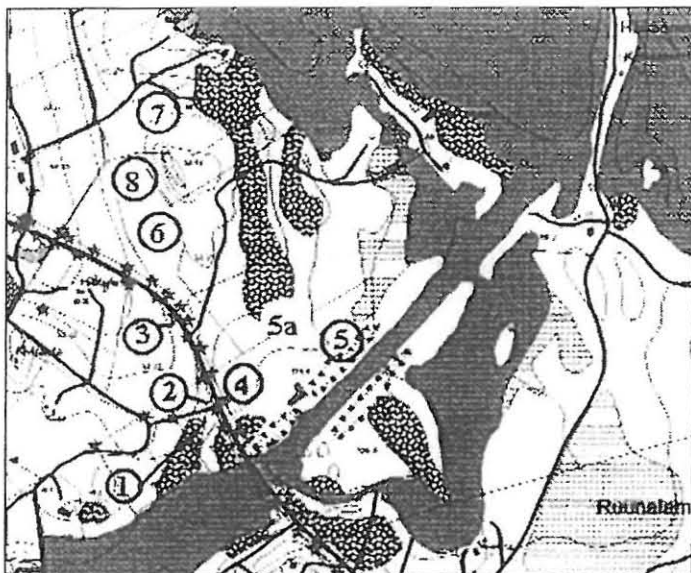
27. KANAVA ”NISKA”

Seuraavat linnoitteet sijaitsevat Höytiäisen kanavan länsirannalla aivan Höytiäisen äärellä.

- 1.-4. Linnoitteet:** Linnoitteella 1 on taisteluhautaa 150 m. Kaivannossa on lukuisia ampumaulokkeita ja yksi pesäke. Linnoitteella 2 on taisteluhautaa 30 m, yhdyshautaa 25 m sekä yksi sortunut korsukuoppa. Linnoitteella 3 on kapeaa ja matalaa taisteluhautaa 230 m, yhdyshautaa 100 m, kaksi pesäkettä ja lukuisia ampumaulokkeita. Linnoite 4 on 30 metrin pituinen taisteluhauta, joka on lähes tuhoutunut.
- Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain vaurioitunut, tuhoutunut, ei kannata entistää.
- 5. Linnoite:** Kohteella 5 on kapeaa ja matalaa taisteluhautaa 250 m ja yhdyshautaa 115 m. Kohteella on yksi korsukuoppa sekä ampumaulokkeita. Kohteesta haarautuu taisteluhauta lounaaseen (kohde 5a).
- Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan alueella. Hyväkuntoinen.
- 5a. Linnoite:** Linnoitteella on 150 m kapeaa ja matalaa taisteluhautaa sekä 40 m yhdyshautaa. Kohteella on yksi teräskupu, korsukuoppa, pesäke sekä ampumapotero.
- Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan, entistettävissä.
- 6. Linnoite:** Kohteella on 70 m taisteluhautaa, yhdyshautaa 60 m sekä teräskupu. Teräskupu sijaitsee Niskasaaren tien välittömässä läheisyydessä.
- Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan, entistettävissä.
- 7. Linnoite:** Kohteella on taisteluhautaa 80 m sekä kolme epäsäännöllistä ja syvää korsukuoppaa.
- Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan.
- 8. Linnoite:** Kohteella on taisteluhautaa 25 m ja yhdyshautaa 14 m. Kohteella on myös yksi korsukuoppa. Kaivannot ovat osittain tuhoutuneet.
- Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, vaurioitunut, ei kannata entistää.

Kartta seuraavalla sivulla.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 27-33.

Kohteen VII linnoitteiden 1 - 8 pääpiirteinen kulku maastossa

Selite:

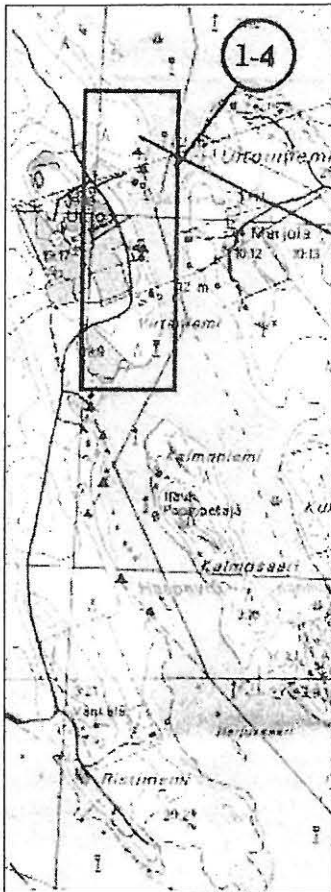
- Korsun paikka
- ◆ Konekiväärinkupu

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 28-29.

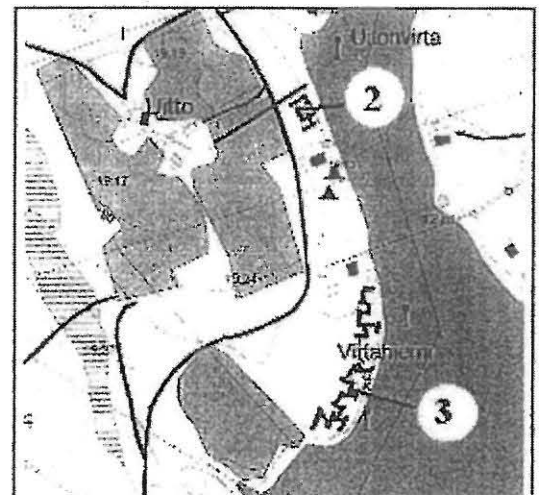
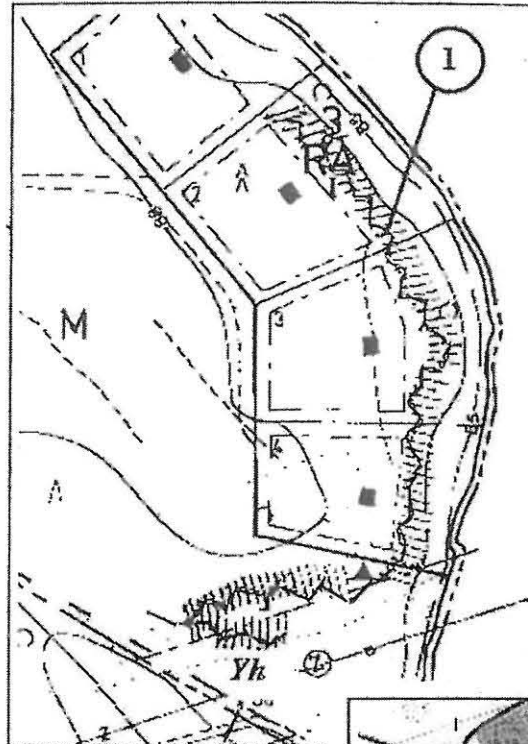
28. VIHOLA-UITONVIRTA

- 1. Linnoite:** Kohteella on 140 m kapeaa ja matalaa taisteluhautaa. Kohteen korsukuoppa on tuhoutunut.
Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki.
- 2. Linnoite:** Linnoitteessa on 100 m taisteluhautaa sekä 95 m yhdyshautaa (kahdessa osassa). Kaivannot ovat paikoin tuhoutuneet. Kohteella on myös korsukuoppa.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.
- 3.-4. Linnoitteet:** Linnoitteella 3 on taisteluhautaa 265 m sekä korsukuoppa. Taisteluhauta on osittain tuhoutunut. Linnoite 4 on pesäke.
Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista. Kohde runsaasti esiintyvä, ei kannata entistää.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 34-36.

Linnoitteiden 1-4 sijainti.

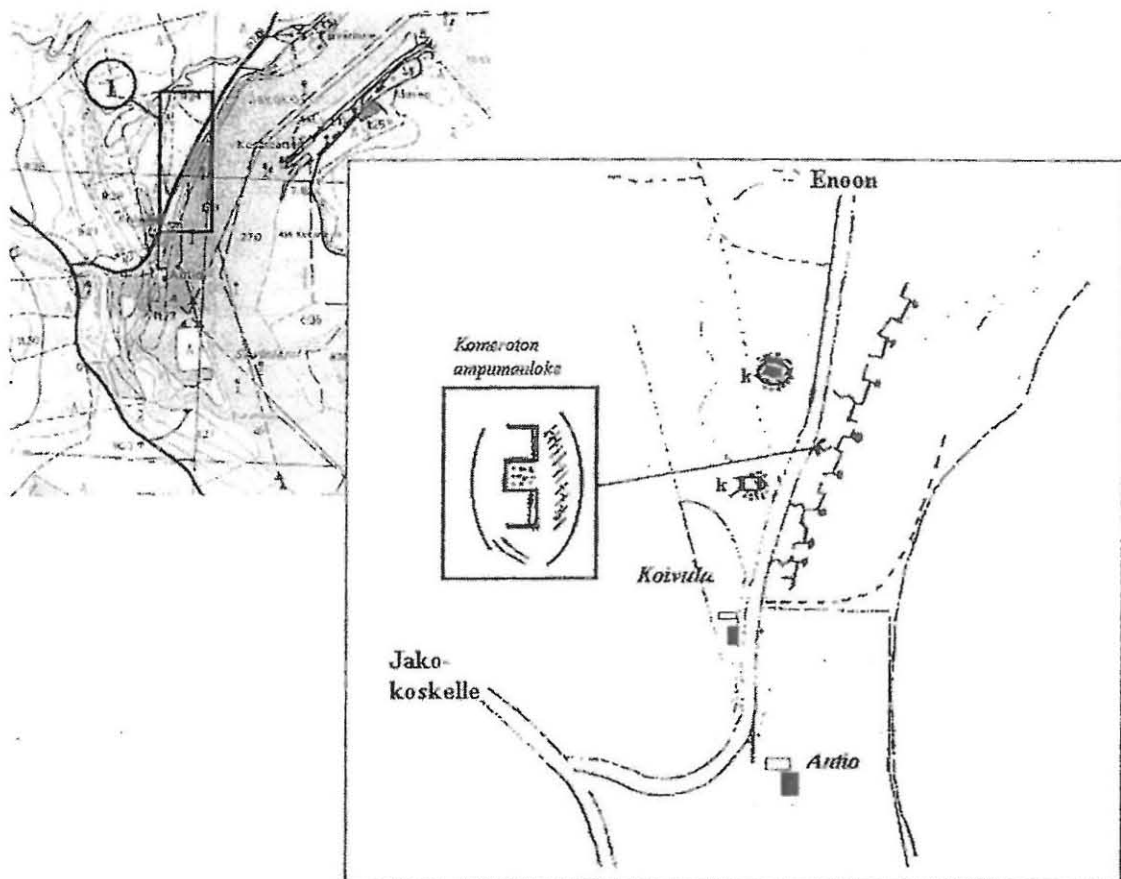

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002,
Salpalinjaa Kontiolahdella s. 36.

29. KUUSOJA-ETELÄINEN

- 1. Linnoite:** Kohde sijaitsee Pielisjoen varrella Jakokoskella. Kohteella on kapeaa ja matalaa taisteluhautaa viidessä pätässä yhteensä 360 m. Yhdyshautaa kohteella on 20 metriä ja korsukuoppia.
- Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan.
- 6. Mönnintie:** Edellisestä kohteesta etelään, Kuusojalle erkanevan tien eteläpuolella on 100 m taisteluhautaa. Sijaintikartta kohteesta on sivulla 33.
- Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 37-39 ja Kankainen Jorma 1999, Maakunnan maalinnoitteet s. 59.

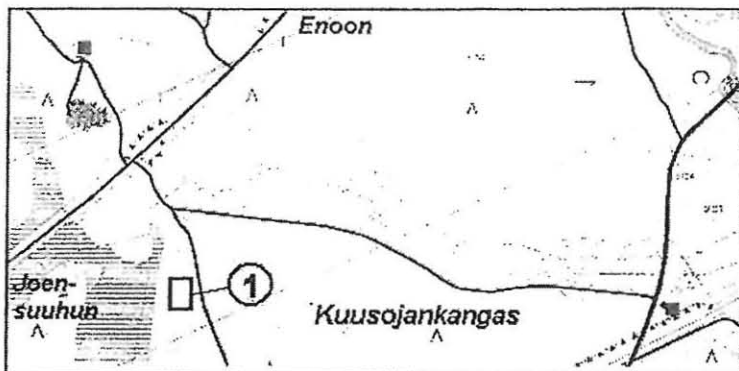
Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 39.

30. KUUSOJANKANGAS

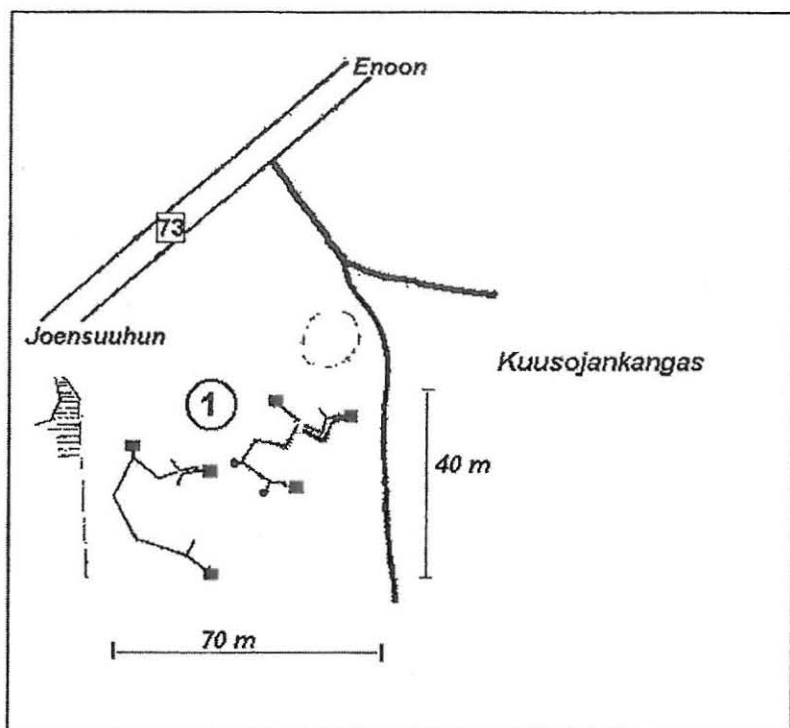
1. Linnoite: Jakokosken Kuusojankankaalla sijaitsee ”komentopaikka”, jossa on syvää ja kapeaa taisteluhautaa 89 m ja kuusi korsukuoppaa. Linnoite on hyvin säilynyt kokonaisuus.

Suojeluluokitus: 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 40-41.

Linnoitteen sijainti.

Linnoitteen tarkempi kuvaus.

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 40.

31. KUUSOJA-POHJOINEN

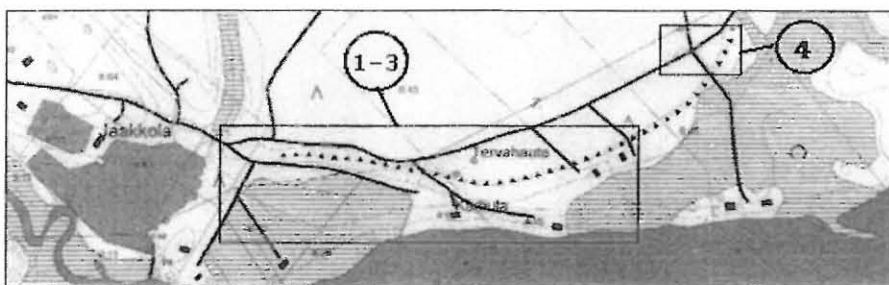
1. Jaakkola: Kohteella on taisteluhautaa 210 m, yhdyshautaa 35 m sekä pesäkkeitä. Kohde melko hyvin säilynyt.

Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki.

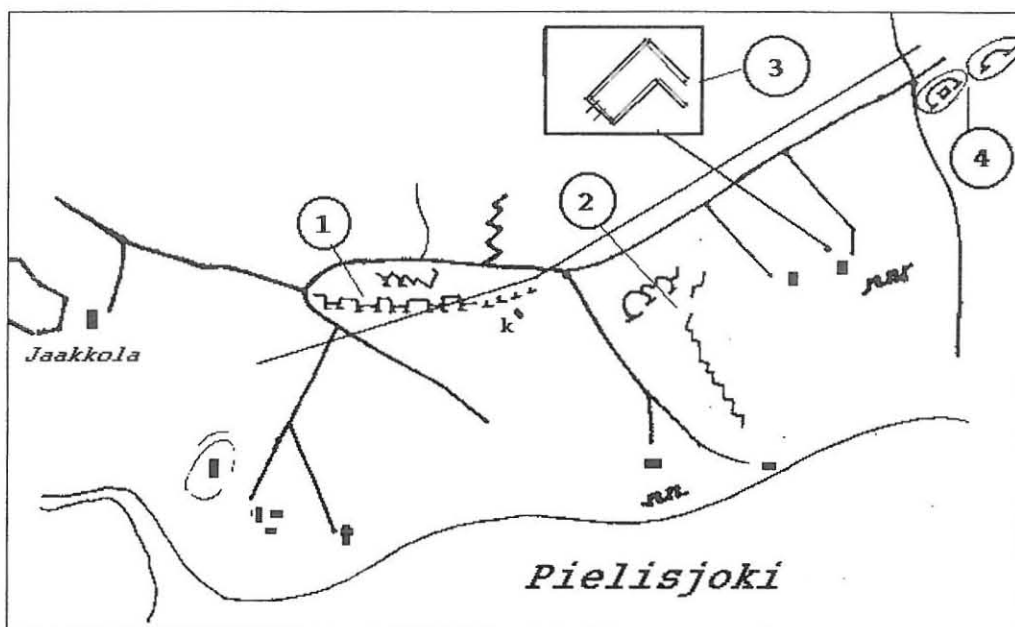
2.-4. Kuusojat: Kohteella 2 on taisteluhautaa sekä yhdyshautaa 80 metriä ja pesäkkeitä. Kohde 3 on komerollinen ampumapesäke. Linnoitteella 4 on kaksi pesäkettä.

Suojeluluokitus: 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 42-43.

Linnoitteiden 1-4 sijainnit.

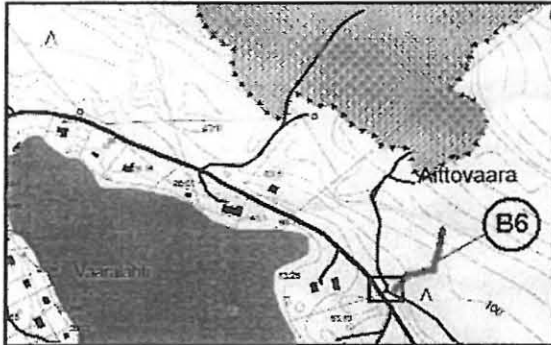
Tarkempi kuvaus linnoitteista 1-4.

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 43.

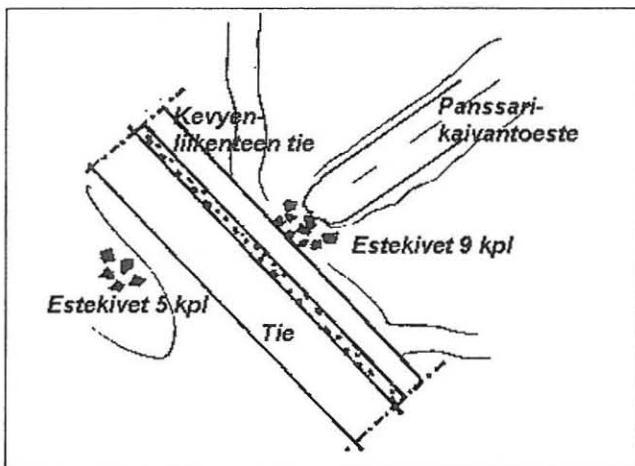
32. KULHO-AITTOVAARA

- Linnoite B6:** Kulhossa Aittovaaran kupeessa on panssarikaivantoestettä 187 m. Koko kaivanto on hyvin säilynyt. Estekivet on siirretty Kerolantien molemmin puolin.
- Suojeluluokitus:** 5/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde on ainoa laatuaan alueella ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 44-46.

Linnoitteen B6 sijainti.

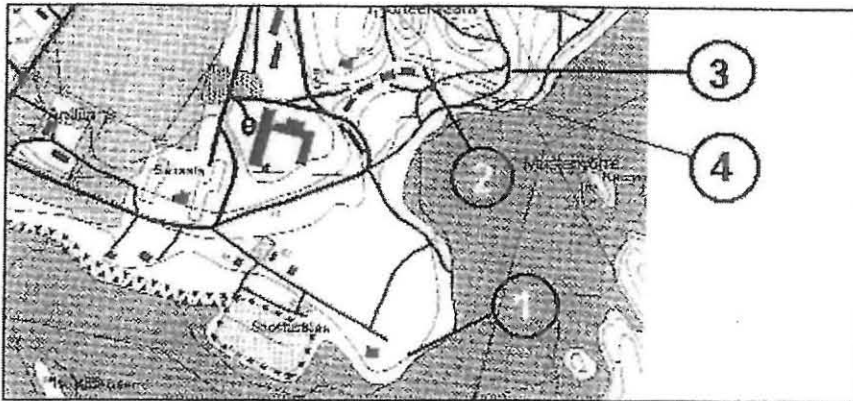
Tarkempi kuvaus estekivien sijainnista.

Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 46.

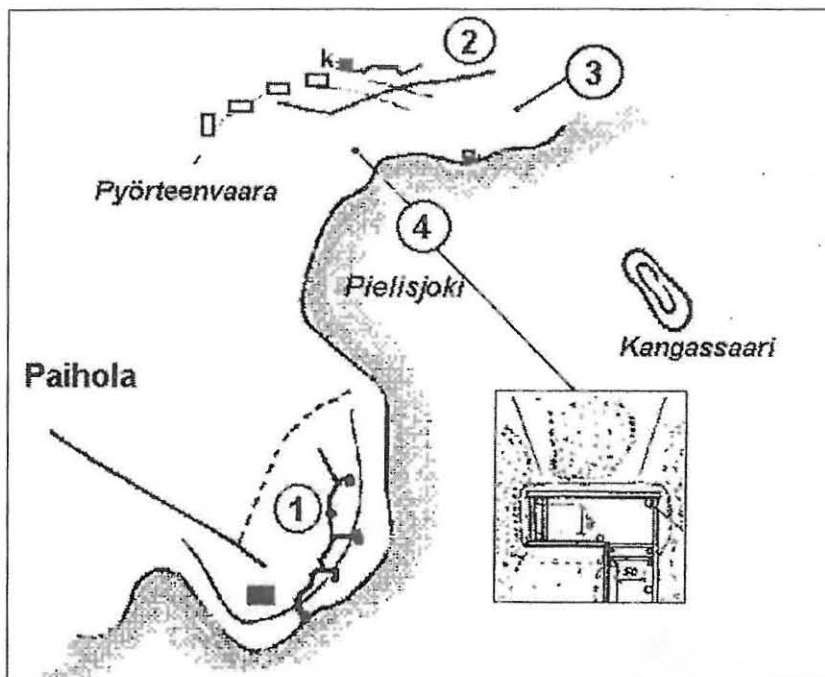
33. PAIHOLA-SAIRAALA

- 1. Linnoite:** Kohde sijaitsee aivan Pielisjoen rannassa. Linnoitteella on 70 m taisteluhautaa ja lyhyet yhdyshaudat. Kohteen ampumalokkeet ovat syviä ja avoimia.
- Suojeluluokitus: 4/5 Ehdottomasti säilytettävä. Kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan.
- 2.-4. Linnoitteet:** Kohteella 2 on sortunutta taisteluhautaa 45 m sekä korsukuoppa. Kohde 3 on Pyörteenvaaran korkeimmalla kohdalla sijaitseva pesäke. Kohde 4 on ilmeisesti toiminut vartiopaikkana. Myös linnoite 4 on pesäke, joka lähes kokonaan sortunut.
- Suojeluluokitus: 3/5 Säilytettävä. Kohteet hyvä esimerkki lajistaan, vaurioituneet, ei kannata entistää.

Lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 47-49.

Linnoitteiden 1-4 sijainnit.

Linnoitteiden tarkemmat kuvaukset.

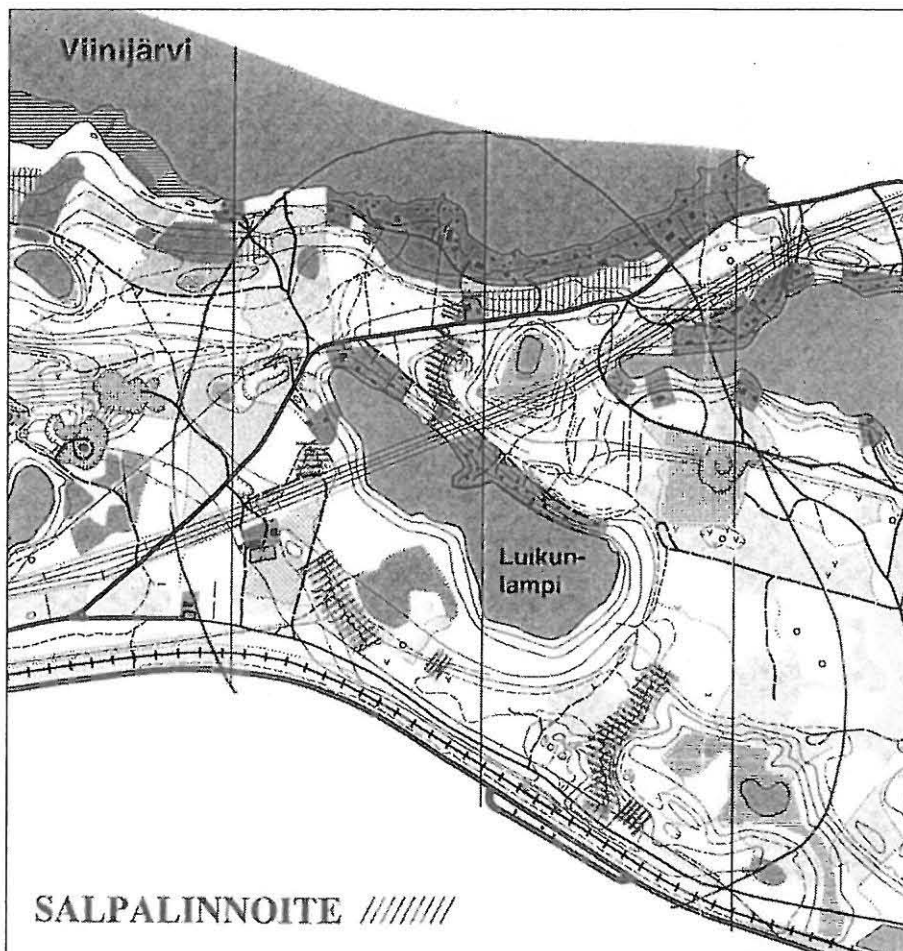
Karttojen lähde: Kankainen Jorma 2002, Salpalinjaa Kontiolahdella s. 49.

LIPERI

34. KUORINKA-VIINIJÄRVI

- 1.-6. Linnoitteet:** Kohde sijaitsee Viinijärvellä Luikunlammen ympäristössä. Alueella on yhteensä 907 m taisteluhautaa, yhdyshautaa sekä korsujen paikkoja. Kohde ei ole varsinaista Salpalinjaa, vaan linnoitteet on rakennettu rakentajien majoitusalueen suojaksi.
- Suojeluluokitus:** 3/5 Säilytettävä. Kohde hyvä esimerkki lajistaan, pieni, voidaan entisöidä.

Lähde: Kankainen Jorma 2006 henkilökohtainen tiedonanto.

Linnoitteiden 1-6 sijainnit.

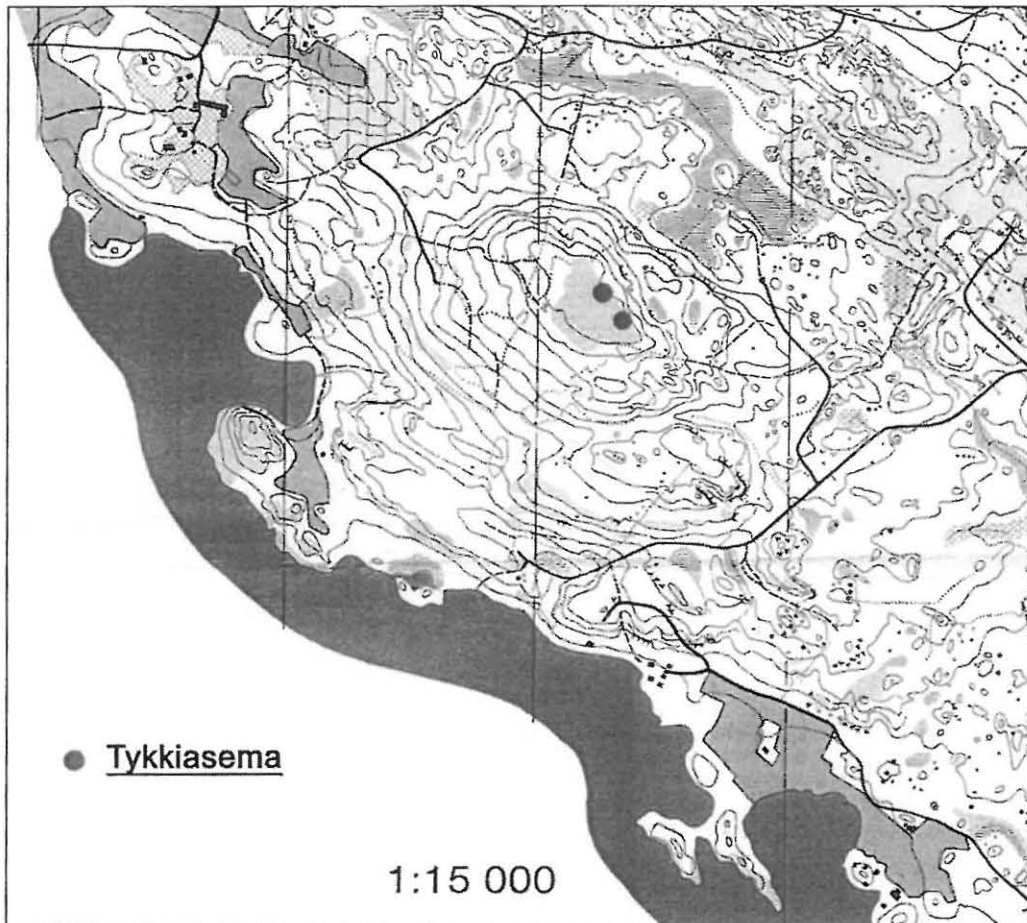
Kartan lähde Kalevan rasti, suunnistuskartta, kartan piirtäjä Jussi Silvennoinen.

35. PÄIVILÄNVAARA

Kohde sijaitsee Päivilänvaaralla Liperissä. Vaaran laelle on louhittu kahdelle tykille tykkiasemat.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. **Esitys 5/5.** Kohde ainoa laatuaan, on hyvä esimerkki lajistaan.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 133 ja Kankainen Jorma 2006 henkilökohtainen tiedonanto.

Tykkiasemien sijainti.

Kartan lähde: Liperin Taimi, suunnistuskartta, kartan piirtäjä Reijo Käkelä.

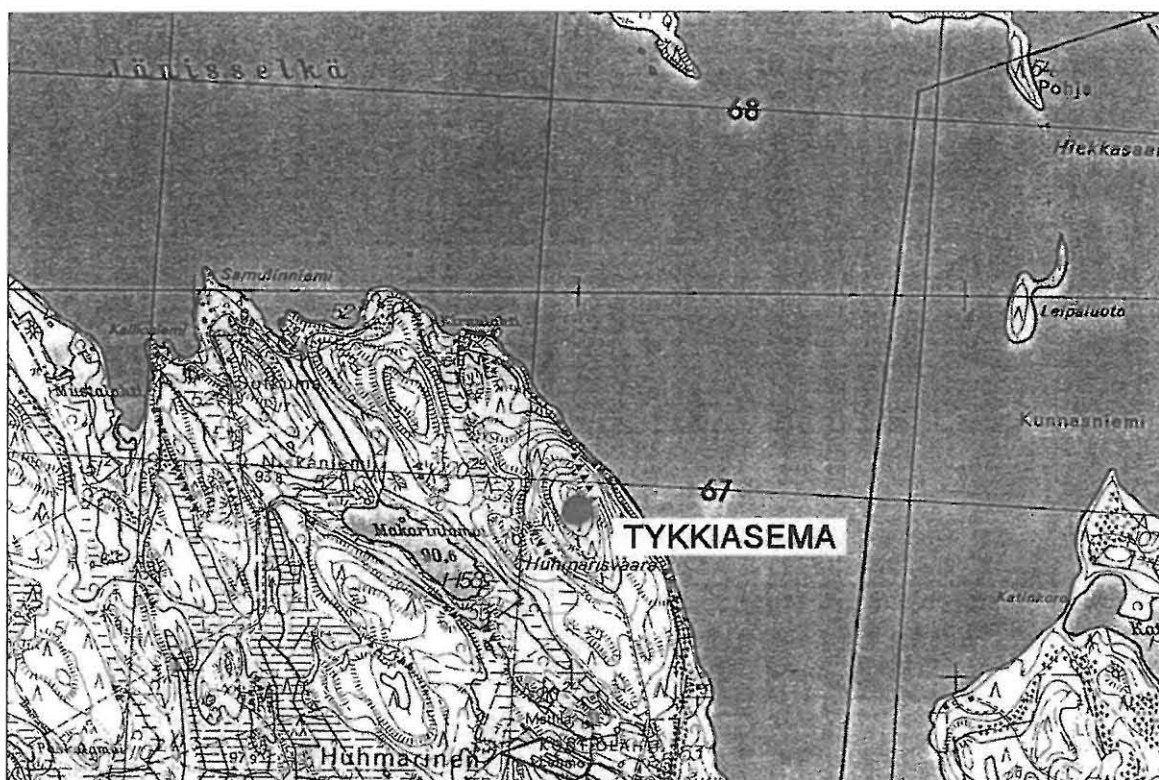
POLVIJÄRVI

36. HUHMARISVAARA

Polvijärven Huhmarisvaaralla sijaitsee kaksi kallioon louhittua tykkiasemaa. Toinen asemista on kunnostettu ja siihen on Salpalinjan muistomerkiksi sijoitettu rannikkokanuuna.

Suojeluluokitus: Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta. **Esitys 5/5.** Kohde ainoa laatuaan, on hyvä esimerkki lajistaan. Museoitu.

Lähde: Salpalinjan perinneyhdistys ry 2005, Matka Salpalinjalle s. 132-133.

Tykkiaseman sijainti.

Kartan lähde: Kankainen Jorma 2006.

IV LUETTELO SOTAMUISTOMERKEISTÄ

SALPALINNOITTEET JOENSUUN SEUTUKAAVAN ALUEELLA

PS = panssari

ENO

ID	NIMI	TAISTELU- HAUTA (m)	YHDYS- HAUTA (m)	KORSU- KUOPPA	PS-KAIVAN- TOESTE (m)	PS-KIVIESTE (m)	PESÄK- KEET (kpl)	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
1	Harpatinvaara	on	0	0	0	on	0	Eno	Matka Salpalinjalle s. 134	Ei inventoitu, myös rinneleikkauksia
2	Ahveninen-Luotsiniemi	on	on	0	0	0	on	Eno	Matka Salpalinjalle s. 118	Ei inventoitu
3	Uimaharju-Laiskanniemi	on	on	0	0	0	on	Eno	Matka Salpalinjalle s. 118	Ei inventoitu
4	Kaltimo-Tannilanvaara	0	0	0	0	0	0	Eno	Matka Salpalinjalle s. 118	2 tykkiasemaa, ei inventoitu
5	Paukkaja-Pajanlahti	0	0	1	0	0	0	Eno	Paukkaja, kylä Pielisjoen.. s. 139	Ei inventoitu, keskeneräinen korsu

JOENSUU

ID	NIMI	T-HAUTA	Y-HAUTA	K-KUOPPA	PS-KAIVANTO	PS-KIVIESTE	PESÄKE	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
6	Joensuun Bunkkerimuseo	on	on	0	0	on	0	Joensuu	Matka Salpalinjalle s. 126	Museoalue, panssarikupu, 2 betonikorsua
7	Törmä	0	0	1	0	0	0	Joensuu	Kankainen Jorma tiedonanto	Ei inventoitu, majoituskorsu
8	Marjala	on	0	0	0	0	0	Joensuu	Kankainen Jorma tiedonanto	Ei inventoitu
9	Raatevaara-Kiihtelysvaara	on	0	0	on	on	on	Joensuu	Kotikontujen tienoilla s. 103-104	Ei inventoitu
10	Huhtilampi-Kiihtelysvaara	0	0	0	0	0	0	Joensuu	Kotikontujen tienoilla s. 102	Ei inventoitu, voi olla linnoitteita
11	Vihtakoski-Kiihtelysvaara	0	0	0	0	0	0	Joensuu	Kotikontujen tienoilla s. 102	Ei inventoitu, voi olla linnoitteita
12	Uskaljärvi-Kiihtelysvaara	0	0	0	0	0	0	Joensuu	Kotikontujen tienoilla s. 102	Ei inventoitu, 2 tykkiasemaa
13	Mäntyjoki-Tuupovaara	on	0	0	0	0	on	Joensuu	Matka Salpalinjalle s. 117	Ei inventoitu, tykkiasemia
14	Kinnasjärvi kanava-Tuupovaara	on	0	0	0	0	on	Joensuu	Matka Salpalinjalle s. 117	Ei inventoitu
15	Eimisjärvi-Tuupovaara	on	0	0	0	0	on	Joensuu	Matka Salpalinjalle s. 117	Ei inventoitu
16	Kovero-Tuupovaara	on	0	0	0	200	on	Joensuu	Matka Salpalinjalle s. 117	Ei inventoitu, majoitusparakkeja
17	Jormonjoki-Tuupovaara	0	0	0	0	0	0	Joensuu	Matka Salpalinjalle s. 117	Ei inventoitu, kenttälainnoitteita

KONTIOLAHTI

ID	NIMI	T-HAUTA	Y-HAUTA	K-KUOPPA	PS-KAIVANTO	PS-KIVIESTE	PESÄKE	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
18	Uuro	1320	112	7	840	0	15	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 8-9	4 erillistä kohdetta
19	Kontiolampi	210	0	0	0	0	4	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 8-9	Maakunnan maalinnoitteet s. 55
20	Lähtelä-Uuro	260	0	0	0	0	on	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 9	Erillisiä pesäkkeitä
21	Hirviranta B1 ja C1	0	0	0	2115	2535	0	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s.10-13	Kivieste hyvin säilynyt, 2 rinneleikkausta
22	Hirviranta eteläinen B2	0	0	0	1335	0	0	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s.10-13	Paikoin sortunut/vesoittunut
23	Ristisaari	1215	0	6	3045	1010	0	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 14-16	Useita erillisiä kohteita
24	Pielisjoki-Kylmäoja	264	409	6	0	0	1	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 17-19	Useita erillisiä kaivantoja
25	Höytiäisen kanava	1944	125	4	0	0	12	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 20-24	8 erillistä kohdetta
26	Kanava-Voimala	384	443	6	0	80	14	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 25-27	3 erillistä kohdetta
27	Kanava-"Niska"	1015	354	4	0	0	5	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 27-33	8 erillistä kohdetta, teräskuvut
28	Vihola-Uitonvirta	505	100	3	0	0	1	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 34-36	3 erillistä linnoitetta
29	Kuusoja-eteläinen	360	20	2	0	0	1	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 37-39	Taisteluhauta 5 osassa
30	Kuusojankangas	89	0	6	0	0	0	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 40-41	Tukikohta-"komentopaikka"
31	Kuusoja-pohjoinen	290	35	0	0	0	4	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 42-43	4 erillistä kohdetta
32	Kulho-Aittovaara	0	0	0	190	10	0	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 44-46	Estekivet 14 kpl aseteltu -00 ja -02
33	Paihola-sairaala	115	10	1	0	0	2	Kontiolahti	Salpalinjaa Kontiolahdella s. 47-49	4 erillistä kohdetta

LIPERI

ID	NIMI	T-HAUTA	Y-HAUTA	K-KUOPPA	PS-KAIVANTO	PS-KIVIESTE	PESÄKE	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
34	Kuorinka-Viinijärvi	907	35	3	0	0	0	Liperi	Kankainen Jorma tiedonanto	Ei varsinaista salpaa
35	Päivilänvaara	0	0	0	0	0	0	Liperi	Matka Salpalinjalle s.133	2 kallioon louhittua tykkiasemaa

POLVIJÄRVI

ID	NIMI	T-HAUTA	Y-HAUTA	K-KUOPPA	PS-KAIVANTO	PS-KIVIESTE	PESÄKE	KUNTA	LÄHDE	HUOMAUTUKSIA
36	Huhmarisvaara	0	0	0	0	0	0	Polvijärvi	Matka Salpalinjalle s. 132	2 kallioon louhittua tykkiasemaa

III SUOJELULUOKITUKSET:
I MAAILMANSODAN AJAN LINNOITTEET

ENO
JOENSUU
KONTIOLAHTI
LIPERI
POLVIJÄRVI

SALPALINNOITTEET

ENO
JOENSUU
KONTIOLAHTI
LIPERI
POLVIJÄRVI
KIIHTELYSVAARA
TUUPOVAARA

SUOJELULUOKITUKSEN PERUSTEET

SUOJELULUOKITUS 0/5 - 5/5

- 0/5 Tuhoutunut tai arvoton
- 1/5 Ei suojeluarvoa
- huonokuntoinen, runsaasti esiintyvä laite, jota ei kannata entistää
- 2/5 Säilytettävä mikäli mahdollista
- kohde verrattain hyväkuntoinen, runsaasti esiintyvä, voidaan entistää
- 3/5 Säilytettävä
- kohde on hyvä esimerkki lajistaan, mutta vaurioitunut pahasti, keskeneräinen tai pieni, voidaan entistää
- 4/5 Ehdottomasti säilytettävä
- kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan
- 5/5 Ehdottomasti säilytettävä
- kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan

**I MAAILMANSODAN AIKAISET LINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

ENO

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
1. Kanava	taisteluhauta	3/5 säilytettävä kohde verrattain hyväkuntoinen, entistettävissä
2. Kanava	taisteluhauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde verrattain hyväkuntoinen
3. Aittosaari	tähystyspaikat	1/5 ei suojeluarvoa huonokuntoiset, tuhoutuneet
1. Nahkurintie	taisteluhauta	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, melko hyväkuntoinen
2. Nahkurintie	taisteluhauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista voidaan entistää
3. Hopanmäki	varastokorsu	1/5 ei suojeluarvoa, tuhoutunut

JOENSUU

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Siilainen		
1-5 Siilainen	taisteluhauta	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohteet alueella ainoa laatuaan hyvä- ja osittain hyväkuntoiset
Noljakka		
1-2 Noljakka	taisteluhauta	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohteet alueella ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan
Kanava		
3-4 Kanavan ranta	taisteluhauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista huonokuntoiset, joita ei kannata entistää
Pilkko		
1-2 Pilkko	taistelu-/ yhdyshauta	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohteet alueella ainoat, hyväkuntoiset, voidaan entistää

Lähde: Maakunnan maalinnoitteet, ss. 34-36, Jorma Kankainen 1999.

**I MAAILMANSODAN AIKAISET LINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

KONTIOLAHTI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kirkonkylä-Kivelä		
1. Honkatie	taisteluhauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista melko hyväkuntoinen
2. Leikkikenttä	taisteluhauta/ korsu-kuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista melko hyväkuntoinen
3. Puutarhatie	taisteluhauta	1/5 ei suojeluarvoa huonokuntoinen, osittain tuhoutunut
Karpalosuo-Pitkälampi		
1-2. Karpalosuo	taisteluhauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde verrattain hyväkuntoinen, osa voidaan entistää
3-4. Pitkälampi	taisteluhauta/ korsu-kuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, etenkin korsu-kuopat
“Jakkilanvaara”		
1. Jakkilanvaara	taisteluhauta/ korsu-kuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, erittäin hyväkuntoinen, voidaan entistää
2. Pitkälampi	taisteluhauta/ korsu-kuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kuuluu edelliseen linnoitekokonaisuuteen
3. Pitkälampi	taisteluhauta/ korsu-kuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista huonokuntoinen
Vaskela		
1-2. Vaskela	taisteluhauta/ korsu-kuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain tuhoutunut
3. Vaskela	taisteluhauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
Vierevänniemi		
1. Vierevänniemi	taisteluhauta/ korsu-kuoppa	1/5 ei suojeluarvoa tuhoutunut, täytetty

Lähde: Maakunnan maalinnoitteet, ss. 40-45, Jorma Kankainen 1999.

**I MAAILMANSODAN AIKAISET LINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

KONTIOLAHTI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Pyytivaara		
1. Hiekkalahti	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, on hyvä esimerkki
Hiekkalahti	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	5/5 säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä kuntoinen
2. Ollila- Särkkälä	taisteluhauta/ korsu- kuoppa/ kallioulouhos	3/5 säilytettävä mikäli mahdollista osittain kohteet ainoa laatuaan
3. Särkkälä-Ojala	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohteen korsukuopat ainoa laatuaan alueella
Pyytivaara		
4. Pyytilampi	taisteluhauta/ korsu- kuoppa/ kallioulouhos	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohteen korsukuoppa ainoa laatuaan
1-2. Pesäkkeet	kaivannot/ kivilato- mukset	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, entisöitävissä

Lähde: Maakunnan maalinnoitteet, ss. 47-54, Jorma Kankainen 1999.

JAKOKOSKI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Jakokoski		
1-2 Holopantie	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	1/5 ei suojeluarvoa huonokuntoinen, osittain jo tuhoutunut
3. Sähkölinja	taisteluhauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
Anttila-Maijala	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
4. Mönnintie	taisteluhauta	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan
5-6. Mönnintie	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan
Tähtikallio	Taisteluhauta/ tykki- Asemat 3 kpl	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan

Huomautus

Ammusvarostosta tehty kahvila

Lähde: Maakunnan maalinnoitteet, ss. 58-59, Jorma Kankainen 1999.

LEHMO

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Jokirannantie		
1-4. Linnoitteet	taisteluhauta/ korsukuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain hyväkuntoiset

UTRANA HARJU

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
1-4. Utranharju	taisteluhauta/ yhdys-hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohteet ainoa laatuaan, kohdekokonaisuus, entisöitävissä
5-6. Urheilukeskus	taisteluhauta	1/5 ei suojeluarvo huonokutoinen, tuhoutunut
Lehmonsärkkä- Marjosärkkä		
1-2, 4. Heramontie	taisteluhauta/ korsukuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde verrattain hyväkuntoinen
3. Heramontie	taisteluhauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, yhtenäinen, hyväkuntoinen, entisöitävissä
1-7. Kyyrönsuo	taisteluhauta/ yhdys-hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, yhtenäinen, hyväkuntoinen, (valvottava myös metsähakkuita yms.)

Lähde: Maakunnan maalinnoitteet, ss. 61-66, Jorma Kankainen 1999.

LIPERI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Heponiemi- Hirvolanvaara		
1-5. Heponiemi	taisteluhauta/ korsukuoppa	3/5 säilytettävä kohteet ainoat alueella, osittain hyväkuntoiset
1-3. Hirvolanvaara	taisteluhauta/ korsukuoppa	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan alueella, kokonaisuus
4-6. Mikkola	taisteluhauta/ yhdys-hauta/ korsukuoppa	4/5 ehdottomasti säilytettävä liittyy edelliseen, kokonaisuus
Huom.		
Hirvolanvaara	taisteluhauta/yhdys-hauta/ korsukuoppa	Lisäkartan kohteita ei ole inventoitu kohteet kuitenkin samaa luokkaa kuin edellä. Ei suojeluluokitusta Esitys 4/5

LIPERI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Likokanta	taisteluhauta/yhdys- hautaakorsukuoppa/ rs-aseasema	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoinen, voidaan entisöidä
Onkisalmi		
1-2. Onkisalmi	taisteluhauta/	4/5 ehdottomasti säilytettävä hyvä esimerkki lajistaa.
Onkisaari		
1-3. Onkisaari	taisteluhauta/ korsu- kuoppa/ kivivallit	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, entisöitä- vissä
Kaunissaari- Rajasaari		
1. Kaunissaari	pesäkkeet/	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
2. Rajasaari	pesäkkeet/ vast	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista

Lähde: Maakunnan maalinnoitteet, ss. 70-75, Jorma Kankainen 1999.

POLVIJÄRVI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Huosiolampi		
1. Huosiolampi	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohdekokonaisuus, hyväkuntoinen
2-4. Huosiolampi	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä koko kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoi- nen, hyvä esimerkki lajistaan
5. Uuronkorpi	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	1/5 ei suojeluarvoa huonokuntoinen,
6. Polvijärventie	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki kohteesta
Mäntyvaara		
1. Pajala	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain hyväkun- toinen
2. Mäntylä	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, hyväkuntoinen
3. Ylä-Hyvärilä	taisteluhauta/	3/ 5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan
4. Porrassuo	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan
Rauanlampi	taisteluhauta/ korsu- kuoppa/ louhos	ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen

Kuorevaara		
1. Ylä-Mäkelä	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoinen, en- tisöitävissä
2. Ala-Mäkelä	taisteluhauta	0/5 tuhoutunut, arvoton
Mäntylä	taisteluhauta/ yhdys- hauta	Huom. Ei inventoitu. Kohteet kuten edellä Ei suojeluluokitusta Esitys 4/5

POLVIJÄRVI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Sola		
1-3. Rukkojärvi	taisteluhauta/ yhdys- hauta	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan
4. Kuikkapurontie	taisteluhauta/	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
5-7. Kuikkapurontie	taisteluhauta/ yhdys- haut/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan alueella, ehjä kokonaisuus, hyväkuntoinen, entisöitävissä
8. Kuikkapurontie	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
9. Iivanankorpi	taisteluhauta/ kallio- louhos	3/5 säilytettävä kohde esimerkki lajistaan, osittain tuhoutunut, pie- ni, erillinen

Lähde: Maakunnan maalinnoitteet, ss. 81-88, Jorma Kankainen 1999.

**SALPALINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

ENO

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Harpatti	ps-kivieste/ taisteluhauta	Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta Esitys 5/5
Ahveninen		
Luotsiniemi	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ pesäke	Ei inventoitu Ei suojeluluokitusta
Uimaharju		
Laiskanniemi	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ pesäke	Ei inventoitu Ei suojeluluokitusta
Lossiniemi	“	“
Kaltimo		
Tannilanvaara	tykkiasema	Ei inventoitu. Ei suojeluluokitusta

ps= panssari

Lähde: Matka Salpalinjalle, ss.118-119, Salpalinjan perinneyhdistys 2005.

JOENSUU

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Marjala Bunkkerimuseoalue	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ ps-kupu/ majoituskorsu/ ps-kiviestettä	Ei inventoitu Esitys 5/5 , ehdottomasti säilytettävä, kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, entisöity Museokohde
Törmä huvipuisto	majoituskorsu	Ei inventoitu Esitys 3/5 , säilytettävä, kohde hyvä esimerkki la- jistaan, keskeneräinen, voidaan entistää

ps= panssari

Lähde: Matka Salpalinjalle, ss.126-127, Salpalinjan perinneyhdistys 2005.

KONTIOLAHTI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Uuro		
Linnoite A1-A2.	ps-kaivantoeste/ taisteluhauta	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen
Linnoite 1.	taisteluhauta/yhdys- hauta/ korsukuoppa	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan
Linnoite 2.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuopa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, voidaan entistää

ps= panssari

KONTIOLAHTI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kontiolampi		
Linnoite 1.	taisteluhauta/ pesäke	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde verrattain hyväkuntoinen, ei kannata entis- tää
Lähtelä		
Linnoite 1-3.	taisteluhauta/ pesäke	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde verrattain hyväkuntoinen, ei kannata entis- tää

HIRVIRANTA

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Linnoite B 1.	ps-kaivantoeste/ taisteluhauta/ pesäke	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esi- merkki lajistaan
Linnoite B 2.	ps-kaivantoeste/	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, hyvä esi- merkki lajistaan
Linnoite C 1.	ps-kivieste/	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoinen, hy- vä esimerkki lajistaan

ps= panssari

RISTISAARI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Linnoite B 3.	ps-kaivantoeste/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, hyvä esi- merkki lajistaan
Linnoite B 4.	ps-kaivantoeste	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, hyvä esi- merkki lajistaan
Linnoite B 5.	ps-kaivantoeste	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, hyvä esi- merkki lajistaan
Linnoite 1-3	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde hyväkuntoinen, runsaasti esintyvä, ei kan- nata entistää
Linnoite C 2	ps-kivieste	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen, hyvä esi- merkki lajistaan
Varastoalue	ps-kiviä/ katettu pe- säke	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajistaan

ps= panssari

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.8-15, Jorma Kankainen 2002

**SALPALINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

KONTIOLAHTI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Pielisjoki		
Kontio 1-3.	taisteluhauta/ korsukuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde verrattain hyväkuntoinen, runsaasti esiintyvä, ei kannata entistää
Pielisjoki 2.	tukikohta	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki kohteesta
Pielisjoki 4-5.	taisteluhauta/ yhdys-hauta/ korsukuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohteet verrattain hyväkuntoiset, runsaasti esiintyvä, ei kannata entistää
Pielisjoki 3, 6-9.	taisteluhauta/yhdys-hauta/ korsukuoppa	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohteet osittain huonokuntoiset, ei kannata entistää

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Höytiäisen kanava		
Linnoitteet 1-3.	taisteluhauta/ yhdys-hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohteet ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoiset, on hyvä esimerkki lajistaan
Linnoite 4.	taisteluhauta/	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, vaurioitunut, ei kannata entistää
Linnoite 5-6.	taisteluhauta/ pesäke	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan
Linnoite 7-8.	taisteluhauta/ pesäke	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohteet verrattain hyväkuntoiset, runsaasti esiintyvä

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kanava/ voimala		
Linnoite 1.	taisteluhauta/ yhdys-hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen
Linnoite 2.	taisteluhauta/ yhdys-hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyväkuntoinen
Linnoite C 3.	ps-kivieste	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan

ps= panssari

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.17-26, Jorma Kankainen 2002.

**SALPALINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

KONTIOLAHTI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kanava "Niska"		
Linnoite 1-4.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, osittain vaurioitunut, tuhoutunut, ei kannata entistää
Linnoite 5.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan alueella, hyväkuntoi- nen
Linnoite 5 a.	taisteluhauta/yhdys- hauta/ korsukuoppa/ teräskupu	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa latuaan ja hyväkuntonen, on hyvä esimerkki lajistaan, entistettävissä
Linnoite 6.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ teräskupu	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan ja hyvälaatuinen, on hyvä esimerkki lajistaan, entistettävissä
Linnoite 7.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaa
Linnoite 8.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, vaurioitu- nut, ei kannata entistää

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.28-33, Jorma Kankainen 2002.

PIELISJOKI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITU
Vihola- Uitonvirta		
Linnoite 1.	taisteluhauta/ korsu- kuoppa	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa latuaan, hyvä esimerkki
Linnoite 2.	taisteluhauta/ yhdys- hauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
Linnoite 3-4.	taisteluhauta/ korsu- kuoppa/ pesäke	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista kohde runsaasti esiintyvä, ei kanata entistää

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kuusojä		
Linnoite 1.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki lajis- taan

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.34-39, Jorma Kankainen 2002.

**SALPALINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

KONTIOLAHTI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kuusoja		
Linnoite 1. (komentopaikka)	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ korsukuoppa	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.40-41, Jorma Kankainen 2002.

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kuusoja		
Jaakkola 1.	taisteluhauta/ yhdys- hauta/ pesäke	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan, hyvä esimerkki
Tervahauta 2.	taisteluhauta/ yhdys- hauta	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
Sammallampi 4.	pesäke/	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista
Linnoite 3.	pesäke/	2/5 säilytettävä mikäli mahdollista

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.42-43, Jorma Kankainen 2002.

KULHO

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Aittovaara		
Linnoite B 6	ps-kaivantoeste	5/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan alueella ja hyväkun- toinen, on hyvä esimerkki lajistaan

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.44-46, Jorma Kankainen 2002.

PAIHOLA

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Paihola, sairaala- alue		
Linnoite 1.	taisteluhauta/ yhdys- hauta	4/5 ehdottomasti säilytettävä kohde ainoa laatuaan ja hyväkuntoinen, on hyvä esimerkki lajistaan
Linnoitteet 2-4.	taisteluhauta/ pesäke	3/5 säilytettävä kohteet hyvä esimerkki lajistaan, vaurioitu- neet, ei kannata entistää

Lähde: Salpalinjaa Kontiolahdella, painamaton selvitys, ss.47-49, Jorma Kankainen 2002.

SALPALINNOITTEET SUOJELULUOKITUS

LIPERI, VIINIJÄRVI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Kuorinka		
Linnoitteet 1-6	taisteluhauta/ korsu- kuoppa/ majoitus- alue	3/5 säilytettävä kohde hyvä esimerkki lajistaan, pieni, voi- daan entistää

Huomautus

Alueen kaivannot eivät ole varsinaista Salpalinjaa tai sen osaa. Linnoitteet on rakentanut alueella töissä olleet linnoitusjoukot.

Lähde: Inventointi, painamaton selvitys, Jorma Kankainen 1998.

PÄIVILÄNVAARA

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Päivilänvaara	Tykkiasemat 2 kpl	Ei inventoitu Ei suojeluluokitusta Esitys 5/5 kohde ainoa laatuaan, on hyvä esimerkki la- jistaan.

Lähde: Hakku-lehti, Kimmo Salo. Kartta: Liperin Taimi.

POLVIJÄRVI

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Huhmarisvaara	Tykkiasemat 2 kpl	Ei inventoitu Ei suojeluluokitusta Esitys 5/5 kohde ainoa laatuaan, on hyvä esimerkki la- jistaan. Museoitu

Lähde: Matka Salpalinjalle, ss. 132-133, Salpalinjan perinneyhdistys 2005.

KIIHTELYSVAARA

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Raatevaara- Huhti- lampi- Vihtakoski- Uskaljärvi	ps-kivieste/ pskaivantoeste/taiste luhauta/rs- aseasema/ muu	Ei inventoitu Ei suojeluluokitusta Esitys 5/5 kohde ainoa laatuaan ja hyvä esimerkki la- jistaan

ps= panssari

Huomautus.

Suojeluluokitus koskee ainakin ps- kivistettä/ ps-kaivantoestettä.

**SALPALINNOITTEET
SUOJELULUOKITUS**

KIIHTELYSVAARA

KOHDE	LINNOITUSLAITE	SUOJELULUOKITUS
Mäntyjoki-Rekijoki- Kaatiojarvi Pomilonlampi, Ei- misjärvi- Kinnasjär- vi, Kovero, Hömmönlampi	ps-kivieste/ taistelu- hauta/ rs-asepesäke/ pesäke/ muu	Ei inventoitu Ei suojeluluokitusta Esitys 5/5 kohde ainoa laatuaan alueella, on hyvä esi- merkki lajistaan

ps= panssari

Huomautus.

Linnoitteet ovat Salpalinjan etulinnoitteita.

Lähde: Matka Salpalinjalle, ss. 116, Salpalinjan perinneyhdistys 2005.

IV LUETTELO SOTAMUISTOMERKEISTÄ

SOTAHISTORIALLISET MUISTOMERKIT JOENSUUN SEUTUKAAVAN ALUEELLA

Pikkuviha v. 1741-1743

ID	KOHDE	TYYPPI	AJOITUS	PYSTYTTÄJÄ	PYSTYTETTY	KUNTA	LÄHDE
1	Poukkurinteen taistelu	Muistokivi	Pikkuviha 3.-4.4.1742	Tuupovaara-Seura	3.7.1994	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 35
2	Oskolankosken taistelu	Muistokivi ja laatta	Pikkuviha 4.4.1742	Kiihtelysvaara-Seura ym.	3.6.1973	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 35

Kustaa III sota v. 1788-1790, Suomen sota v. 1808-1809

ID	KOHDE	TYYPPI	AJOITUS	PYSTYTTÄJÄ	PYSTYTETTY	KUNTA	LÄHDE
3	Rajakapteeni Olli Tiainen	Muistomerkki	Suomensota 1808-09	-	19.6.1932	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 54
4	Karjalan jääkärit	"Valppaana" muistopatsas	Sodat 1788-1809	Karjalan Poikien Kilta	3.6.1988	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 328
5	Karjalan jääkärien harjoituskenttä	Muistolaatta tolpassa	Sodat 1788-1809	-	1.1.1958	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 328
6	Mönninvaaran taistelu	Muistomerkki	Suomensota 31.7.1808	-	5.8.1928	Kontiolahti	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 54
7	Liperin komppania/Burghausen	Muistopatsas	Suomen sota 1808-09	Ylämyllyn varuskunta	1.1.1958	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 334

Itsenäistyminen, Vapausota v. 1918

ID	KOHDE	TYYPPI	AJOITUS	PYSTYTTÄJÄ	PYSTYTETTY	KUNTA	LÄHDE
8	Vapaudenpatsas	Patsas	Itsenäistyminen 1918	-	12.8.1923	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s.144
9	Sankarimuistomerkki	Muistomerkki	Vapausota 1918	-	6.12.1920	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 146
10	Vakaumuksensa puolesta kuolleet	Muistomerkki	Vapausota 1918	Joensuun Työväenyhdistys	1.1.1946	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 150
11	Vakaumuksensa puolesta kuolleet	Hauta ja muistokivi	Vapausota 1918	-	-	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 150
12	Vakaumuksensa puolesta kuolleet	"Elonpirta" muistomerkki	Vapausota 1918	Joensuun Työväenyhdistys	30.10.1994	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 150
13	Karjalan Ratsujääkäriyrykmentti	Muistokivi	Vapausota 1918-	Ratsumieskilta	20.6.1976	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 328
14	Nimismies Bobi Siven	Reliefi taidemuseossa	1918	Håkan Susitaival	14.3.1998	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 156
15	Vakaumuksensa puolesta kuolleet	Muistomerkki	Vapausota 1918	-	29.6.1967	Outokumpu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 151

Talvisota v. 1939-1940

ID	KOHDE	TYYPPI	AJOITUS	PYSTYTTÄJÄ	PYSTYTETTY	KUNTA	LÄHDE
16	Sotilaskarkurin uhrin	Muistomerkki	Talvisota 7.12.1939	Tuupovaara-Seura	24.9.1989	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 176
17	Tolvajärven taistelut	Pysyvä näyttely Rajahotellissa	Talvisota 8.-12.12.1939	Ent.Korpiselkäläisten seura	-	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 176
18	Talvisotaan lähteneet	Muistolaatta kivessä	Talvisota 1939-1940	-	11.10.1992	Kontiolahti	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 314
19	Kollaan taistelut	"Kollaan vasama"-muistomerkki	Talvisota 1939-1940	-	-	Kontiolahti	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 176

Jatkosota v. 1941-1944

ID	KOHDE	TYYPPI	AJOITUS	PYSTYTTÄJÄ	PYSTYTETTY	KUNTA	LÄHDE
20	Pommikoneen lentoturma	Muistomerkki ja laatta	Jatkosota 1941-44	LeR 4:n kilta	18.7.1992	Eno	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 222
21	Pommikoneen lentoturma	Muistolaatta, opastaulu	Jatkosota 1941-44	LeR 4:n kilta	25.10.1991	Eno	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 222
22	Törnin-Männistön asekatko	Muistolaatta	Lokakuu 1944	Karjalan Poikien Kilta	4.6.1998	Eno	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 347
23	Veteraanit ja Salvan rakentajat	Muistokivi	Jatkosota 1941-44	-	1.8.2003	Joensuu	Matka Salpalinjalle s. 127
24	Kaukopartio-osasto Kuismanen	Muistokivi	Jatkosota 1941-44	-	1.1.1972	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 240
25	Kaukopartio-osasto Kuismanen	Muistokivi	Jatkosota 1941-44	Aseveljet	28.6.1992	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 240
26	Raappana Erkki	Hautamuistomerkki	1893-1962	-	3.6.1963	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 275
27	Jalkaväkirykmentti 9	Muistokivet ja laatta	Jatkosota 1941-44	Väinö H. Broman	19.11.1988	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 330
28	Rajajääkäripataljoona 4	Muistokivi	Jatkosota 1941-44	-	2.11.1991	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 344
29	Kaukopartio-osasto Kuismanen	Muistolaatta Kukkosen maatilalla	Jatkosota 1941-44	-	25.1.1993	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 240
30	Pommikoneen tuhoamispaikka	Muistomerkki ja laatta	Jatkosota 1941-44	Joensuun Ilmasilta	7.9.1995	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 222
31	Pioneeripataljoona 13	Muistokivi ja laatta	Jatkosota 1941-44	Pion.P 13 aseveljet ym.	29.6.1991	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 334
32	Pioneeripataljoona 4	Muistolaatta Pion.P13 kivessä	Jatkosota 1941-44	IX Korpraalikunta ym.	10.8.1996	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 334
33	Desanttien surmaamat	Muistomerkki	Jatkosota 1941-44	Liperi-Seura	1.1.1968	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 223
34	Karjalan Armeijan Esikunta	Muistolaatta P-K:n Opistossa	Jatkosota 1941-44	Kustaa Tapola	10.7.1964	Pyhäselkä	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 224

Molemmat sodat v. 1939-1944

ID	KOHDE	TYYPPI	AJOITUS	PYSTYTTÄJÄ	PYSTYTETTY	KUNTA	LÄHDE
35	Sankarihauta	Muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1963	Eno	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 279
36	Sotiemme lentäjät	Opastaulu PLLV 44	Sodat 1939-1944	Joensuun Ilmasilta		Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 222
37	Sotiemme lentäjät-Terminaali	Potkurinna ja Infotaulu	Sodat 1939-1944	Joensuun Ilmasilta		Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 222
38	Ilmavoimat	Muistokivi ja laatta	Sodat 1939-1944	Joensuun Ilmasilta	7.9.1989	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 222
39	Kentältä löytyneet vainajat	Muistomerkki (sankarihautausmaa)	Sodat 1939-1945	-	6.12.1997	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 282/296
40	Luovutettujen alueiden vainajat	Muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	10.12.1967	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 298
41	Sankarihautausmaa	Muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1952	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 282
42	Sankarihauta-Kiihtelysvaara	Sankariristi	Sodat 1939-1945	-	30.7.1950	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 284
43	Sankarihauta-Tuupovaara	Muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1967	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 291
44	Sankarimuistomerkki	"Laatokan aallot" muistomerkki	Sodat 1939-1945	Suojärvi-Seura ym. seurat	6.12.1990	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 297
45	Sankarihauta	"läisyyden rajalla" muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1960	Kontiolahti	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 284
46	Sankarihauta	"Viimeisenä päivänä" muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1960	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 286
47	Sankarihauta-Viinijärvi	"Uhri" muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1960	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 286
48	Kenttätykistörykmentti 2	Muistomerkki	1939-1944	-	4.11.1979	Outokumpu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 336
49	Sankarihauta	Muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1959	Polvijärvi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 288
50	Sankarihauta-Martonvaara	Hautamuistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1960	Polvijärvi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 288
51	Sankarihauta	Muistomerkki	Sodat 1939-1945	-	1.1.1962	Pyhäselkä	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 289
52	Sotaan lähdön muistomerkki	Muistomerkki-Kotiseutumuseo	Sodat 1939-1945	-	27.4.1992	Pyhäselkä	Suomalaiset sotamuistomerkit s.317

Muut

ID	KOHDE	TYYPPI	AJOITUS	PYSTYTTÄJÄ	PYSTYTETTY	KUNTA	LÄHDE
53	Mannerheim-ristin ritarit	Karjalantalossa valokuvat	-	-		Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 273
54	I maailmansodan linnoitus	Infotaulu	I maailmansota	-		Joensuu	Kankainen Jorma tiedonanto
55	Jääkärit	Muistopatsas	-	-	7.4.1988	Joensuu	Kankainen Jorma tiedonanto
56	Sotasairaala 22	Muistokilpi	-	-	12.9.1990	Joensuu	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 328
57	Tykistövaruskunta/veteraanit	Raskas haupitsi	Tykistökoulutus 1932-39	-	27.4.1990	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 334
58	Tykistö P-K:n patteristo	"Sirpale"patsas	-	-	17.5.1975	Liperi	Suomalaiset sotamuistomerkit s. 334